

Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας & Μουσειολογίας

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Οπτικοακουστικό αρχείο της ΕΡΤ

Η σταδιακή ενσωμάτωση της Ελλάδας στην Ενωμένη Ευρώπη

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: Αφροδίτη Σοφία Μητοπούλου

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: B2017094

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Μαριέττα Μινώτου

Αθήνα, Ιούνιος 2022

«CC-Αναφορά Δημιουργού-Μη εμπορική χρήση-Όχι παράγωγα έργα»

Στην οικογένεια μου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας ολοκληρώνεται μια γόνιμη πορεία μου στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, στο Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας. Κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου απέκτησα στέρεα επιστημονικά εφόδια για την περαιτέρω σταδιοδρομία μου και ευχαριστώ θερμά τους καθηγητές μου για όλα όσα μας προσέφεραν.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνω στην καθηγήτρια μου κυρία Μαριέττα Μινώτου, η οποία αφενός με ενέπνευσε στην επιλογή του θέματος της παρούσας εργασίας και αφετέρου με έκανε να εντυφλήσω στον κόσμο της ιστορίας και των αρχείων.

Θερμές ευχαριστίες απευθύνω επίσης και στον καθηγητή μου κ. Χρήστο Ζαμπακόλα, χάρη στον οποίο ανακάλυψα το έντονο ενδιαφέρον μου για τα οπτικοακουστικά αρχεία.

Τέλος πολύτιμη υπήρξε η υποστήριξη της οικογένειάς μου και ιδιαίτερα της μικρής μου αδερφής Λυδίας σε όλη τη διάρκεια της συγγραφής της πτυχιακής.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ελλάδα ακολουθώντας τη διαχρονική της πολιτική σχετικά με την ένωση της Ευρώπης (Ελευθέριος Βενιζέλος, Σχέδιο Μπριάν, δεκαετία '20) προχώρησε αποφασιστικά στη δεκαετία του '50 σε κρίσιμες αποφάσεις στην εξωτερική της πολιτική που προσδιόρισαν μακροπρόθεσμα τον εξωτερικό προσανατολισμό της χώρας. Συγκεκριμένα, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, πρωθυπουργός από το 1955, σταθμίζοντας τα διεθνή και εσωτερικά δεδομένα και διαπνεόμενος από τα ευρωπαϊκά ιδεώδη, σχεδίασε και υλοποίησε μαζί με το επιτελείο του μια ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή πολιτική.

Αρχικά το 1959, η Ελλάδα υπέβαλε αίτηση σύνδεσης με την νεοσυσταθείσα Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), η οποία μετά από πολύμηνες διαπραγματεύσεις υπό τον Γιάγκο Πεσμαζόγλου, υποδιοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, οδήγησε το 1961 στην υπογραφή της Συμφωνίας Σύνδεσης των Αθηνών. Ξεκινάει έτσι η σταδιακή ενσωμάτωση της στο κορμό της Ενωμένης Ευρώπης. Αν και την περίοδο της δικτατορίας (1967-1974) η Συμφωνία Σύνδεσης «παγώνει», η Ελλάδα δεν ξεφεύγει από τον μακροπρόθεσμο ευρωπαϊκό της στόχο.

Με την επάνοδο του Κωνσταντίνου Καραμανλή το 1974 και την ανάληψη των καθηκόντων του ως πρωθυπουργού στις έκτακτες συνθήκες που βρήκε, η Ελλάδα υποβάλλει εκ νέου αίτημα για ένταξη. Μετά από πολυεπίπεδες διπλωματικές επαφές και τις διαπραγματεύσεις που ακολούθησαν, υπό τον Γεώργιο Κοντογεώργη, η Ελλάδα θα υπογράψει τον Μάιο του 1979 την Πράξη Προσχώρησης της Ελλάδας στην ΕΟΚ στο Ζάππειο Μέγαρο. Η ευρωπαϊκή πολιτική του Καραμανλή ολοκληρώνεται όταν το 1981 η Ελλάδα εισέρχεται στην ΕΟΚ ως δέκατο ισότιμο μέλος.

Η σταθερή αυτή βάση και επιλογή της χώρας την οδήγησε στη συμμετοχή της έως σήμερα στο δυναμικό πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η πλούσια βιβλιογραφία ελληνική και ξένη, το αρχειακό υλικό που είναι διαθέσιμο, τόσο στα ελληνικά αρχεία, όσο και στα αρχεία του εξωτερικού, αποτελούν πλούσια δεξαμενή στοιχείων για έρευνα και μελέτη της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας. Ανάμεσα στο αρχειακό υλικό, παράλληλα με το έγγραφο υλικό, κομβικό ρόλο παίζουν τα οπτικοακουστικά αρχεία που με την δύναμη της εικόνας και του ήχου κατορθώνουν να μας μεταφέρουν στις τότε ιστορικές συνθήκες, να μας κάνουν να γνωρίσουμε καλά τους πρωταγωνιστές, τη στάση των κομμάτων, τις αντιδράσεις του λαού, τις διεθνείς σχέσεις κ.α.

Στην παρούσα πτυχιακή δίνεται έμφαση στο οπτικοακουστικό αρχείο της Ελληνικής Ραδιοφωνίας Τηλεόρασης (ΕΡΤ) που παίζει σημαντικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση. Παράλληλα παρουσιάζονται και άλλοι φορείς στην Ελλάδα που κατέχουν σχετικό οπτικοακουστικό υλικό. Πρωταρχική θέση ανάμεσά τους έχουν:

α) το « Ίδρυμα Κ. Γ. Καραμανλής » στο οποίο ο ίδιος ο Κωνσταντίνος Καραμανλής κατέθεσε το αρχείο του εν ζωή, και αργότερα συγκεντρώθηκαν σημαντικά αρχεία πολλών συνεργατών του. Στο Ιστορικό Αρχείο του Ιδρύματος, εκτός από το έγγραφο υλικό υπάρχει επίσης πλούσια συλλογή οπτικοακουστικού υλικού.

β) το Ιστορικό Αρχείο του ΥΠΕΞ.

Μέσα από τις αναφορές στους παραπάνω φορείς, τον τρόπο που είναι οργανωμένο το αρχειακό υλικό, καθώς και τον τρόπο πρόσβασης, επιχειρείται η γνώση και συγκέντρωση σημαντικών πληροφοριών για την ευρωπαϊκή ενσωμάτωση της Ελλάδας στην ΕΟΚ/ΕΕ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου η Ευρώπη βιώνει μια δύσκολη κατάσταση από όλες τις πλευρές. Οι ανθρώπινες απώλειες, καθώς και τα καταστροφικά αποτελέσματα του πολέμου στο οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο δημιουργούν νέα δεδομένα. Αντίστοιχα νέα δεδομένα επικρατούν και στο διεθνές επίπεδο, όπου αλλάζουν οι διεθνείς ισορροπίες: αναδύονται δύο υπερδυνάμεις η ΕΣΣΔ και οι ΗΠΑ, οι οποίες έρχονται σε έντονη αντιπαράθεση δημιουργώντας δύο μπλοκ σε στρατιωτικό, γεωπολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Αυτό έχει ως επακόλουθο η Ευρώπη να χωριστεί και αυτή στα δύο. Τα δυτικοευρωπαϊκά κράτη εντάσσονται στην σφαίρα επιρροής των ΗΠΑ, οι οποίες με την πολιτική που θα εφαρμόσουν στοχεύουν στο να τα συσπειρώσουν απέναντι στον άλλο συνασπισμό. Οι αμερικανοί ιθύνοντες σχεδιάζουν και υλοποιούν το σχέδιο Μάρσαλ (1947) , το δόγμα Τρούμαν (1947) και προχωρούν στη δημιουργία του οργανισμού ΝΑΤΟ (1949). Σημαντική για την πορεία προς την ενοποίηση ήταν η ομιλία του Ουίνστον Τσώρτσιλ το 1946 στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης, στην οποία τονίστηκε η συμφιλίωση της Γερμανίας και της Γαλλίας και ο λόγος του προκάλεσε θετικές εντυπώσεις σε όλη την Ευρώπη. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν ευρωπαϊκά κινήματα τα οποία οδήγησαν στην πραγματοποίηση κορυφαίων ευρωπαϊκών συνεδρίων τα επόμενα χρόνια και στη σύσταση μιας Διεθνούς Συντονιστικής Επιτροπής για την Ενωμένη Ευρώπη.

Είναι η εποχή που ο γάλλος οικονομολόγος Ζαν Μονέ παρουσιάζει τους στρατηγικούς τους σχεδιασμούς σχετικά με την ένωση της Ευρώπης. Τα σχέδια αυτά ο γάλλος υπουργός εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν τα κάνει πραγματικότητα μέσω της Διακήρυξης Σουμάν το 1950. Η γένεση της Ενωμένης Ευρώπης ξεκινάει και οι δύο αυτές προσωπικότητες θεωρούνται ως οι «πατέρες» της ενοποίησης. Άμεσο επακόλουθο των γεγονότων αυτών είναι η ίδρυση το 1952 της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) με κράτη μέλη το Βέλγιο, τη Δυτική Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και την Ολλανδία.

Το πείραμα της ΕΚΑΧ προχωρά με θετικά αποτελέσματα και ενθουσιασμό. Για το λόγο αυτό το 1955 τα κράτη μέλη της ΕΚΑΧ ξεκινούν στη Μεσσήνη της Ιταλίας διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία μιας ευρύτερης Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Οι διαπραγματεύσεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα με την Συνθήκη της Ρώμης το 1957 την δημιουργία μιας ευρύτερης Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

Οι διαπραγματεύσεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα το 1957 με τη Συνθήκη της Ρώμης¹ την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας. Να σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι η Μεγάλη Βρετανία δεν συμμετείχε ως κράτος μέλος ούτε στην ΕΚΑΧ ούτε στην ΕΚΑΕ. Από την πλευρά της προωθούσε σχέδια ενοποίησης στον οικονομικό τομέα με χαλαρότερους δεσμούς, πάντοτε στο πλαίσιο του δυτικού συνασπισμού.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) ήταν ένας περιφερειακός οργανισμός που αποσκοπούσε στην επίτευξη οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ των κρατών μελών της. Ο αρχικός στόχος της Κοινότητας ήταν να επιτύχει την οικονομική ολοκλήρωση, συμπεριλαμβανομένης της κοινής αγοράς και της τελωνειακής ένωσης, μεταξύ των έξι ιδρυτικών μελών της: Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω χώρες και Δυτική Γερμανία. Παράλληλα όμως η Μεγάλη Βρετανία πήρε την πρωτοβουλία και στο πλαίσιο του Οργανισμού Οικονομικής Ευρωπαϊκής Συνεργασίας (ΟΕΟΣ) ξεκινούν διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών, η οποία θα επικεντρωνόταν σε οικονομικούς στόχους και τα κράτη μέλη της θα είχαν χαλαρούς οικονομικούς δεσμούς. Οι διαπραγματεύσεις απέτυχαν το 1958 και το 1959 δημιουργείται η μικρή ΕΖΕΣ και κράτη μέλη είναι η Αυστρία, Δανία, Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Πορτογαλία.

Οι παραπάνω εξελίξεις είχαν ως αποτέλεσμα την οικονομική διαίρεση της Δυτικής Ευρώπης σε δύο οικονομικούς συνασπισμούς την ΕΟΚ και την ΕΖΕΣ. Η δημιουργία των ενοποιητικών οικονομικών σχημάτων ήταν αποτέλεσμα των διεθνών συγκυριών αλλά και της ίδιας της βούλησης της Δυτικής Ευρώπης όπως εκφράστηκε μέσα από τις πολιτικές κορυφαίων προσωπικοτήτων όπως ο Ζαν Μονέ, Ρομπέρ Σουμάν, ο Αλτσίντε ντε Γκάσπερι, ο Πωλ-Ανρί Σπάακ, ο Κόνραντ Αντενάουερ, ο Σαρλ ντε Γκωλ και πολλοί ακόμα.

¹ Βλέπε σχετικά άρθρο:

Μ. Μινώτου, *Η προοπτική της ευρωπαϊκής ενοποίησης μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο: Η επίσημη στάση της Ελλάδας (1946-1950)*, Αθήνα 2019, σσ. 6-7. Τα ευρωπαϊκά συνέδρια που σηματοδότησαν αυτή την εποχή ήταν στην Χάγη από τις 7-10 Μαρτίου 1948 και στο Ιντερλάκεν στις 1-9 Σεπτεμβρίου 1948.

1ο Κεφάλαιο: Η Ευρωπαϊκή επιλογή της Ελλάδας

Η κατάσταση στην Ελλάδα μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο

Η Ελλάδα βρίσκεται σε μία ευαίσθητη γεωπολιτική θέση έχοντας υποστεί τεράστιες καταστροφές από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Δυστυχώς στο έδαφός της θα ξεσπάσει ο εμφύλιος πόλεμος που θα διαρκέσει από το 1946-1949 και θα αποτελέσει το πρώτο πεδίο αντιπαράθεσης των δύο υπερδυνάμεων. Την ίδια περίοδο όπως προαναφέρθηκε τα δυτικοευρωπαϊκά κράτη με την προτροπή σπουδαίων πνευματικών και πολιτικών προσωπικοτήτων θα επιδιώξουν τη στενή συνεργασία μεταξύ τους, σε συγκεκριμένους τομείς με απώτερο σκοπό τη συσπείρωση και την ενδυνάμωση των πολιτικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ τους. Η Ελλάδα παρόλο που βρίσκεται σε περίοδο εμφυλίου πολέμου θα παρακολουθήσει και θα υποστηρίξει ένθερμα τα σχέδια αυτά.

Από το αρχειακό υλικό που είναι διαθέσιμο, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό ο ερευνητής συμπεραίνει ότι η Ελλάδα παρακολουθούσε με ενθουσιασμό τις ζυμώσεις στο πρώιμο αυτό στάδιο. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Κωνσταντίνου Τσαλδάρη που διατέλεσε και πρωθυπουργός και υπουργός εξωτερικών της χώρας, ο οποίος όπως διαφαίνεται από το αρχείο του, εξέφρασε την ελληνική εξωτερική πολιτική που είχε ως κύριο στόχο την ενσωμάτωση στο δυτικό σύστημα και την υποστήριξη των ενοποιητικών διαδικασιών που εξελίσσονταν στον δυτικοευρωπαϊκό χώρο. Μέσα από τα επιχειρήματα που εκφράζει ο Κωνσταντίνος Τσαλδάρης παρουσιάζεται η θέση της χώρας και η υποστήριξη της στις διαδικασίες της ενοποίησης.

Καθοριστική τομή στην μεταπολεμική πορεία της χώρας υπήρξε το 1952 διότι από τότε ξεκινάει μια μακρά περίοδος πολιτικής σταθερότητας που δημιουργήσε και τις προϋποθέσεις για την υλοποίηση μιας οικονομικής πολιτικής σταθεροποίησης.²

Από το 1952 με την πρωθυπουργία του στρατηγού Αλέξανδρου Παπάγου και την εκσυγχρονιστική οικονομική πολιτική του Σπύρου Μαρκεζίνη μπαίνουν τα πρώτα σταθερά θεμέλια.

² Βλέπε αναλυτικά:

1) Αρχείο Κωνσταντίνου Γ. Καραμανλή, *Κωνσταντίνος Καραμανλής: Αρχεία, Γεγονότα και Κείμενα* (γεν. επιμ.), Κ., Σβολόπουλος, τ. 1-12, Αθήνα, 1992-1997.

2) Μ. Μινώτου, *Η Ελλάδα στο σταυροδρόμι των ευρωπαϊκών επιλογών 1957-1959. Η απόφαση της κυβέρνησης Κωνσταντίνου Καραμανλή για την σύνδεση με την ΕΟΚ*.

1.2 Πρωθυπουργία Κωνσταντίνου Καραμανλή: Σχεδιασμός της ευρωπαϊκής στρατηγικής

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής αναλαμβάνει πρωθυπουργός το 1955, μετά τον θάνατο του στρατηγού Αλέξανδρου Παπάγου και παραμένει στην εξουσία μετά από τις εκλογικές αναμετρήσεις των ετών 1956, 1958, 1961.

Με στρατηγικό σχεδιασμό προετοιμάζει εσωτερικά την χώρα σε οικονομικό αρχικά επίπεδο για να εφαρμόσει τον βασικό στόχο που έκτοτε διέπει την εξωτερική ελληνική πολιτική: την ενσωμάτωση στον δυτικοευρωπαϊκό κορμό. Σε συνεργασία με το επιτελείο του αποφασίζουν ότι μπροστά στο δίλημμα ΕΟΚ ή ΕΖΕΣ θα ακολουθηθεί η επιλογή της ΕΟΚ. Η επιλογή αυτή συμβάδιζε με τον βασικό στόχο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής που υιοθετήθηκε μεταπολεμικά που εκφράστηκε με την ένταξη στους αμυντικούς και οικονομικούς συνασπισμούς του δυτικού κόσμου.

Ποιοι ήταν οι λόγοι που η κυβέρνηση Καραμανλή αποφάσισε την ευρωπαϊκή επιλογή; Έχοντας η κυβέρνηση την ένταξη της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ κάτι δεδομένο, αξιολόγησε τα διεθνή και εσωτερικά δεδομένα και αποφάσισε να ακολουθήσει τη μακρά παράδοση που χαρακτήριζε την ελληνική εξωτερική πολιτική από την εποχή της ανεξαρτησίας της Ελλάδας και να συμμετάσχει στο υπό διαμόρφωση πολιτικοοικονομικό χάρτη του δυτικοευρωπαϊκού χώρου της περιόδου 1957-1959 για να επιτευχθούν με τον καλύτερο τρόπο οι στόχοι της Ελλάδας, οι οποίοι ήταν η αναβάθμιση του περιφερειακού, ευρωπαϊκού και διεθνούς ρόλου της με την κατοχύρωση της ισότιμης συμμετοχής της στους υπό διαμόρφωση ευρωπαϊκούς οργανισμούς.

Η εξασφάλιση των σταθερών συμφερόντων της Ελλάδας, δηλαδή η εθνική της ανεξαρτησία, η εδραίωση των δημοκρατικών θεσμών της και η οικονομική της ανάπτυξη. Ο εκσυγχρονισμός της χώρας σε όλα τα επίπεδα με την προσχώρηση της στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Έτσι ο έλληνας πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής επέλεξε την ΕΟΚ στα μέσα του 1958 η επιλογή του ήταν πρωτίστως πολιτική και όχι οικονομική. Γιατί πεποίθησή του ήταν ότι η δυναμική της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας ήταν εξελικτική, ενώ η ΕΖΕΣ που υποστήριζε χαλαρούς οικονομικούς δεσμούς και δεν θα είχε την ίδια προοπτική. Η διαίσθηση του ήταν αξιοσημείωτη για την εποχή εκείνη που οι διαφορές τους δεν ήταν ακόμα εμφανείς.

Στο παρακάτω απόσπασμα επιβεβαιώνεται η άμεση ανάγκη για εκσυγχρονισμό της χώρας που είναι ζωτικής σημασίας για την χώρα:

« τὴν ἐπιτάφιον πλάκα ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ὡς χώρας ἐσαεὶ ὑπαναπτύκτου, εἰς περίοδον μάλιστα κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Δύσις διὰ νέων μεθόδων προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ συνθήκας, αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλουν ἰδιαιτέρως εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας ὡς ἡ Ἑλλάς, νὰ ἐπισπεύσουν ὅσο τὸ δυνατόν ταχύτερον καὶ νὰ προωθήσουν τὴν παραγωγικότητά των εἰς ἐπίπεδα προσεγγίζοντα τὰ τῶν δυτικῶν χωρῶν καὶ νὰ καταστήσουν οὕτως ἐφικτὴν τὴν συμβίωσιν πρὸς ἣν φέρεται ὁ κόσμος τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης [...].

Συγκεκριμένα, οι πολιτικοί και οικονομικοί παράγοντες οι οποίοι συντέλεσαν στη χάραξη της ελληνικής ευρωπαϊκής πολιτικής κατά την περίοδο 1957-1959 ήταν οι εξής:

- 1) Η πολιτική της κυβέρνησης Καραμανλή υποστήριζε ότι η χώρα έπρεπε να συνδεθεί ολοένα και πιο στενά με τον δυτικό συνασπισμό.
- 2) Η ενδυνάμωση της θέσης της με την ισότιμη συμμετοχή της στους ευρωπαϊκούς πολιτικούς συνασπισμούς.
- 3) Ισχυροποίηση της άμυνας της χώρας με την συμμετοχή της στις ευρωπαϊκές ενώσεις.

Οι οικονομικοί παράγοντες ήταν:

Η πεποίθηση του Καραμανλή ότι η οικονομία της Ελλάδας έπρεπε για να ενδυναμωθεί να συνδεθεί με την Δυτικοευρωπαϊκή οικονομία. Επειδή στατιστικά περισσότερο από 70% των εξαγωγών της χώρας πήγαινε στην ΕΟΚ. Οπότε έπρεπε να αποφευχθεί κακή μεταχείριση των προϊόντων της χώρας έναντι των προϊόντων από άλλες χώρες. Αν η Ελλάδα δεν συμφωνούσε με τα παραπάνω οι εξαγωγές της θα αντιμετώπιζαν προβλήματα και περιορισμούς. Ενώ αν συμφωνούσε οι εξαγωγές της θα αυξάνονταν. Ήταν ασφαλέστερο για όλες οι οικονομίες των χωρών που είχαν επιλέξει να συνεργαστούν με την Ευρώπη να αντιμετωπίζονται σε ένα κλίμα ενοποίησης. Η κυβέρνηση Καραμανλή ήδη επιδίωκε την ενοποίηση αν και η ελληνική οικονομία θα δυσκολευόταν να εναρμονιστεί με μια ευρωπαϊκή οικονομία.

Ο ίδιος ο Καραμανλής είχε δηλώσει για το συγκεκριμένο θέμα τα εξής:

«Όταν υπέβαλα την πρόταση για την ένταξή μας στην Κοινότητα, ορισμένοι οικονομικοί κύκλοι διετύπωσαν αμφιβολίες για την ικανότητα της χώρας μας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που θα

αναλάμβανε. Τους είπα τότε, ότι θα τους ρίξω στην θάλασσα, με την βεβαιότητα, ότι για να μην πνιγούν, θα μάθουν να κολυμπούν. Και υπάρχουν ενδείξεις, από την μέχρι τούδε συνεργασία τους με την Κοινότητα, ότι έμαθαν. Είμαι βέβαιος, ότι θα αποδειχθούν στο μέλλον καλοί κολυμβηταί. Γιατί έχουν προπαντός την ικανότητα της μαθήσεως και της προσαρμογής».

Γιατί όμως οραματίστηκε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής την ιδέα της ολοκλήρωσης;

Η ιδέα της Ενωμένης Ευρώπης και η πολιτική αυτή προήλθε από την αντίληψή του για την καλύτερη κάλυψη των αναγκών της χώρας και στο ότι πίστευε στην ένωση των λαών της ευρωπαϊκής ηπείρου σε ένα αδιάσπαστο πολιτειακό σχήμα. Πεποίθηση του ήταν ότι ο κοινός τελικός προσανατολισμός των κοινοτικών εταίρων προς την πολιτική ένωση έπρεπε να πιο σαφής και να αποτυπωθεί στο πεδίο της πολιτικής πράξης. Αναγκαίο για την επιτυχημένη πορεία της ιδέας του ήταν η συνειδητοποίηση και η συνεχής επιβεβαίωση της πολιτικής και πολιτιστικής ομοιογένειας μεταξύ των λαών της.

Βασικό συστατικό της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης θεωρούσε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής την Ειρήνη, την Ελευθερία, την Δημοκρατία και τον Ανθρωπισμό, αλλά ταυτόχρονα ήταν και κριτήρια που θα προσδιόριζαν τα γεωγραφικά όρια και τους στρατηγικούς στόχους της.

Πίστευε ότι η Ευρώπη δεν ήταν απλά ένας πολιτικός σχηματισμός με διάφορα χαρακτηριστικά ούτε μια έννοια που περιγράφει ένα τμήμα των εθνικών κρατών της περιοχής, είναι μια πραγματικότητα «ορατή και γεμάτη», «η οποία υλοποιεί μια πεποίθηση, έναν τρόπο ζωής». Τέλος πίστευε ότι η οικονομία έπρεπε να οργανωθεί γύρω από τον άνθρωπο και όχι ο άνθρωπος γύρω από την οικονομία. Τόνιζε ότι ο ρόλος της Ευρώπης μέσα στο περιβάλλον της διεθνούς κοινωνίας θα όφειλε να είναι ηγετικός. Στην ενοποίηση των λαών της διέκρινε την προώθηση της Ελευθερίας, της Ειρήνης και της Προόδου όχι μόνο της Ευρώπης αλλά και του κόσμου ολόκληρου, για να υπάρξει η ελπίδα μιας «νέας αναγέννησης». Η Ευρώπη έπρεπε να εκπροσωπήσει το μέτρο, να συνεισφέρει στο πεδίο της πολιτικής, την σιγουριά της ισορροπίας και να δώσει μια αδιαμφισβήτητη λύση στην διεθνή ανησυχία, από την πλευρά μιας δύναμης που θα ήταν κυρίαρχη πολιτικά και πνευματικά.

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής αγωνιούσε διαρκώς, κατηγορώντας τις εθνικιστικές δεισιδαιμονίες και τους εγωιστικούς υπολογισμούς που σταματούσαν την εξέλιξη και την ολοκλήρωση αυτής της πορείας.

Όσον αφορά την Σύνδεση με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, ο Κ. Καραμανλής αποδέχθηκε από την αρχή την προοπτική της ευρωπαϊκής ενοποίησης και βλέποντας την ανοδική πορεία της ΕΟΚ, προχώρησε στην ενσωμάτωση της Ελλάδας ως το πρώτο συνδεδεμένο μέλος με απώτερο στόχο την σύνδεση με την ΕΟΚ. Λόγω των ευνοϊκών συνθηκών της χώρας σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο η Ελλάδα έκανε την αίτηση σύνδεσης, η οποία έγινε δεκτή τον Ιούλιο του 1959 και ξεκίνησαν αμέσως οι διαπραγματεύσεις, οι οποίες μετά από πολλές δυσκολίες κατέληξαν στην επίτευξη της συμφωνίας μετά την χρονική περίοδο δύο χρόνων.

Ο υπουργός συντονισμού Αριστείδης Πρωτοπαπαδάκης δήλωσε τα παρακάτω:

«Η Κυβέρνησις ευχαρίστως ανακοινοί ὅτι τό συνελθόν χθές εἰς Βρυξέλλας συμβούλιον τῶν ὑπουργῶν Ἑξωτερικῶν τῶν ἑξ χωρῶν, Γαλλίας, Γερμανίας, Ἰταλίας, Βελγίου, Ὁλλανδίας καί Λουξεμβούργου ἀπέφασισε κατ' ἀρχήν τήν σύνδεσιν τῆς Ἑλλάδος μετά τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος καί πρὸς τοῦτο ἀνέθεσεν εἰς τήν ἀνωτάτην μόνιμον οἰκονομικήν ἐπιτροπήν αὐτῆς, ὅπως προχωρήσῃ εἰς συνεννοήσεις μετά τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως διὰ τήν ἐπεξεργασίαν τῶν ὁρῶν τῆς σχετικῆς συμφωνίας».

Η ανακοίνωση της έναρξης των διαπραγματεύσεων αντιμετωπίστηκε θετικά από την πλειοψηφία του ελληνικού λαού. Στα παρακάτω αποσπάσματα θα φανεί η υποστήριξη της προσπάθειας αυτής από τις αθηναϊκό τύπο. Ακολουθεί απόσπασμα από την εφημερίδα "Η Καθημερινή":

Ἀνεξαρτήτως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ συνεργασία μὲ τὴν ΕΟΚ, τὸ γεγονὸς καὶ μόνον ὅτι ἐφεξῆς ἡ οἰκονομία μας θὰ πρέπει νὰ κινηθῇ ἐντὸς τῶν πλαισίων μιᾶς εὐρυτέρας οἰκονομικῆς κοινότητος ἀποτελεῖ σημαντικὸν σταθμὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλ' ἡ συνεργασία αὕτη, διὰ ν' ἀποβῇ ἀποδοτικὴ καὶ ἐπωφελὴς προϋποθέτει σειρὰν μεταρρυθμίσεων εἰς τὴν οἰκονομικήν μας διάρθρωσιν, αἱ ὁποῖαι θὰ καταστήσουν ἱκανὸν τὸν οἰκονομικὸν μας μηχανισμόν νὰ λειτουργήσῃ ὁμαλῶς, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς...

Ακολουθεί απόσπασμα από την εφημερίδα "Το Βήμα":

Μὲ πραγματικὴν ἀνακούφισιν ἡ κοινὴ γνώμη τῆς Ἑλλάδας ἔλαβε γινῶσιν τῆς ἀποφάσεως τῶν ὑπουργῶν τῶν ἑξ χωρῶν τῆς ΕΟΚ, δεδομένου τοῦ ὅτι ἡ Κοινότης ἐκφράζει μίαν βαθυτέραν προσπάθειαν ὀργανικῆς ἐνοποιήσεως τῆς δυτικοευρωπαϊκῆς οἰκονομίας καὶ ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τῆς μελλοντικῆς Πανευρώπης, ἀπὸ τὴν ὁποία ἡ ἀπουσία τῆς Ἑλλάδος ἦτο ἀκατανόητος. Ἡ παραμονὴ τῆς Ἑλλάδος ἐκτὸς τῆς εὐρείας αὐτῆς ἀγορᾶς θὰ περιέκλειε σοβαροὺς κινδύνους διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς

καὶ θὰ κατεδίκαζε αὐτὴν εἰς τὸν μαρασμὸν μιᾶς μονίμως ὑπαναπτύκτου χώρας, ἐνῶ ἡ ἔνταξις τῆς ἡμπορεῖ νὰ θέσῃ εἰς ἄμεσον κίνδυνον αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιβίωσιν τῆς χώρας ὡς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ὀντότητος, ἐὰν ἐγκαίρως δὲν πραγματοποιηθοῦν αἱ ἀναγκαῖαι ἐσωτερικαὶ καὶ ἐξωτερικαὶ ρυθμίσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ πειράματος, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν δραματικωτέραν ἀλλὰ καὶ ἀποφασιστικωτέραν καμπὴν τῆς οἰκονομικῆς ἱστορίας τοῦ τόπου...

Αντίθετη στην ενσωμάτωση στην ΕΟΚ εἶναι ἡ εφημερίδα «Αυγή»:

Μὲ τὴν σύνδεσιν τῆς Ἑλλάδας στὴν Κοινὴ Ἀγορὰ ἔγινε ἓνα μεγάλο ἄλμα πρὸς τὴν πλήρη πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ὑποδούλωσιν τῆς χώρας στὰ ξένα μονοπώλια. Ἡ ὑποανάπτυκτη Ἑλλάδα ρίπτεται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τῆς βορὰ στὰ πανίσχυρα δυτικοευρωπαϊκὰ τράστ, ἐνῶ, ἓνα ζοφερὸ μέλλον ἀνοίγεται γιὰ τὴν χώρα μας...

1.3. Οι διπλωματικοί σχεδιασμοί που οδηγούν στην Συμφωνία Σύνδεσης

Αρχικά ήταν ο ίδιος ο πρωθυπουργός που επέλεξε η Ελλάδα να συνδεθεί με την Κοινότητα με μια σταθερή σχέση και να συντονιστεί η Ελλάδα με τα άλλα δυτικοευρωπαϊκά κράτη. Έτσι το έτος 1957 όταν δίνεται η ευκαιρία στην Ελλάδα να διαλέξει αν θα ακολουθήσει την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΟΚ) ή την Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ως ρεαλιστής πολιτικός διάλεξε την ΕΟΚ, διότι πίστευε ότι η Ελλάδα δεν έπρεπε να μείνει σε πολιτική αδράνεια, έπρεπε να ενσωματωθεί στην «Νέα Ευρώπη» και να συμμετάσχει στην ενοποιητική διαδικασία κυρίως για οικονομικούς και πολιτικούς λόγους και να βοηθήσει στην διαμόρφωση της νέας δομής της.

Πίστευε ότι το μέλλον της Ελλάδας ήταν συνδεδεμένο με την συμμετοχή της στην Ευρώπη. Για να επιτευχθούν οι στόχοι του ο ίδιος σχεδίασε την στρατηγική που θα ακολουθούσε, η οποία περιλάμβανε στο εσωτερικό πεδίο, ο πρωθυπουργός επιδιόταν σε πολύπλευρο έργο, με την συμβολή ανθρωπίνου δυναμικού από όλους τους πολιτικούς χώρους. Στο εξωτερικό πεδίο υπήρξαν κυρίως συνομιλίες και από τα δύο μέρη και στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών όπως το ΝΑΤΟ, το Συμβούλιο της Ευρώπης και του ΟΕΟΣ. Ειδικότερα ο πρωθυπουργός και οι συνεργάτες του έστρεψαν την προσοχή στην δημιουργία θεσμών οι οποίοι θα έκαναν σίγουρη την οικονομική και κοινωνική άνοδο των μικρότερων χωρών ανάπτυξης που ανήκαν στην Δυτική Ευρώπη. Όσον αφορά τις συνομιλίες ο πρωθυπουργός αρχικά πλησιάζει τις ΗΠΑ, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και μετά την Γαλλία. Οι βασικοί συνεργάτες του ήταν ο Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας, Παναγής Παπαληγούρας, Αριστείδης Πρωτοπαπαδάκης, Δημήτρης Χέλμης, Ξενοφών Ζολώτας κ.α.

Ήταν ένας πολιτικός που αξιοποίησε τις ευκαιρίες που του δόθηκαν και έλαβε την απόφαση που επηρέασε όχι μόνο την εξωτερική πολιτική, αλλά και την εσωτερική ιδιαίτερα την οικονομία και την κοινωνία της Ελλάδας. Με την απόφασή του εντάχθηκε η Ελλάδα στον δυτικό κόσμο, εξασφαλίζοντας για την χώρα ένα καλύτερο περιβάλλον όσον αφορά τη ασφάλεια της και την εξωτερική πολιτική της αλλά και τον μελλοντικό της εκσυγχρονισμό. Η Ελλάδα εισήλθε στον ευρωπαϊκό κόσμο και ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής έκανε πραγματικότητα το όνειρό του δηλαδή την ενσωμάτωση της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Οι συνομιλίες ξεκίνησαν τον Σεπτέμβριο του 1959 και ολοκληρώθηκαν το 1961.

Στις 9 Ιουνίου του 1959, ο πρόεδρος της Επιτροπής W. Hallstein και ο J. Rey πραγματοποίησαν επίσκεψη στην Αθήνα για να μελετήσουν τις δυνατότητες για την υπογραφή μιας συμφωνίας σύνδεσης. Στις 25 Ιουλίου 1959, το Συμβούλιο απαντάει θετικά στην αίτηση που είχε στείλει η ελληνική κυβέρνηση. Ταυτόχρονα δίνει στην Επιτροπή την αρμοδιότητα να αρχίσει συνομιλίες με την ελληνική κυβέρνηση οι οποίες έγιναν σε δύο φάσεις: η πρώτη ήταν τον Σεπτέμβριο και η δεύτερη τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου.

Στις συνομιλίες της πρώτης φάσης που έγιναν στις Βρυξέλλες από τις 10 μέχρι τις 12 Σεπτεμβρίου η Ελλάδα εξέφρασε τα προβλήματα της και τις προτάσεις της για μια τελωνειακή ένωση με την κοινότητα. Η ΕΟΚ από την πλευρά της δήλωσε ότι ήταν αποφασισμένη να βοηθήσει την ελληνική οικονομία για να εξασφαλιστεί μια ικανοποιητική ισορροπία στο πλαίσιο της Σύνδεσης. Μετά από πολλές συζητήσεις η Κοινότητα δέχθηκε να υποβάλει κάποιες από τις προτάσεις στο Συμβούλιο. Στην δεύτερη φάση στις 23 Νοεμβρίου 1959, η Επιτροπή παρουσίασε στο Συμβούλιο μια έκθεση με την πρόοδο των συνομιλιών με την ελληνική κυβέρνηση και ότι όλες οι συνομιλίες έχουν τελειώσει. Στις 24 Νοεμβρίου δίνονται οδηγίες για το χρονοδιάγραμμα των διαπραγματεύσεων και τα θέματα που έπρεπε να συζητηθούν. Στις 9 και 10 Μαρτίου το Συμβούλιο δίνει εντολή στην Επιτροπή να αρχίσει διαπραγματεύσεις για την σύναψη συμφωνίας-σύνδεσης. Οι ουσιαστικές διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν στις 21 Μαρτίου 1960 όμως οι δύο αντιπροσωπείες δεν ρύθμισαν όλα τα προβλήματα που προέκυπταν από ένα τέτοιο σχέδιο και οι διαπραγματεύσεις συνεχίστηκαν σε διάφορες φάσεις μέχρι τα τέλη του 1960.

Η Συμφωνία Σύνδεσης υπογράφηκε στις 9 Ιουλίου 1961 και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ήταν υπέρ της υπογραφής της συμφωνίας. Σύμφωνα με τους όρους της Συμφωνίας η Ελλάδα θα εντασσόταν στην ΕΟΚ ως πλήρες μέλος και θα της παρεχόταν βοήθεια για την οικονομική της πρόοδο και ανάπτυξη, με την χρηματική συνδρομή των έξι κοινοτικών εταίρων όσο διαρκούσε η μεταβατική περίοδος. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής προσδοκούσε στην ενοποίηση της Ελλάδας στον κορμό της κοινοτικής Ευρώπης για λόγους πολιτικούς και κοινωνικούς.

Την ημέρα υπογραφής της Συμφωνίας δήλωσε το παρακάτω απόσπασμα:

«Εις την συνείδησιν των Ελλήνων η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότης δεν συνιστά απλώς μίαν οικονομικήν κοινοπραξίαν, αλλά αποτελεί οντότητα με ευρύτεραν πολιτικήν αποστολήν και σημασίαν. Εάν πρώτοι επεδιώξαμεν την μετά της Κοινότητος σύνδεσίν μας, επράξαμεν τούτο εμπνεόμενοι από την πίστιν ότι η οικονομική ενοποίησης της Ευρώπης θα οδηγήσει εις την ουσιαστικήν ευρωπαϊκήν ενότητα και δι 'αυτής εις την ενίσχυσιν της Δημοκρατίας και της ειρήνης εις ολόκληρον τον κόσμον».

Οι διατάξεις που συμπεριλαμβάνονταν στην Συμφωνία των Αθηνών ήταν οι εξής:

- α) Διατάξεις που αφορούσαν την τελωνειακή ένωση μεταξύ της Ελλάδας και της ΕΟΚ
- β) Διατάξεις που αφορούσαν τον συντονισμό και την εναρμόνιση της οικονομικής πολιτικής των συμβαλλόμενων μερών
- γ) Διατάξεις που περιείχαν ιδιαίτερα μέτρα για να επιταχυνθεί η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας

Υπήρχαν και κάποια μέσα για την ολοκλήρωση των στόχων της συμφωνίας αυτά ήταν τα εξής:

1) Η δημιουργία τελωνειακής ένωσης

2) Η ανάληψη κοινών ενεργειών που προβλέπονται από την συμφωνία

3) Η διάθεση πόρων για τη ελληνική οικονομία προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάπτυξή της.

Μέσα στην Συμφωνία των Αθηνών προβλέπεται η εναρμόνιση της αγροτικής πολιτικής της Ελλάδας με την Κοινότητα, η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και υπηρεσιών, οι μεταφορές, ο ανταγωνισμός, η φορολογία, η προσέγγιση των νομοθεσιών και η οικονομική και εμπορική διακίνηση των κεφαλαίων. Στο τέλος περιλαμβάνονται μέτρα διασφάλισης και η Συμφωνία αναφέρεται στις δυνατότητες του ρυθμού επιτάχυνσης της ελληνικής οικονομίας. Από την άλλη πλευρά στο πλαίσιο της οικονομικής βοήθειας που δόθηκε στην Ελλάδα για να διευκολυνθούν οι στόχοι της σύνδεσης, η Κοινότητα υπέγραψε χρηματοδοτικό πρωτόκολλο που προβλέπει την παροχή δανείων στην Ελλάδα συνολικού ύψους 125 εκατομμυρίων δολαρίων, με όρο την αξιοποίηση του μέσα σε 5 χρόνια από την έναρξη ισχύος της Συμφωνίας (μέχρι 31 Οκτωβρίου 1967). Η συμφωνία θα είχε ισχύ από την 1η Νοέμβρη 1962.

Τα χαρακτηριστικά της Συμφωνίας Σύνδεσης είναι τα εξής:

- α) Ο σκοπός της, δηλαδή η συμφωνία "συνοδευόταν" με οικονομική βοήθεια από την Κοινότητα προς την Ελλάδα και με αυτόν τον τρόπο η Ελλάδα θα προσέγγιζε την οικονομία της Κοινότητας. Όμως υπήρχαν αρκετές διαφορές ως προς την οικονομική ανάπτυξη τους και έπρεπε να βρουν τρόπους για την εξομάλυνση τους.
- β) Το άνοιγμα των συνόρων της Κοινότητας για ορισμένα προϊόντα που ήταν σημαντικά για την ελληνική οικονομία, αυτό συνεπάγεται με χαμηλότερο δασμολόγιο που από την πλευρά της

Ελλάδας θα εφαρμοζόταν με πιο αργό ρυθμό. Το τρίτο χαρακτηριστικό ήταν η οικονομική βοήθεια με την παροχή δανείων από την Κοινότητα προς την Ελλάδα, ύψους 125 εκατομμυρίων δολαρίων, τα οποία θα δίνονταν σε 5 χρόνια, έτσι ώστε η Ελλάδα να πετύχει την εκβιομηχάνιση και των εκσυγχρονισμό των υποδομών της.

Έπειτα σε κάποια σημεία η Συμφωνία ξεχωρίζει από άλλες στα εξής σημεία:

1) Η τελωνειακή ένωση θα γινόταν πραγματικότητα από την πλευρά της Κοινότητας με την υπαγωγή των ελληνικών προϊόντων στο καθεστώς της Κοινότητας μέσα σε 12 χρόνια. Από την άλλη πλευρά η Ελλάδα θα άνοιγε τα σύνορα της στα κοινοτικά προϊόντα και θα εφαρμοζόταν το κοινό δασμολόγιο είτε σε 12 είτε σε 22 χρόνια για τα προϊόντα που ήταν ευαίσθητα στις επιδράσεις του ανταγωνισμού.

2) Εναρμόνιση της αγροτικής πολιτικής της Κοινότητας και της Ελλάδας.

3) Τα υπόλοιπα προβλήματα σε μεγάλο μέρος τους -ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και υπηρεσιών, δικαίωμα εγκατάστασης, μεταφορές, κανόνες ανταγωνισμού, ντάμπινγκ, συντονισμός της εμπορικής πολιτικής των των δύο μερών- έχουν ρυθμιστεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης.

1.4 Επανενεργοποίηση της Συμφωνίας Σύνδεσης και η αίτηση ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και οι διαπραγματεύσεις Ελλάδας-ΕΟΚ.

Μετά την πτώση της δικτατορίας το 1974 και την επάνοδο του Καραμανλή και την ανάληψη της πρωθυπουργίας σε έκτακτες συνθήκες η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα μέσω του προέδρου της Επιτροπής απευθύνει το ακόλουθο τηλεγράφημα:

«Εξ ονόματος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και εμένα προσωπικά σας στέλνω τα θερμά μας συγχαρητήρια, την στιγμή που γίνεστε πρόεδρος της κυβέρνησης. Οι συνάδελφοί μου και εγώ εκφράζουμε ειλικρινείς ευχές για την ευημερία της χώρας σας και την ευτυχία του ελληνικού λαού. Η Επιτροπή πιστεύει ότι η πρόοδος της δημοκρατίας στην Ελλάδα δεν μπορεί παρά να έχει θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη της σύνδεσής μας».

Η ελληνική κυβέρνηση στις 22 Αυγούστου 1974, ζητάει την επανενεργοποίηση της Συμφωνίας Σύνδεσης. Με την σειρά της η Επιτροπή στις 30 Αυγούστου 1974, υιοθέτησε μια εισήγηση στο Συμβούλιο *«για την ανάπτυξη των σχέσεων της Κοινότητας και της Ελλάδας στην οποία βρίσκονταν προτάσεις οι οποίες αφορούσαν την επανενεργοποίηση της σύνδεσης»*. Η επανενεργοποίηση της Συμφωνίας Σύνδεσης ήταν το κεντρικό θέμα όλων των συνομιλιών που γίνονταν στις Βρυξέλλες μεταξύ 10 και 12 Σεπτεμβρίου.

Ακολουθεί η δήλωση που δόθηκε μετά το τέλος των συνομιλιών της 12ης Σεπτεμβρη: *«ο πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής διαβεβαίωσαν τους συνομιλητές τους ότι η Επιτροπή θα κάνει ότι είναι δυνατό ώστε να ολοκληρωθούν το συντομότερο δυνατό οι απαραίτητες προεργασίες για την επανενεργοποίηση της Σύνδεσης όπως θα καθοριστεί από τα αρμόδια όργανα της Κοινότητας και της Ελλάδας»*.

Έπειτα στις 17 Σεπτεμβρίου παίρνει θέση το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΟΚ λέγοντας ότι: *«Το συμβούλιο αφού εξέτασε την κατάσταση της σύνδεσης μεταξύ Ελλάδας και Κοινότητας, εξέφρασε την βαθιά του ικανοποίηση για την επάνοδο της χώρας αυτής, στα ιδεώδη που είχαν εμπνεύσει τους διαπραγματευτές της Συμφωνίας των Αθηνών. Έδειξε με σαφέστατο τρόπο την απόφασή του να επαναλάβει χωρίς καθυστέρηση την διαδικασία ανάπτυξης της σύνδεσης, ώστε να διευκολυνθεί αργότερα η ένταξη της Ελλάδας στην Κοινότητα. Σημείωσε με ικανοποίηση « ότι με τις νέες αυτές συνθήκες ο δρόμος είναι πλέον ανοιχτός για μια ομαλή επαναλειτουργία των οργάνων της σύνδεσης και γενικότερα για την πλήρη ανάπτυξή της»*.

Στις 26 Νοεμβρίου 1974, μετά τις εκλογές και την αποκατάσταση του κοινοβουλευτισμού, η Ελλάδα κάνει γνωστή την πρόθεσή της να εισέλθει στην Κοινότητα. Στις 2 Δεκεμβρίου μετά την συνεδρίαση του Συμβουλίου Σύνδεσης, ο τότε υπουργός συντονισμού Παναγής Παπαληγούρας ανακοίνωσε ότι η κυβέρνηση θα κατέθετε πολύ σύντομα αίτηση ένταξης.

Όντως στις 12 Ιουνίου 1975, η ελληνική κυβέρνηση παίρνει την απάντησή της και ο αντιπρόσωπος στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες δίνει στον αντιπρόσωπο της Ιρλανδίας L. B. Dillon, ο οποίος ήταν και πρόεδρος του Συμβουλίου Υπουργών και στον Fr. X. Ortoli την επιστολή Καραμανλή με την οποία εκφράζεται η επιθυμία της ελληνικής κυβέρνησης να αρχίσουν όσο γρηγορότερα γίνεται οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.

Ακολουθεί το κείμενο της επίσημης αίτησης της ελληνικής κυβέρνησης :

«Εκ μέρους της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας έχω την τιμή να ενημερώσω την Υμετέραν Εξοχότητα ότι η Ελλάς δια της παρούσης ζητά να γίνει μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας συμφώνως προς τις διατάξεις του άρθρου 237 της ιδρυτικής Συνθήκης της ΕΟΚ».

Στην Αθήνα ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής δήλωσε ότι η Ελλάδα ήθελε να ανήκει στην Ευρώπη και όλη αυτή η πρωτοβουλία ήταν η λογική κατάληξη της πολιτικής που είχε ξεκινήσει εδώ και 15 χρόνια. Έπειτα εξήγησε τα στάδια αυτής της πορείας, τα οποία ξεκινούσαν από την Συμφωνία των Αθηνών και έφταναν μέχρι την αίτηση ένταξης.

Ακολουθεί απόσπασμα του πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Καραμανλή:

«θα ήθελα ωστόσο να τονίσω, ότι η Ελλάδα δεν επιθυμεί την ένταξή της για λόγους καθαρά οικονομικού χαρακτήρα. Η αίτηση μας βασίζεται κυρίως σε πολιτικούς λόγους που αφορούν την εδραίωση της δημοκρατίας και το μέλλον του έθνους»³.

Μετά από διαπραγματεύσεις ανάμεσα στους Εννέα και την Ελλάδα που διήρκεσαν πολλούς μήνες, η εναρκτήρια σύνοδος των διαπραγματεύσεων για την ένταξη πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουλίου 1976 στις Βρυξέλλες.

Πολύ σημαντική είναι η δήλωση του υπουργού συντονισμού Παναγή Παπαληγούρα ο οποίος μεταξύ άλλων δήλωσε:

³ Βλ. Ευρωπαϊκή Κοινότητα, τεύχος 49, Ιούλιος-Αύγουστος 1975.

«Ήταν εντελώς φυσικό η Ελλάδα να ξαναβρεί αυτόματα τον ευρωπαϊκό της προσανατολισμό μόλις απεκαταστάθη η δημοκρατία. Η τεράστια πλειοψηφία των Ελλήνων συμμερίζεται, πράγματι, τα ιδεώδη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα οποία ο Πρόεδρος Van de Stoel ανεφέρθη προ ολίγου με τόση σαφήνεια. Είμαι επομένως εις θέσιν να δηλώσω ότι η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση μόλις καταστεί μέλος των Κοινοτήτων να συμβάλει, στο μέτρο των δυνατοτήτων της, στην ενίσχυση της συνοχής ανάμεσα στις δέκα χώρες μας και στην ανάπτυξη των ευρωπαϊκών θεσμών για την καθιέρωση μίας όλο και στενότερης ένωσης ανάμεσα στους λαούς μας και τις κυβερνήσεις μας». Αποδεχόμενη την εφαρμογή των κανονισμών και των αποφάσεων που έλαβε η Κοινότητα, η Ελλάδα αναλαμβάνει να αποδεχθεί αυτές τις αρχές.

Σε αντίθεση με τις άλλες χώρες που διαπραγματεύτηκαν με την Κοινότητα για την προσχώρηση τους στην ΕΟΚ, η Κοινότητα είχε ολοκληρωμένη εικόνα για τα αιτήματα της κάθε χώρας σε μορφή υπομνημάτων, τα οποία είχαν προετοιμαστεί από την κάθε χώρα ξεχωριστά. Στην περίπτωση της Ελλάδας τα πράγματα είναι λιγάκι διαφορετικά, επειδή η Κοινότητα δεν είχε καθαρή εικόνα όσον αφορά τα αιτήματα της Ελλάδας, οπότε η Ελλάδα έπρεπε να υποβάλει τις θέσεις της.

Η Ελλάδα δεν έθεσε κάποιο ουσιαστικό πρόβλημα και δέχθηκε όλες τις ρυθμίσεις που είχε μεταβάλει η Κοινότητα. Το μόνο που ζήτησε ήταν να ισχύσει η πενταετία ως μεταβατική περίοδος για ορισμένους τομείς⁴. Η Κοινότητα δεν πήρε θέση στο συγκεκριμένο θέμα και ήταν αρκετά επιφυλακτική, αλλά συμφώνησε να το εξετάσει. Δυστυχώς η στάση της Κοινότητας στο συγκεκριμένο θέμα είχε σοβαρές συνέπειες όσον αφορά τις διαπραγματεύσεις.

Ουσιαστικά πρόβλημα ήταν η επιβράδυνση των διαπραγματεύσεων, οι οποίες δεν ακολούθησαν τον ρυθμό που επιθυμούσε η Ελλάδα.

Η ελληνική πλευρά ήθελε να προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις πέρα από το στάδιο των απλών επισημάνσεων των προβλημάτων και να γίνει μια ουσιαστική πρώτη εξέταση όλων των τομέων. Όσον αφορά το παράγωγο δίκαιο η ελληνική πλευρά τόνισε ότι οι εργασίες έπρεπε να έχουν τελειώσει μέχρι τον Ιούλιο 1977 συμπεριλαμβανομένου και των εργασιών για το αγροτικό τομέα. Από την πλευρά της η Κοινότητα είπε ότι θα λάβει υπό σημείωση τις ελληνικές επιθυμίες, αλλά ήταν σκεπτική για τις δυνατότητες τήρησης αυτών των προθεσμιών. Για τους πιο σύνθετους τομείς η συμφωνία πάνω σε θέσεις ήταν χρονοβόρα, οπότε δεν ήταν δυνατόν από την αρχή να υπάρχει ακριβές πρόγραμμα.

⁴ Επρόκειτο συγκεκριμένα για το πρόβλημα εφαρμογής της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής στην Ελλάδα.

Ένα πρόβλημα ήταν το κεκτημένο της σύνδεσης. Η ελληνική αντιπροσωπεία θεωρούσε ότι οι επιτεύξεις της σύνδεσης, θα μπορούσαν σε κάποιους τομείς να διευκολύνουν την πορεία προς την ένταξη. Κάποιες συγκεκριμένες ρυθμίσεις της σύνδεσης θα συνέχιζαν να ισχύουν κατά την μεταβατική περίοδο που ζητούσε η Ελλάδα. Η απάντηση της Κοινότητας ήταν ότι η ένταξη ήταν μια νέα νομική κατάσταση και ότι τα προβλήματα ουσίας δεν θα αντιμετωπίζονταν εκτός των πλαισίων της σύνδεσης. Στην έναρξη της συνεδρίασης της 27ης Ιουλίου, ο έλληνας Υπουργός Συντονισμού, είχε συμβουλευθεί να χρησιμοποιηθούν, στην περίπτωση της Ελλάδας οι ίδιες διαπραγματεύσεις που ακολούθησε η Κοινότητα για τα άλλα τρία κράτη. Δηλαδή να υπάρξουν μηνιαίες σύνοδοι σε επίπεδο αναπληρωτών και τριμηνιαίες σε επίπεδο υπουργών.

Οι διαπραγματεύσεις θα πραγματοποιούνταν σε τρία επίπεδα. Σε επίπεδο ομάδων εμπειρογνομόνων, από την Ελλάδα και από τις υπηρεσίες της Κοινότητας, που θα εξέταζαν τα προβλήματα του παράγωγου δικαίου· σε επίπεδο αναπληρωτών, όπου οι δύο αντιπροσωπείες θα παρουσίαζαν τις βασικές τους θέσεις στους διάφορους τομείς των διαπραγματεύσεων· και τέλος σε υπουργικό επίπεδο, δηλαδή στη «Διάσκεψη Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και Ελλάδας», κατά την διάρκεια της οποίας οι δύο πλευρές θα προσπαθούσαν, με βάση τις δηλώσεις και των δύο πλευρών, να εξετάσουν την εξέλιξη των διαπραγματεύσεων και έπειτα να προχωρήσουν σε ανταλλαγή απόψεων για την διευθέτηση των διαφορών, ώστε να προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις.

Κατά την διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων, παράλληλα με τις εργασίες των εμπειρογνομόνων πάνω στο παράγωγο δίκαιο, μεθοδεύτηκαν μηνιαίες συναντήσεις σε επίπεδο αντιπροσώπων και τριμηνιαίες σε υπουργικό επίπεδο, δηλαδή ότι ίσχυε στις διαπραγματεύσεις των προηγούμενων εντάξεων.

Στην πρώτη φάση των διαπραγματεύσεων, η οποία διήρκεσε από τον Οκτώβριο 1976 μέχρι τα τέλη Ιουλίου 1977, οι διαπραγματεύσεις προχώρησαν σε τρία επίπεδα. Σε επίπεδο εμπειρογνομόνων, στο οποίο γινόταν η τεχνική μελέτη, σε επίπεδο αντιπροσώπων στο οποίο και τα δύο μέρη παρουσίαζαν τις βασικές θέσεις τους σε διάφορους τομείς και τέλος σε υπουργικό επίπεδο (Διάσκεψη Κοινότητας-Ελλάδας), στο οποίο τα μέρη προσπαθούσαν να προσδιορίσουν, με δηλώσεις και υπομνήματα, την πρόοδο των εργασιών και να ξεκαθαρίσουν τα σημεία όπου παρουσιάζονταν προσκόμματα στην συνέχιση των διαπραγματεύσεων.

Μια από τις πιο σημαντικές συνομιλίες του έλληνα πρωθυπουργού κατά τις διαπραγματεύσεις του με τους εννιά ήταν στις 27 Ιανουαρίου όταν επισκέφθηκε την έδρα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και συναντήθηκε με τον πρόεδρο Ρ. Τζένκινς. Σε αυτή την συνάντηση συζητήθηκαν θέματα, όπως

η πορεία των συζητήσεων για την ένταξη της Ελλάδας και τα θέματα που αντιμετώπιζε η Κοινότητα. Από την δική του πλευρά ο έλληνας πρωθυπουργός εξέθεσε στα μέλη της Επιτροπής τις δικές του ιδέες και πιστεύω αλλά και τις θέσεις της χώρας του.

Ακολουθεί απόσπασμα από την συζήτηση:

«Κύριε πρόεδρε, κύριοι έπίτροποι,

“Υστερα από μία πολύ έποικοδομητική συνομιλία πού είχα μέ τόν άξιότιμο κύριο πρόεδρο τής Επιτροπής, αίσθάνομαι εύτυχής γιατί μοϋ δίδεται ή εύκαιρία νά έπικοινωνήσω καί μαζί σας». «Άπευθυνόμενος σέ σās τούς διακεκριμένους φορεΐς τής εύρωπαϊκής ιδέας καί θεματοφύλακες τών θεσμών τών Εύρωπαϊκών Κοινοτήτων, θά ήθελα νά σās έκθέσω τίς σκέψεις μου σχετικά μέ τήν θέσιν τής Ελλάδος μέσα στίς Εύρωπαϊκές Κοινότητες καί ν’ άναφερθώ στά γενικότερα προβλήματα πού αντιμετωπίζει ή εύρωπαϊκή ένοποίηση. Η μεγίστη πλειοψηφία τοϋ έλληνικοϋ λαοϋ έχει επανειλημμένα άποδείξει ότι είναι προσηλωμένη στό εύρωπαϊκό ιδεώδες. Εγώ προσωπικά, ως πρωθυπουργός τής Ελλάδος κατά τό 1959, μέ πίστη στήν πολιτική καί οΐκονομική άναγκαιότητα τής εύρωπαϊκής ένοποιήσεως, ώδήγησα τήν Ελλάδα στήν Εύρωπαϊκή Οΐκονομική Κοινότητα άμέσως μετά τήν ίδρυσίν της. Η Ελλάς έγινε ή πρώτη χώρα πού συνεδέθη μέ τήν Εύρωπαϊκή Οΐκονομική Κοινότητα μέ μίαν Συμφωνία Συνδέσεως πού υπεγράφη τό 1961. Επρόκειτο βασικά γιά μία πολιτικής φύσεως άπόφαση πού μαρτυρεί τήν πίστιν τής Ελλάδος στήν εύρωπαϊκή ιδέα, ιδίως εάν λάβη κανείς υπ’ όψιν ότι άκριβώς τήν ίδια έποχή άλλες εύρωπαϊκές χώρες προωθοϋσαν τήν ίδρυση μιās Έλευθέρας Ζώνης Συναλλαγών, μέ χαλαρούς όργανικούς δεσμούς, στήν όποίαν ή Ελλάς είχε τήν έπιλογή νά μετάσχι. Η Συμφωνία Συνδέσεως πού έχει σφυρηλατήσει τούς πιό στενούς δεσμούς, τούς όποιους ή Κοινότης έχει μέχρι σήμερα άναπτύξει μέ οΐαδήποτε άλλη χώρα, προβλέπει τήν προσχώρηση τής Ελλάδος στίς Εύρωπαϊκές Κοινότητες, όταν θά μπορούσε ν’ αναλάβη τίς ύποχρεώσεις πλήρους μέλους. Όταν ό έλληνικός λαός μοϋ ανέθεσε καί πάλιν, μετά τήν άποκατάστασιν τών δημοκρατικών θεσμών, τήν διακυβέρνησιν τής Ελλάδος, μέ πλήρη συναίσθησιν τών εύθυνών μου, τόσον άπέναντι τής χώρας μου όσον καί άπέναντι τής Εύρώπης, υπέβαλα τόν Ιούνιον 1975 αίτησιν γιά τήν προσχώρησιν τής Ελλάδος ως πλήρες μέλος είς αυτάς. Από αυτές τίς βασικές σκέψεις όδηγουμένη καί μέ είλικρινή πρόθεσιν νά συμβάλη στήν φιλόδοξην αύτήν προσπάθειαν, ή Ελλάς υπέβαλε τήν αίτησιν έντάξεώς της. Καί ή άπόφαση πού πήρε τό Συμβούλιον Υπουργών τών Εύρωπαϊκών Κοινοτήτων, τόν Φεβρουάριον τοϋ 1976, νά τήν κάνη δεκτή, θεωρήθηκε από τόν έλληνικό λαό σάν άναγνώριση τής πίστης του στά πεπρωμένα τής Εύρώπης, σάν άναγνώριση τής θετικής άνταποκρίσεώς του στήν

πρόσκληση πού απηύθυναν οι ιδρυτές της Κοινότητας σέ εκείνους τούς εύρωπαϊκούς λαούς, πού συμμερίζονται τά ίδια ιδεώδη, νά ενώσουν τίς δυνάμεις τους γιά τόν κοινό σκοπόν».

Στην συνέχεια ο Κωνσταντίνος Καραμανλής επισημαίνει ότι είναι δικαίωμα της Ελλάδας και ότι μπορεί να ενταχθεί στην ΕΟΚ γιατί υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις, οι οποίες είναι η ιστορική της παράδοση και κληρονομιά, η πλήρης εφαρμογή της Συμφωνίας Σύνδεσης από την πλευρά της Ελλάδας και η περάτωση των υποχρεώσεων της, ο δυναμισμός που έδειξε στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, η προετοιμασία της για την προσχώρηση στις Κοινότητες, επίσης για λόγους δικαιοσύνης είναι απαραίτητη η ένταξη και η Ελλάδα μετά την ένταξη δεν θα δημιουργήσει θέματα όσον αφορά τον αγροτικό τομέα. Από προϋποθέσεις που αναφέρονται η πιο σημαντική είναι ότι η ένταξη δεν θα δημιουργήσει θεσμικά θέματα στην Κοινότητα, γιατί η προσθήκη ενός ακόμη μέλους στην ΕΟΚ δεν πρόκειται να την βλάψει. Από την πλευρά της η Ελλάδα πίστευε ότι στο θέμα της οργάνωσης και των διαπραγματεύσεων θα μπορούσε να επιβάλλει έναν πιο γρήγορο ρυθμό και για αυτό πρότεινε την διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση θα εξετάζονταν όλα τα βασικά κεφάλαια για να βρεθούν οι δυσκολίες. Αυτή η φάση θα μπορούσε να λήξει τον Απρίλιο του 1977. Η δεύτερη φάση που θα συνεχίζονταν οι διαπραγματεύσεις πάνω στα κυριότερα προβλήματα και η κοινή εξέταση των λύσεων. Αυτή η διαδικασία δεν έπρεπε να περάσει τους 12 έως 14 μήνες.

Κατά την περίοδο των διαπραγματεύσεων, υπήρξαν συμφωνίες και διαφωνίες ανάμεσα στα δύο μέρη. Υπήρξε αρμονία στις απόψεις και των δύο μερών, αλλά σε άλλους τομείς έλειπαν ουσιαστικά στοιχεία και πληροφορίες για να συνεχίσουν οι διαπραγματεύσεις, από την άλλη πλευρά υπήρχαν τομείς που διαπιστώθηκε διάσταση απόψεων, άλλοτε λιγότερο και άλλοτε περισσότερο σοβαρή. Έτσι και αλλιώς στο θέμα του παράγωγου δικαίου υπήρξε πρόοδος αλλά υπήρχαν και τομείς που δεν σημείωσαν μεγάλη πρόοδο, δηλαδή ο τομέας της αγροτικής πολιτικής.

Ο ρυθμός με τον οποίο γίνονταν οι εργασίες απείχε από το χρονοδιάγραμμα που είχε επιβάλλει η ελληνική πλευρά. Δηλαδή οι διαπραγματεύσεις διήρκησαν χρονικά περισσότερο χρόνο από αυτόν που είχε προτείνει η ελληνική πλευρά. Παρά την καθυστέρηση των διαπραγματεύσεων, η πρώτη φάση των διαπραγματεύσεων επέτρεψε να επισημανθούν τα βασικά σημεία που υπήρχαν διαφορές απόψεων από την αρχή και να ξεκαθαριστούν πολλά πράγματα.

Συνοπτικά η πρώτη διαπίστωση ήταν ότι η Ελλάδα με την βοήθεια της Επιτροπής κατάλαβε πολύ καλύτερα το περιεχόμενο, την σημασία και τις επιπτώσεις του κοινοτικού κεκτημένου που είχε δεχθεί, διαμορφώνοντας έτσι πιο ουσιαστικά την θέση της. Η δεύτερη διαπίστωση είχε να κάνει με

την μεταβατική περίοδο που είχε προτείνει η Ελλάδα (ανώτατη μεταβατική περίοδος πέντε χρόνων). Η περίοδος αυτή μπορούσε, σε εξαιρετικές περιπτώσεις να είναι πιο σύντομη. Σε αυτό το σημείο η Ελλάδα είχε προσπαθήσει πολλές φορές, χωρίς επιτυχία να πληροφορηθεί τη θέση της Κοινότητας.

Η τρίτη διαπίστωση αφορούσε το καθορισμό των μέτρων της μεταβατικής περιόδου. Η Ελλάδα πίστευε ότι έπρεπε να ληφθεί υπόψη το κεκτημένο της σύνδεσης. Η Κοινότητα επέμενε στην ιδιοτυπία της ένταξης και υποστήριζε ότι η τελευταία είναι μια εντελώς νέα νομική κατάσταση, επιφυλασσόμενη να εκφραστεί ουσιαστικά όταν θα είχε συγκεντρώσει τα αναγκαία στοιχεία για να διαμορφώσει γνώμη. Το μόνο νέο στοιχείο που υπήρξε σε αυτή τη φάση ήταν η δήλωση της κοινοτικής πλευράς στην υπουργική σύνοδο της 5ης Απριλίου 1977, ότι τα δύο μέρη έπρεπε να αναζητήσουν μια «ισορροπημένη φόρμουλα» για την μεταβατική περίοδο και να την καθορίσουν με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται τόσο στα συμφέροντα της Ελλάδας όσο και της Κοινότητας.

Στο θέμα της μεταβατικής περιόδου η Κοινότητα άργησε πολύ να ξεκαθαρίσει την θέση της διότι ήθελε να συγκεντρώσει τα απαραίτητα στοιχεία για να τεκμηριώσει την άποψή της.

Υπήρχαν προβλήματα στον αγροτικό τομέα ό οποίος ήταν ένας από τους βασικότερους στόχους των διαπραγματεύσεων. Αυτά τα προβλήματα που ήταν ήδη δύσκολα οξύνθηκαν, λόγω των δυσκολιών που αντιμετώπιζε η Κοινότητα στο εσωτερικό της. Η ελληνική πλευρά είχε ήδη ζητήσει με έμμεσο τρόπο την καθιέρωση ενός συστήματος διαβουλεύσεων που θα της επέτρεπαν να συμμετάσχει στις τροποποιήσεις του κοινοτικού κεκτημένου στον συγκεκριμένο τομέα. Η κοινοτική πλευρά υπενθύμισε ότι ανάλογο αίτημα δεν είχε πραγματοποιηθεί για τις προηγούμενες εντάξεις και ότι ένα τέτοιο αίτημα θα περιόριζε την αυτονομία της Κοινότητας. Υποσχέθηκε όμως ότι θα υπήρχε ενημέρωση της ελληνικής πλευράς, για να γίνει έγκαιρα η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις κοινοτικές εξελίξεις.

1.5 Επίτευξη του τελικού στόχου: Υπογραφή της Συμφωνίας Ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ

Οι διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβριο του 1978 και στις 28 Μαΐου 1979 μετά από πολλά χρόνια προσπαθειών και διαπραγματεύσεων υπογράφεται στο Ζάππειο Μέγαρο η Συνθήκη Προσχώρησης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η στρατηγική του Κωνσταντίνου Καραμανλή γίνεται πραγματικότητα. Στην τελετή της υπογραφής της Πράξης Προσχώρησης παρευρίσκονταν ο πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας, Ζισκάρ ντ' Εσταίν, οι πρωθυπουργοί της Ιταλίας, Αντρέotti, του Βελγίου, Μαρτένς, της Ολλανδίας, Βαν Αγκτ, της Ιρλανδίας, Λυντς και του Λουξεμβούργου, Τορν, καθώς και ο αντικαγκελάριος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, Γκένσερ, και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Τζένκινς. Στην αρχή τον λόγο παίρνουν ο γάλλος υπουργός Εξωτερικών Φρανσουά Πονσέ και ο έλληνας πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής.

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής δήλωσε:

«Με τη σημερινή Συμφωνία η Ελλάς αποδέχεται τη συμμετοχή της στη διαδικασία της ενοποίησης της Ευρώπης, που συντελείται με την ακατανίκητη δύναμη φυσικού φαινομένου. Μπορεί να υπάρχουν διαφορές απόψεων, ως προς την έκταση, τη μορφή, τις διαδικασίες και το ρυθμό πραγματοποιήσεώς της. Κανένας όμως δεν μπορεί να αρνηθεί την ιστορική της αναγκαιότητα», και συνέχισε υπογραμμίζοντας, «Αν τα Κράτη της Ηπείρου μας δεν συνενώσουν τις υλικές και πνευματικές τους δυνάμεις σε μια οργανική ενότητα, θα παραμερισθούν μοιραία στο περιθώριο της ιστορίας. Και η Ευρώπη, που κυριαρχούσε στον κόσμο, μέχρι και τις αρχές του αιώνας, θα μεταβληθεί σε ουραγό και θα εκτεθεί σε κινδύνους».

«Από πείρα, αλλά και από χαρακτήρα, δεν χρησιμοποιώ αφορισμούς και δυσπιστώ προς τις θεωρητικές κατασκευές, που ερμηνεύουν τους νόμους της ιστορικής εξελίξεως και δίνουν στους ανθρώπους έτοιμες συνταγές για τη λύση των προβλημάτων τους. Βασίζομαι πάντα στη μελέτη πραγματικών δεδομένων και στα διδάγματα της ιστορικής πείρας. Αυτά με έπεισαν ότι το μέλλον της Ευρώπης βρίσκεται στην ενοποίησή της. Και ότι το μέλλον της Ελλάδας βρίσκεται στην Ενωμένη Ευρώπη. Και με την πεποίθηση αυτή αγωνίστηκα, επί μία εικοσαετία περίπου, να εντάξω τη χώρα μου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα».

«... για πρώτη φορά στην ιστορία θα δημιουργηθεί μια τόσο μεγάλη Κοινότητα Εθνών, που βασίζεται στην ελεύθερη συγκατάθεση. Στην ισότιμη συνεργασία και στον αμοιβαίο σεβασμό. Καμία χώρα δεν υποχρεώθηκε να προσχωρήσει στην Κοινότητα παρά τη θέλησή της. Καμία δεν παραμένει με τη βία. Όλες αντίθετα έχουν λόγο στη διαχείριση των υποθέσεών της. Γι' αυτό και η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σε σχέση με τις προηγούμενες ιστορικές εμπειρίες, είναι πρωτότυπη και θα έλεγα επαναστατική. Κι έχει τεράστια σημασία σαν παράδειγμα για όλη την ανθρωπότητα».

«η Ελλάς δεν μπορούσε να απουσιάσει από αυτήν την ιστορική για το μέλλον της Ευρώπης συλλογική προσπάθεια. Γιατί η τύχη της είναι στενά, αναπόσπαστα θα έλεγα, συνυφασμένη με την τύχη των άλλων Δημοκρατιών της Ηπείρου. Αν η Ευρώπη κινδυνεύσει, σαν μορφή διακυβερνήσεως και σαν τρόπος ζωής, θα είναι εντελώς παράλογο να πιστεύσουμε ότι η Ελλάς θα μπορέσει να διατηρηθεί σαν μοναδική βάση ανεξαρτησίας και ελευθερίας στην Ήπειρό μας».

Αυτά τα αποσπάσματα ήταν οι σημαντικότερες δηλώσεις του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Από την πλευρά του ο γάλλος υπουργός Εξωτερικών ανέφερε μεταξύ άλλων: *«αυτή τη στιγμή με την Ελλάδα που γίνεται μέλος της, η ΕΟΚ δεν θα διευρυνθεί απλώς, θα γίνει πιο αυθεντικά ευρωπαϊκή»* και υπογράμμισε την προσπάθεια και το ρόλο που έπαιξε ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής, λέγοντας ότι: *«...αν οι διαπραγματεύσεις που άρχισαν το 1976, έφθασαν σε αίσιο πέρας στις 3 Απριλίου στο Λουξεμβούργο, αυτό το οφείλουμε σε έναν άνδρα, ο οποίος έπαιξε καθοριστικό ρόλο σε όλη αυτή τη διαδικασία τον Κωνσταντίνο Καραμανλή».*

Έπειτα τον λόγο πήρε ο πρόεδρος της Επιτροπής των Κοινοτήτων Ρου Τζένκινς, ο οποίος μίλησε για τις συζητήσεις της Ελλάδας με την ΕΟΚ ήδη από την δεκαετία του '60 και είπε ότι η προσχώρηση της Ελλάδας στην ΕΟΚ συνέπεσε με τρεις μεγάλες ευρωπαϊκές εξελίξεις: τις επικείμενες, πρώτες, εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τη διεύρυνση της ΕΟΚ, με την Ελλάδα σε πρώτη φάση, την Πορτογαλία και την Ισπανία αμέσως μετά, και την εισαγωγή του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος.

Μετά ακολούθησε η υπογραφή των τεσσάρων κειμένων για την ένταξη της Ελλάδας, από τους αντιπροσώπους των εννέα κρατών-μελών της Κοινότητας. Από την ελληνική πλευρά υπέγραψαν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, και οι υπουργοί εξωτερικών Γεώργιος Ράλλης, και για τα θέματα της ΕΟΚ, Γεώργιος Κοντογεώργης.

Στην ομιλία του πρωθυπουργού που ακολούθησε, ο πρωθυπουργός έδειξε την συγκίνησή του δηλώνοντας ότι: *«Προσωπικώς αισθάνομαι τη στιγμή αυτή βαθύτατη συγκίνηση. Ένας σταθερός οραματισμός και μια αταλάντευτη πίστη στην αναγκαιότητα της Ενωμένης Ευρώπης και στην ευρωπαϊκή μοίρα της χώρας μου βρίσκουν σήμερα, ύστερα από 15 χρόνια, τη δικαίωσή τους».*

«η ένταξη της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, μολονότι αποτελεί πολυσήμαντο ιστορικό γεγονός, δεν συνεπάγεται ωστόσο αλλαγή κλίματος για τη χώρα μου», «η ενοποίηση της Ευρώπης πιστεύω ότι θα είναι το μεγαλύτερο πολιτικό γεγονός στην ιστορία της Ηπείρου μας. Ένα γεγονός που θα επηρεάσει όχι μόνο τη μοίρα

της Ευρώπης, αλλά και την πορεία της ανθρωπότητας. Γιατί θα εξισορροπήσει το συσχετισμό δυνάμεων στον κόσμο, θα κατοχυρώσει την ανεξαρτησία της Ευρώπης και θα συμβάλει στην εμπέδωση της παγκόσμιας τάξεως και ειρήνης», και σε ένα άλλο σημείο της ομιλίας του είπε: «η ενωτική διαδικασία της Ευρώπης προχωρεί αμετάκλητη. Βρισκόμαστε στα σημεία που δεν έχει επιστροφή. Χρειάστηκε πολύ αίμα και πολύς χρόνος για να συνειδητοποιήσουν οι Ευρωπαίοι την ταυτότητά τους, τις κοινές ρίζες τους και την κοινή τους αποστολή. Η ενοποίηση, έστω και αν βραδύνει, κινείται με χαρακτήρα νομοτελειακό».

«η Ελλάς από σήμερα αποδέχεται οριστικά την ιστορική πρόκληση και την ευρωπαϊκή της μοίρα. Διατηρώντας την εθνική της ταυτότητα. Έχουμε εμπιστοσύνη και στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Έχουμε την απόφαση να είμαστε όλοι Ευρωπαίοι, όπως θα έλεγε ο Τσώρτσιλ, και όλοι Έλληνες, όπως θα έλεγε ο Σέλλεϋ. Γιατί όπως έγραψε ο Ισοκράτης, Έλληνες δεν είναι εκείνοι που γεννήθηκαν στην Ελλάδα, αλλά εκείνοι που υιοθέτησαν το πνεύμα το κλασικό».

Η Βουλή των Ελλήνων κύρωσε την Πράξη Προσχώρησης της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες στις 28 Ιουνίου 1979. Η πλήρης ένταξη έλαβε χώρα δύο χρόνια αργότερα, την 1η Ιανουαρίου 1981.

Μετά από την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής δήλωσε:

«Έκτιμῶ ιδιαίτερα τήν τιμή πού μοῦ κάνατε σήμερα. Καί τήν ἐκτιμῶ γιατί ἀποτελεῖ ἀναγνώριση τῆς συμβολῆς μου στόν μακρὺ καί δύσκολο ἀγώνα γιά τήν ἔνταξη τῆς

χώρας μας στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα. Γιά τήν σημασία τῆς ἐντάξεως αὐτῆς ὁμιλῶ ἐπὶ εἴκοσι περίπου χρόνια. Καί δέν νομίζω ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη νά σᾶς ἀπασχολήσω καί σήμερα μέ αὐτήν.

Πιστεύω, ἄλλωστε, ὅτι ὁ ἐλληνικός λαός ἔχει ἤδη κατανοήσει καί ἔχει ἐκτιμήσει στίς βασικές γραμμές της τήν σημασία τῆς ἐντάξεως. Καί πέραν αὐτοῦ, μέ ἀπαλλάσσουν ἀπό τήν ἀνάγκη αὐτή οἱ σημερινές σας ὁμιλίες. Ὅμιλίες, οἱ ὁποῖες ἐνίσχυσαν τήν αἰσιοδοξία μου γιά τό μέλλον.

Παρά ταῦτα, δέν μπορῶ νά μὴν τονίσω καί μέ τήν εὐκαιρία αὐτή, ὅτι ἡ ἔνταξη τῆς χώρας μας στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα θά ἀποτελέσει μεγάλο σταθμό στήν ἐθνική μας ἱστορία. Ἐνα σταθμό πού θά γίνεи ἀφετηρία μιᾶς καινούργιας πορείας γιά τό ἔθνος καί πού θά ἀνοίξει καινούργιους ὀρίζοντες γιά τό λαό μας. Ὅπως εἶπα πολλές φορές, γιά νά ἀξιοποιήσουμε τά πλεονεκτήματα τά ὁποῖα μᾶς προσφέρει ἡ ἔνταξη, θά χρειαστεῖ νά καταβάλουμε μεθοδική καί ἐπίμονη προσπάθεια. Θά χρειαστεῖ

νά πραγματοποιήσουμε σημαντικές αλλαγές όχι μόνον στην δομή της οικονομίας μας, αλλά και στην νοοτροπία μας ακόμη. Θά χρειαστεῖ, δηλαδή, νά βελτιώσουμε όχι μόνον τίς μεθόδους μας αλλά και τίς συνήθειές μας ακόμη. Γιατί, ὅπως γνωρίζετε, ἡ προσαρμογή - κάθε προσαρμογή- σέ νέες καταστάσεις δημιουργεῖ σέ πρώτη φάση προβλήματα. Καί γιά τήν ἀντιμετώπιση αὐτῶν τῶν προβλημάτων χρειάζεται προσπάθεια. Ὅπως χρειάζεται

προσπάθεια γιά νά φθάσει κανένας ἐκείνους πού προπορεύονται. ἐκπροσωπεῖτε καλοῦνται νά διαδραματίσουν ἀποφασιστικό ρόλο στήν διαδικασία τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς ἐντάξεώς μας στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα. Θά πρέπει συνεπῶς νά κινητοποιηθεῖτε μεθοδικά καί ἔγκαιρα, γιά νά ἀποκομίσει ἡ χώρα μας τά μεγαλύτερα δυνατά ὠφέλη ἀπό τήν προσχώρησή της στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα. Πιστεύω ὅτι θά τό κάνετε, συνεργαζόμενοι τόσο μέ τήν Πολιτεία ὅσο καί μέ τίς ἄλλες παραγωγικές τάξεις τῆς χώρας».

Κεφάλαιο 2ο

Οπτικοακουστικά Αρχεία στην Ελλάδα: Συνοπτική Παρουσίαση

2.1 Οπτικοακουστικά αρχεία: Ορισμός και Σημασία

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία στην Ελλάδα Ν.4610/2019 άρθρο 160 παρ. 2/ΣΤ, τα οπτικοακουστικά αρχεία αποτελούν αρχειακό υλικό και αφορούν σε ηχητικές και στατικές αποτυπώσεις.

Όπως η καθηγήτρια Μαριάννα Κολυβά αναφέρει στο βιβλίο της, το εγχειρίδιο της Αρχειονομίας, οπτικοακουστικό αρχείο είναι:

«το ακέραιο ενιαίο οργανικό σύνολο των εγγράφων, μαρτυριών και τεκμηρίων εγγεγραμμένων και αποτυπωμένων σε ηχητικές και σε κινούμενες ή στατικές οπτικές αποτυπώσεις, που παρελήφθησαν ή παρήχθησαν από όργανα του κράτους, ιδιωτικούς φορείς καθώς και από φυσικά πρόσωπα ως αναπόσπαστο μέρος της αναγνωρισμένης από την πολιτεία επαγγελματικής και επιτηδευματικής δραστηριότητας τους».

Τα οπτικοακουστικά αρχεία διακρίνονται ως προς την τυπολογία τους σε στατικές αποτυπώσεις και εικόνες, όπως τα θετικά ή αρνητικά φωτογραφιών ή μικροταινιών, οι προσωπογραφίες, οι διαφάνειες κ.α., κινούμενες εικόνες με ηχητική ή όχι αποτύπωση, όπως οι ταινίες, οι μαγνητοσκοπήσεις κ.α. και σε ήχο αποτυπωμένο σε μαγνητικό υπόστρωμα εγγραφής, όπως οι μαγνητικοί δίσκοι, οι κασέτες, οι μαγνητοταινίες, οι βιντεοταινίες κ.α.

Οι ταινίες, οι μαγνητοταινίες και οι μαγνητοσκοπήσεις δεν είναι άμεσα και επαρκώς αντιληπτές μόνο με την αίσθηση της όρασης, όπως συμβαίνει με τα έγγραφα· μπορούν να γίνουν αντιληπτές με κάθε αίσθηση, δηλαδή με την ακοή, την αφή, την όραση ή και σε συνδυασμό αυτών των αισθήσεων. Σε όλα τα αρχεία όπως και έτσι και σε αυτήν την περίπτωση ισχύει ότι, πρέπει να δηλώνεται και να εμφανίζεται ο δημιουργός-παραγωγός-εκδότης και να συνυπάρχουν οι τρεις βασικές λειτουργίες του εγγράφου.

Η πληροφοριακή αξία της γνήσιας, αυθεντικής, ακέραιης και ειλικρινούς στο περιεχόμενο της φωτογραφίας αναγνωρίζεται και από τις σχετικές διατάξεις του αστικού δικονομικού δικαίου όπου οι φωτογραφίες -μηχανικές απεικονίσεις, σύμφωνα με το άρθρο 444 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας- έχουν σημαντική αποδεικτική δύναμη καθώς αυτές αποτελούν απόδειξη για τα γεγονότα ή πράγματα που αναγράφουν.⁵

⁵ Μ., Κολυβά, (2011). *Εγχειρίδιο αρχειονομίας, Θεωρητικές προσεγγίσεις, Οργάνωση και σκοποί, Σύγχρονες προκλήσεις*. Εκδόσεις

2.2 Η ιστορία της ΕΡΤ

Σύντομο Ιστορικό

Η ΕΡΤ ή αλλιώς Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση ιδρύθηκε στις 3 Δεκεμβρίου 1975 με τον νόμο 230/1975 ως ανώνυμη εταιρία, με μοναδικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο, αντικαθιστώντας την ΕΙΡΤ. Προκάτοχος της ήταν το Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας, το οποίο είχε ιδρυθεί το 1938 και διαχειριζόταν τους ραδιοφωνικούς σταθμούς και τον δημόσιο τηλεοπτικό σταθμό από το 1966 έως το 1970. Στα τέλη της δεκαετίας του '70 την διεύθυνση της Ραδιοφωνίας αναλαμβάνει ο Μάνος Χατζιδάκις και αργότερα αναλαμβάνει το Τρίτο Πρόγραμμα.

Στις 11 Αυγούστου 1987, με το νόμο 1730 η ΕΡΤ1 και η ΕΡΤ2 συγχωνεύονται σε έναν ενιαίο φορέα, την ΕΡΤ Α.Ε. με πέντε ραδιοφωνικούς σταθμούς και δύο τηλεοπτικά κανάλια, τα οποία μετονομάζονται σε ΕΤ1 και ΕΤ2 αντίστοιχα. Με τον ίδιο νόμο ιδρύεται η Εταιρεία Παραγωγής και Εμπορίας Εκπομπών και Προγραμμάτων Ραδιοτηλεόρασης, η Ελληνική Ραδιοφωνία και το Ινστιτούτο Οπτικοακουστικών Μέσων, ενώ τρεις μήνες μετά (στις 30 Νοεμβρίου), ιδρύεται η Γενική Διεύθυνση Βορείου Ελλάδος με έδρα τη Θεσσαλονίκη, η οποία θα στεγάσει την επερχόμενη ΕΤ3 (η οποία ξεκινάει τις πρώτες δοκιμαστικές εκπομπές δύο μήνες πριν) και τους ραδιοφωνικούς της σταθμούς.

Το 1990 δημιουργήθηκε το Μουσείο-Αρχείο της ΕΡΤ και το 1995 ξεκίνησε η οργάνωση του Οπτικοακουστικού Ιστορικού Αρχείου. Το 2006 άρχισε η ψηφιοποίηση και τεκμηρίωση του, το Δεκέμβριο του 2007 δημιουργήθηκε η ιστοσελίδα του "Οπτικοακουστικού Αρχείου" της ΕΡΤ και το Νοέμβριο του 2009 ξεκίνησε ο σημαντικός εμπλουτισμός και η αναβάθμιση της ιστοσελίδας. Η Στις 11 Ιουνίου 2013, η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, του ΠΑΣΟΚ και της Δημοτικής Αριστεράς ανακοίνωσε το κλείσιμο του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα και την μετάβασή του σε Νέα Ελληνική Ραδιοφωνία, Ίντερνετ και Τηλεόραση (ΝΕΡΙΤ) και μετά το κλείσιμο της ΕΡΤ, ανακοινώθηκε ότι το Αρχείο της ΕΡΤ θα διατηρηθεί. Το αρχείο της ΕΡΤ έγινε ξανά διαθέσιμο στο Διαδίκτυο μετά από 7 μήνες από την Δημόσια Τηλεόραση (ως ΔΤ Αρχείο) και ύστερα από τη Νέα Ελληνική Ραδιοφωνία, Ίντερνετ και Τηλεόραση. Στις 11 Ιουνίου 2015, το αρχείο της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης επανήλθε υπό τη διεύθυνση της ΕΡΤ.

2.3 Η ταυτότητα της ΕΡΤ

Η Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. είναι δημόσια επιχείρηση που ανήκει στο δημόσιο τομέα και εποπτεύεται από το Κράτος. Έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου για θέματα Δημόσιας Ραδιοτηλεόρασης, Υπουργού Επικρατείας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εγκρίνεται το Καταστατικό της εταιρείας, του οποίου οι ρυθμίσεις, με την επιφύλαξη διαφορετικών διατάξεων του παρόντος νόμου, περιλαμβάνουν τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 2 του κ.ν. 2190/1920 και στο ν. 3429/2005. Το Καταστατικό καταχωρίζεται στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο Ανωνύμων. Το Καταστατικό της εταιρείας Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. μπορεί να τροποποιείται και να κωδικοποιείται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της εταιρείας.

Η Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. αποτελεί ενιαίο φορέα, ο οποίος περιλαμβάνει, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, πανελλαδικούς και περιφερειακούς τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς, μουσικά σύνολα και χορωδία, διαδικτυακούς ιστότοπους, καθώς και έντυπη ή ηλεκτρονική έκδοση περιοδικού, δύναται δε να ιδρύει θυγατρικές εταιρείες και άλλα νομικά πρόσωπα στην επικράτεια.

2.4 Σύσταση Μουσείου-Αρχείου. Δομή και λειτουργίες

Η ΕΡΤ αποτελείται από δύο τμήματα: α) το **Τμήμα Αποκατάστασης, Ψηφιοποίησης και Τεκμηρίωσης** και β) το **Τμήμα Διαχείρισης Αρχείων-Μουσείου**.

Το Τμήμα Αποκατάστασης, Ψηφιοποίησης και Τεκμηρίωσης έχει ως αρμοδιότητες: την συντήρηση και αποκατάσταση του πρωτότυπου αρχειακού υλικού, την ψηφιοποίηση του αρχείου της ΕΡΤ (video, φωτογραφία, κινηματογραφικό, ραδιοφωνικό και χαρτώο υλικό), τον ποιοτικό έλεγχο και τη αποκατάσταση του παραγόμενου ψηφιακού τεκμηρίου, την τεκμηρίωση των φυσικών και ψηφιακών τεκμηρίων, εργασία που αποτελείται από την καταγραφή όλων των πληροφοριών που συνοδεύουν το κάθε τεκμήριο του αρχείου της ΕΡΤ με συστηματικό και τυποποιημένο τρόπο και τέλος η φύλαξη, συντήρηση και ανάδειξη των συλλογών μουσειακών αντικειμένων, από την την τεχνολογική εξέλιξη της ραδιοτηλεόρασης στην Ελλάδα (δέκτες, μηχανές λήψης-προβολής, πομποί, ηχεία, κονσόλες, μουβιόλες⁶ κ.τ.λ.).

Το Τμήμα Διαχείρισης Αρχείων-Μουσείου έχει ως αρμοδιότητες: την καταγραφή, ταξινόμηση, αρχειοθέτηση όλων των αρχείων και μουσειακών αντικειμένων της ΕΡΤ ΑΕ, η πρόσκτηση του νεοεισερχόμενου ραδιοτηλεοπτικού υλικού, είναι ευθύνη του η σωστή διαχείριση αρχειακού υλικού εντός και εκτός ΕΡΤ ΑΕ, η διαχείριση αιτημάτων από τρίτους για παραχώρηση υλικού, με ή χωρίς αντίτιμο καθώς και η διαμόρφωση πολιτικής, σε συνεργασία με άλλες υπηρεσιακές μονάδες της ΕΡΤ ΑΕ για την διάθεση του οπτικοακουστικού υλικού προς τρίτους για εμπορικούς σκοπούς και παροχή προγραμμάτων και αρχείων στις ραδιοτηλεοπτικές παραγωγές της ΕΡΤ Α.Ε.

⁶ μουβιόλα < από το όνομα Μονιόλα που της έδωσε ο κατασκευαστής της, δημιουργημένο από το συνδυασμό του monie και του Victrola, εμπορικής ονομασίας φωνογράφου σε μορφή επίπλου, μηχανήμα προβολής, κοπής και συρραφής κινηματογραφικού φιλμ, με το οποίο γίνεται το μοντάζ.

2.5 Περιγραφή του Αρχείου

α) Αρχείο Τηλεοπτικού Προγράμματος το οποίο διαθέτει πάνω από 108.000 ώρες εκπομπών με 90.000 εκπομπές σε βίντεο και 18.000 ώρες φιλμ από εκπομπές ποικίλου περιεχομένου (ενημερωτικές, μουσικές, παιδικές, ντοκιμαντέρ, σειρές μυθοπλασίας, θεατρικά).

Το κεντρικό Αρχειοστάσιο της ΕΡΤ αριθμεί περίπου 69.600 οπτικοακουστικά τεκμήρια.

β) Επίκαιρα-Ειδησεογραφικό Υλικό Τηλεόρασης το οποίο χωρίζεται στις εξής υποκατηγορίες και περιλαμβάνει τις ταινίες επικαίρων οι οποίες είναι ταινίες ενημερωτικού περιεχομένου που προβάλλονταν ήδη την διάρκεια της εποχής του μεσοπολέμου στον κινηματογράφο. Το ρεπορτάζ ειδήσεων (από αρχή της δεκαετίας του '60), πλάνα αρχείου (footage) τα οποία στην πλειονότητα τους είναι βωβά, με παλαιότερο το φιλμ «Βόσπορος» που χρονολογείται κοντά στο 1910.

γ) Αθλητικό Αρχείο Τηλεόρασης το οποίο περιλαμβάνει 50.000 ρεπορτάζ, ειδήσεις και αθλητικές εκπομπές που έχουν καταγράψει την αθλητική επικαιρότητα από την δεκαετία του '60.

δ) Κοινοβουλευτικό Αρχείο Τηλεόρασης το οποίο περιέχει 3.500 οπτικοακουστικά αρχεία, με 3.000 ώρες συνεδριάσεων και εκπομπών κοινοβουλευτικού περιεχομένου. Τέλος όλα τα αρχεία χρονολογούνται από το 1975 και σε αυτή την συλλογή βρίσκονται αρχεία τεράστιας σημασίας όπως η εκπομπή για την ψήφιση του Συντάγματος.

ε) Αρχείο Ραδιοφώνου το οποίο περιλαμβάνει 97.600 μαγνητοταινίες εκπομπών θεατρικών, μουσικών και λόγου, 98.000 δίσκους βινυλίου και 16.000 cds ελληνικού, ξένου και κλασικού ρεπερτορίου από την δεκαετία του '50. επίσης υπάρχουν και οι εξής υποκατηγορίες: το Αρχείο Ειδήσεων Ραδιοφώνου και το Αθλητικό Αρχείο Ραδιοφώνου.

στ) Μουσική Βιβλιοθήκη η οποία περιλαμβάνει περίπου 15.000 τίτλους έργων (παρτιτούρες, πάρτες), δηλαδή έντυπες εκδόσεις και χειρόγραφα μουσικών έργων από τα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι σήμερα.

ζ) Φωτογραφικό Αρχείο αυτό διαθέτει 550.000 φωτογραφίες σε διάφορα υποστρώματα (γυάλινες πλάκες, ζελατίνη, φιλμ) και διαστάσεις, οι οποίες αφορούν όλο τον 20ο αιώνα.

Κυριότερες συλλογές του φωτογραφικού αρχείου της ΕΡΤ είναι οι εξής:

Συλλογή Π. Πουλίδη, η οποία περιλαμβάνει στιγμιότυπα από την πολιτική, κοινωνική, καλλιτεχνική ζωή της Αθήνας και περιλαμβάνει την περίοδο 1905-1967 και το Αλβανικό Μέτωπο.

Συλλογή ΓΥΣ-Μικράς Ασίας με φωτογραφίες της Μικρασιατικής εκστρατείας (1919-1922).

Συλλογή των Υιών Πουλίδη με θέματα από την μεταπολεμική πολιτική, κοινωνική, καλλιτεχνική ζωή από τη δεκαετία του 1940 έως και τη δεκαετία του 1980.

Συλλογή YENEΔ και Συλλογή της ET1.

η) Το Αρχείο Τευχών των περιοδικών της EPT Ραδιοπρόγραμμα (1939-1968) και Ραδιοτηλεόραση (1968-2013).

θ) Συλλογή Αντικειμένων Μουσείου που τμήμα της είναι η Διεύθυνση Αρχείου και αρμοδιότητα της είναι να συλλέγει, να φυλάσσει και να συντηρεί συλλογές αντικειμένων που στοιχειοθετούν την ιστορία της τηλεόρασης, της ραδιοφωνίας, του κινηματογράφου και της φωτογραφίας στην Ελλάδα.

Περιλαμβάνει μουσειακά αντικείμενα που αφορούν την τηλεόραση όπως τηλεοπτικοί δείκτες, προβολείς, κάμερες, πομποί. Αντικείμενα που αφορούν την ραδιοφωνία όπως ηχητικά εφέ, ηχεία, ραδιοφωνικοί δείκτες, ενισχυτές, μαγνητόφωνα, κονσόλες. Αυτά που αφορούν την κινηματογραφία όπως μουβιόλες, μηχανές προβολής, μηχανές λήψης και τέλος αυτά που αφορούν την φωτογραφία δηλαδή μηχανές λήψης και εμφανιστήρια καθώς και τα τεχνικά τους εγχειρίδια.

Υλικό από τα Αρχεία Τηλεοπτικού Προγράμματος, Επικαίρων-Ειδησεογραφικού Υλικού Τηλεόρασης, τη Μουσική Βιβλιοθήκη και το Φωτογραφικό Αρχείο είναι ψηφιοποιημένο, είναι προσβάσιμο στην ιστοσελίδα της EPT και ανανεώνεται συνεχώς. Το έργο της ψηφιοποίησης των αρχείων της EPT Α.Ε. ξεκίνησε πιλοτικά με συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (80% χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και 20% από Εθνικούς πόρους) μέσω του Μέτρου 1.3 (Προσκλήσεις 65, 172) του Ε.Π. «Κοινωνία της Πληροφορίας» του Γ΄ ΚΠΣ, και συνεχίζεται με ιδίους πόρους της EPT ΑΕ. Το αρχείο για την διαχείριση των ψηφιακών του συλλογών χρησιμοποιεί ένα ειδικό λογισμικό διαχείρισης οπτικοακουστικών αρχείων το DaletPlus ακολουθεί τις διαδικασίες με χρήση των διεθνών προτύπων χρησιμοποιώντας το πρότυπο μεταδεδομένων EBU Core και το πρότυπο EBU Core Metadata Set. Η EPT διαθέτει το αρχειακό υλικό της για πολιτιστικούς-ερευνητικούς-εκπαιδευτικούς, αλλά και εμπορικούς σκοπούς, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις ισχύουσες “Ελάχιστες τιμές παραχώρησης δικαιώματος χρήσης αρχειακού υλικού EPT ΑΕ” Δηλαδή το κάθε αίτημα χρήστη αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστή περίπτωση ανάλογα με το σκοπό του αιτήματος.

2.6 Εγκαταστάσεις

Σημαντικοί χώροι εγκαταστάσεων είναι οι ακόλουθοι:

α) τα αρχειοστάσια, β) το εργαστήριο συντήρησης κινηματογραφικού φιλμ, γ) το εργαστήριο αποκατάστασης video, δ) το εργαστήριο αποκατάστασης ραδιοφωνικού αρχείου, ε) οι χώροι θέασης-ακρόασης, στ) τα εργαστήρια ψηφιοποίησης, ζ) το εργαστήριο ψηφιακής αποκατάστασης, η) το εργαστήριο συντήρησης και αποκατάστασης φωτογραφικού και χαρτώου υλικού, θ) η μονάδα ψηφιακής τεκμηρίωσης και ι) το κέντρο ψηφιακής αποθήκευσης (data storage center).

α) Τα αρχειοστάσια της ΕΡΤ χωρίζονται σε κεντρικό αρχειοστάσιο το οποίο είναι ο κεντρικός χώρος αποθήκευσης και διατήρησης του οπτικοακουστικού και ραδιοφωνικού αρχείου της ΕΡΤ ΑΕ. Έχει έκταση 1.200 τ.μ. και η κατασκευή του ακολουθεί όλες τις διεθνείς προδιαγραφές. Έχει σύστημα εξαερισμού και υγρασίας για την σωστή προστασία των αρχείων και σύστημα πυρανίχνευσης και πυρασφάλειας, διαθέτει σύστημα ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης (RFID) για την σήμανση των προς αρχειοθέτηση οπτικοακουστικών αρχείων.

Επίσης διαθέτει και το αρχειοστάσιο φωτογραφικού υλικού το οποίο έχει έκταση 30 τ.μ., εξοπλισμένο με ειδικό σύστημα ρύθμισης υγρασίας-θερμοκρασίας-εξαερισμού σύμφωνα και πάλι με τις διεθνείς προδιαγραφές, όπου φυλάσσεται το φωτογραφικό αρχείο (γυάλινες πλάκες, φιλμ, ζελατίνες).

Στις εγκαταστάσεις της ΕΡΤ υπάρχουν τα εξής εργαστήρια:

α) Συντήρησης φωτογραφικού φιλμ είναι χώρος που αρμοδιότητά του είναι πρωτογενής συντήρηση και αποκατάσταση του οπτικοακουστικού αρχείου που είναι αποτυπωμένο σε φιλμ 35mm, nitrate και safety, 16mm και super 16mm, 8mm και super 8mm. Ο χώρος αυτός είναι εξοπλισμένος με μουβιόλες 35mm και 16mm, ανρουλέζες, απαγωγούς και μηχανή καθαρισμού του φιλμ (υγρών και ultra sonic).

β) Αποκατάστασης φιλμ στο οποίο συντηρείται video παλαιού τύπου που μπορεί να είναι 2 ιντσών, 1 ίντσας, Umatic, BetaCam και μεταγράφεται σε ψηφιακά μέσα.

γ) Αποκατάστασης ραδιοφωνικού αρχείου στον οποίο συντηρείται το αρχικό μέσο εγγραφής που είναι μεταλλικοί ογκώδεις δίσκοι, δίσκοι βινυλίου 33, 45 και 78 στροφών μαγνητοταινίες και οπτικοί δίσκοι και γίνεται η αποκατάστασή του από φυσικές φθορές, για καθαρισμό και αφύγρανση. Μετατρέπεται σε ψηφιακό μέσο αφού γίνεται πλήρης ηχητική επεξεργασία

αποθρομβοποίησης και αποκατάστασης του περιεχομένου.

ε) οι χώροι θέασης-ακρόασης που εξυπηρετούν τις ανάγκες των χρηστών, της ΕΡΤ άλλα και τρίτων όπως δημοσιογράφων, ερευνητών, παραγωγών κλπ., για την έρευνα και την επιλογή αρχειακού υλικού.

στ) Ψηφιοποίησης στους οποία γίνεται η μετατροπή από φυσικά/αναλογικά μέσα σε ψηφιακά.

ζ) Ψηφιακής αποκατάστασης.

η) Συντήρησης και αποκατάστασης φωτογραφικού και χαρτώου υλικού.

θ) Η μονάδα ψηφιακής τεκμηρίωσης στην οποία πραγματοποιείται η διαδικασία καταχώρησης πληροφοριών που συνοδεύουν τα ψηφιακά τεκμήρια σε ειδικό λογισμικό με βάση τα διεθνή πρότυπα και τις καλές πρακτικές από τον χώρο των οπτικοακουστικών αρχείων.

ι) Το κέντρο ψηφιακής αποθήκευσης (Data Storage Center) που καταγράφεται και αποθηκεύεται το οπτικοακουστικό υλικό.

2.7 Δράσεις

Η ΕΡΤ τα τελευταία χρόνια διοργανώνει πολυεπίπεδες δράσεις για να δείξει τον αρχαικό της πλούτο. Ενδεικτικές αναφορές στις χρονικές περιόδους 2016-2019:

α) Οκτώβριος 2015: Η ΕΡΤ συμμετείχε στην εορταστική εκδήλωση « 12 Οκτωβρίου 1944. Η Αθήνα Ελεύθερη», για την 71η επέτειο της απελευθέρωσης της Αθήνας από τις γερμανικές κατοχικές δυνάμεις στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.⁷

Επίσης η ΕΡΤ προσέφερε αρχαικό υλικό και το παρουσίασε στην εκδήλωση «Αθήνα 1940-1944. Η πόλη και οι άνθρωποί της. Πόλεμος, Κατοχή, Αντίσταση, Απελευθέρωση», στις 6-31 Οκτωβρίου 2015, στην Πινακοθήκη Δήμου Αθηναίων-κτήριο Μεταξουργείου. Την εκδήλωση οργάνωσαν τα Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ), το Αρχείο της ΕΡΤ, η Γενική Γραμματεία Συντονισμού του Κυβερνητικού Έργου, το Μουσείο Μπενάκη, τα Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας (ΑΣΚΙ), το Ελληνικό Λογοτεχνικό Ιστορικό Αρχείο - ΜΙΕΤ και το Πολεμικό Μουσείο. Τέλος στο χώρο της εκδήλωσης προβλήθηκε σειρά ντοκιμαντέρ από το αρχείο της ΕΡΤ. Επίσης η ΕΡΤ προσέφερε στους επισκέπτες της εκδήλωσης 8.000 dvd και cd της Ραδιοτηλεόρασης , με υλικό από το αρχείο της ΕΡΤ. Επίσης προβλήθηκε σειρά ντοκιμαντέρ στην Ταινιοθήκη της Ελλάδος, λόγω αφιερώματος με θέμα «Εικόνες της Κατοχής και της Απελευθέρωσης» από τις 15-21 Οκτωβρίου 2015 με ελεύθερη είσοδο στο κοινό.

β) Απρίλιος 2016: Στην έκθεση «Athens Electronics», στις 15-17 Απριλίου 2016, στο εκθεσιακό Helexpo-Μαρούσι. Με ειδικό θεματικό περίπτερο της ΕΡΤ για τα «50 Χρόνια Τηλεόραση ΕΡΤ», με έκθεση φωτογραφικού υλικού και μουσειακών αντικειμένων από το Αρχείο της ΕΡΤ, καθώς και προβολές video σχετικά με την 50χρονη ιστορία της ΕΡΤ.

γ) Σεπτέμβριος 2016: Στο 45ο Φεστιβάλ Βιβλίου στο Ζάππειο. Συμμετείχε στις εκδηλώσεις της διοργάνωσης με κεντρικό θέμα «50 χρόνια Δημόσια Τηλεόραση, 50 χρόνια συμβολή στον Πολιτισμό», από τις 2-22 Σεπτεμβρίου 2016. Επίσης υπήρχε ειδικό θεματικό περίπτερο της ΕΡΤ, στο οποίο υπήρχε έκθεση φωτογραφικού υλικού και προβολή οπτικοακουστικών αφιερωμάτων από το αρχείο της ΕΡΤ και διανομή στους επισκέπτες της έκθεσης dvd από «Το θέατρο της Δευτέρας» και σειρές μυθοπλασίας που προβλήθηκαν από την ΕΡΤ.

⁷ Αυτή είναι η επίσημη ιστοσελίδα της εκδήλωσης:
<https://freeathens44.org/>

δ) Οκτώβριος 2016: Συμμετέχει η ΕΡΤ στις εορταστικές εκδηλώσεις «12 Οκτωβρίου Η Αθήνα Ελεύθερη» για την 72η επέτειο της απελευθέρωσης της Αθήνας από τις γερμανικές κατοχικές δυνάμεις. Η δεύτερη εκδήλωση που συμμετείχε η ΕΡΤ ήταν η Έκθεση αρχειακού υλικού «Αθήνα 1940-1944. Η πόλη και οι άνθρωποί της. Πόλεμος, Κατοχή, Αντίσταση, Απελευθέρωση» από την 1 Οκτωβρίου μέχρι τις 31 Οκτωβρίου στο Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων «Μελίνα». Τέλος συμμετείχε στα παρακάτω Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

ε) Δεκέμβριος 2016: Ελληνογαλλική Ημερίδα «Ελλάς - Γαλλία: 1915-1995, αρχεία, ιστορία, μνήμη», στις 21 Δεκεμβρίου 2016 στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών. Συνδιοργάνωση Γενικών Αρχείων του Κράτους με την Γαλλική Σχολή Αθηνών.

στ) Μάρτιος 2017: Η εκδήλωση με θέμα «Η αξιοποίηση των ψηφιακών αρχείων στην εκπαιδευτική διαδικασία», στις 23 Μαρτίου 2017, στην βιβλιοθήκη του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής στην Αγία Παρασκευή. Διοργανώθηκε από το Γραφείο Βιβλιοθήκης, Αρχείων και Εκδόσεων του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), με την συμμετοχή της Εκπαιδευτικής Ραδιοτηλεόρασης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (ΥΠΠΕΘ) και της Διεύθυνσης Αρχείου της ΕΡΤ.

ζ) Μάιος 2017: Η ΕΡΤ συνδιοργάνωσε την ημερίδα με θέμα «Η μεταφορά του θεατρικού έργου στην τηλεόραση. Η περίπτωση του Θεάτρου της Δευτέρας». Συνδιοργάνωση Αρχείου της ΕΡΤ με Εργαστήριο Ιστορίας της Τέχνης της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στις 29 Μαΐου 2017 στο κτήριο της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας.

η) Ιούνιος 2017: Η ΕΡΤ συμμετείχε στην Παγκόσμια Ημέρα Αρχείων και συγκεκριμένα στην εκδήλωση, « Εκ γυναικός... πηγάζει τα κρείττω» διαδρομές στις αρχειακές πηγές. Η ΕΡΤ έδειξε αρχειακό υλικό, παρέθεσε ομιλίες και προέβαλε οπτικοακουστικό υλικό, στις 19 Ιουνίου 2017, στην κεντρική υπηρεσία των Γ.Α.Κ. Με πρωτοβουλία των Γενικών Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ.), ο Δήμος Φιλοθέης-Ψυχικού και η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, με συμμετοχή της Τράπεζας της Ελλάδος, της ΕΡΤ και της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών.

θ) Σεπτέμβριος 2017: Στο 46ο Φεστιβάλ Βιβλίου στο Ζάππειο με κεντρικό αφιέρωμα το “Βιβλίο-Θέατρο-Κινηματογράφος”. Η ΕΡΤ συμμετείχε στο φεστιβάλ με δικό της περίπτερο και διένειμε στους επισκέπτες της έκθεσης dvd από την εκπομπή της ΕΡΤ “Το Θέατρο της Δευτέρας” και σειρές μυθοπλασίας που βασίζονταν σε βιβλία και προβλήθηκαν από την ΕΡΤ.

ι) Μάιος 2019: Η συμμετοχή της ΕΡΤ στην ετήσια σύσκεψη των Ευρωπαϊκών Ραδιοτηλεορασεων της EBU (European Broadcasting Union) που πραγματοποιήθηκε στην Βιέννη στις 15 και 16 Μαΐου 2019, με επίκεντρο την παραγωγή Δημόσιας Αξίας από τους εθνικούς ραδιοτηλεοπτικούς

φορείς και τη συμβολή τους στην ευρωπαϊκή στρατηγική “Συμβολής στην Κοινωνία” των Δημόσιων ΜΜΕ (Public Service Media – Contribution to Society network).

Η Ζωή Παχούντη, προϊσταμένη στο τμήμα ΚΕΕΠ και συντονίστρια της Επιτροπής Κοινωνικής Ευθύνης εκπροσώπησε την ΕΡΤ στην ευρωπαϊκή σύσκεψη και παρουσίασε τις δράσεις Κοινωνικής Υπευθυνότητας και την προσφορά της ΕΡΤ στο ελληνικό κοινωνικό γίγνεσθαι.

Η ΕΡΤ συμμετείχε στα εξής Ευρωπαϊκά Προγράμματα:

α) Το 2013-2016 συμμετείχε στο **Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα EuScreenXL**, προσφέροντας στην κεντρική (core) συλλογή 1000 οπτικοακουστικά τεκμήρια, όπως πολιτιστικά/επιμορφωτικά ντοκιμαντέρ και εβδομαδιαία προγράμματα που καλύπτουν τους τομείς της εκπαίδευσης, κοινωνικά θέματα και ψυχαγωγία.⁸

β) Η **συγκεντρωτική (aggregation) βάση δεδομένων της διαδικτυακής πύλης της Europeana**, προσφέροντας 1000 ακόμη τεκμήρια (16.500 βίντεο και 4.500 φωτογραφίες) περιεχομένου επιμορφωτικού, ψυχαγωγικού και ειδησεογραφικού.⁹

⁸Αυτός είναι ο ιστότοπος του ευρωπαϊκού προγράμματος:

www.euscreen.eu

⁹Διαδικτυακή πύλη Europeana (Europeana portal):

www.europeana.eu

2.8 Παρουσίαση της ιστοσελίδας της EPT

Η ιστοσελίδα της EPT περιλαμβάνει την αρχική σελίδα στην οποία προτείνεται υλικό στους χρήστες και περιλαμβάνει ένα μικρό κείμενο που αφορά την ραδιοτηλεοπτική της κληρονομιά.¹⁰

Επίσης παρέχει προτεινόμενο υλικό και από άλλες συλλογές της, όπως το φωτογραφικό αρχείο αλλά και τα αφιερώματα. έχει σύνδεσμο που οδηγεί στην κεντρική ιστοσελίδα του Εθνικού Οπτικοακουστικού Αρχείου.

Όσον αφορά το Αρχείο που μέσα περιλαμβάνει την Δομή και τις Λειτουργίες, την Περιγραφή του Αρχείου, τις Εγκαταστάσεις και τέλος την αγγλική ιστοσελίδα του αρχείου της EPT, δηλαδή το ERT Archive.

Ακολουθούν οι δράσεις στις οποίες συμμετείχε η EPT, οι Ψηφιακές Συλλογές οι οποίες είναι

¹⁰ Βλ. Αρχείο της EPT
Ιστοσελίδα του Αρχείου της EPT:
<https://archive.ert.gr/>

διαθέσιμες για το κοινό ή τον ερευνητή, είναι ψηφιοποιημένες, αλλά δεν μπορεί ο χρήστης να κάνει λήψη οποιουδήποτε υλικού, αλλά μπορεί να το παρακολουθήσει μέσω της ιστοσελίδας, όπου το διαθέσιμο ψηφιοποιημένο υλικό ανανεώνεται καθημερινά. Αν ο χρήστης θέλει υλικό για κάποιον άλλο λόγο, δηλαδή για την χρήση του υλικού σε πτυχιακή ή μεταπτυχιακή εργασία, ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο θα πρέπει να κάνει μια αίτηση στην ΕΡΤ όπου θα δηλώνει τα στοιχεία του, αλλά και τον λόγο που χρειάζεται το υλικό και τέλος αν πρόκειται για την χρήση του υλικού σε πτυχιακή ή μεταπτυχιακή εργασία ο χρήστης θα πρέπει οπωσδήποτε να δηλώσει το λογότυπο της ΕΡΤ αν δεν υπάρχει. Επίσης στο Φωτογραφικό αρχείο ο χρήστης αφού κάνει την αίτηση και επιλέξει το υλικό μπορεί να ζητήσει και παραλάβει μέχρι 5 φωτογραφίες.

Στην συνέχεια, αφού ο χρήστης έχει την δυνατότητα να πατήσει την επιλογή κατηγορίας θα έχει τις εξής επιλογές για να εντοπίσει το υλικό που τον ενδιαφέρει να δει πάντοτε στην ιστοσελίδα.

Οι επιλογές του είναι οι εξής:

Αρχείο Ραδιοφώνου, Αρχείο ΡΙΚ, Αρχείο Τηλεοπτικού Προγράμματος, το οποίο χωρίζεται στις υποκατηγορία αυτοτελές που περιέχει show, ενημερωτικές εκπομπές, εορταστικά προγράμματα, αρχαίο θέατρο, κινηματογραφικές τηλεταινίες, μουσικά προγράμματα, μουσικές εκπομπές, συναυλίες διαφόρων ειδών μουσικής, πορτραίτα-αφιερώματα. Έπειτα υπάρχει μια κατηγορία που ονομάζεται σειρά και περιέχει talk show, αθλητικές εκπομπές και προγράμματα, εκπαιδευτικά προγράμματα, ελεύθερος χρόνος και χόμπι, εορταστικές εκπομπές, θέατρο παραγωγής της ΕΡΤ ή ελεύθερο, μυθοπλασία, παιδικά και ψυχαγωγία, τα δελτία ειδήσεων ανάλογα με το κανάλι που παίζονται (ΕΡΤ1, ΕΡΤ3, ΝΕΤ, ΠΡΙΣΜΑ +).

Επίσης υπάρχουν τα επίκαιρα-ειδησεογραφικό υλικό τηλεόρασης που καλύπτει πολλούς τομείς της καθημερινής ζωής, όπως πολιτική, οικονομία, τέχνες, διεθνείς σχέσεις, πόλεμοι κ.α. Χρονικά καλύπτει από την δεκαετία του 1910 μέχρι την δεκαετία του 1990.

Ακόμη είναι η ψηφιακή συλλογή της Μουσικής Βιβλιοθήκης με παρτιτούρες και το φωτογραφικό αρχείο με τις συλλογές της ΕΡΤ και των ιδιωτών.

Διαχείριση υλικού και πρόσβαση σε αυτό.

Όσον αφορά την πρόσβαση ο χρήστης μπορεί να επισκεφθεί την ιστοσελίδα του αρχείου της ΕΡΤ που έχει ψηφιοποιηθεί μεγάλος όγκος υλικού. Μέσω της μηχανής αναζήτησης μπορεί να βρεί ότι χρειάζεται αλλά για να το χρησιμοποιήσει, πρέπει να κατευθυνθεί στην ΕΡΤ και να στείλει αίτημα στο Τμήμα Διεύθυνσης Αρχείου-Μουσείου.

Οι υπεύθυνοι ζητούν το υλικό από το αρμόδιο τμήμα που το έχει ψηφιοποιήσει και περνάνε τα

δεδομένα στο σύστημα Dalet. Εκεί βρίσκονται όλες οι πληροφορίες που είναι χρήσιμες στο προσωπικό, το οποίο θα τις αξιοποιήσει για να ικανοποιήσει το αίτημα του χρήστη.

Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να αφορούν τον τίτλο ή τίτλους, την ημερομηνία δημιουργίας, τους συντελεστές, το είδος, μια μικρή περίληψη για το τι περιλαμβάνει το τεκμήριο, τον δημιουργό, την γλώσσα του τεκμηρίου, την χρονική διάρκεια. Με αυτόν τρόπο χρειάζεται πλέον συχνά η πρόσβαση στο υλικό για λόγους ασφάλειας.

Όσον αφορά την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ ο χρήστης έχει την δυνατότητα ψάχνοντας στις ψηφιακές συλλογές και ιδιαίτερα στα επίκαιρα θα βρεί πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό, κυρίως βίντεο από τις διαπραγματεύσεις για την ένταξη.

Η αίτηση του πρέπει να περιέχει τα στοιχεία του (όνομα, επώνυμο κ.α.), το υλικό που θέλει, με εξαίρεση το φωτογραφικό που μπορεί η ΕΡΤ να παρέχει στον χρήστη μέχρι 5 φωτογραφίες και τον λόγο που το χρειάζεται.

2.9 Φορείς Οπτικοακουστικών Αρχείων στην Ελλάδα που οι συλλογές τους έχουν σχέση με την Σύνδεση-Ένταξη

1) Ίδρυμα Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής

Σύντομο Ιστορικό και Σκοπός

Το Ίδρυμα «Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής» δημιουργήθηκε το 1983, όταν οι Κωνσταντίνος Τσάτσος, Κωνσταντίνος Τρυπάνης και Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, εμπνευσμένοι από το πρότυπο της ίδρυσης παρεμφερών ιδρυμάτων στον ευρύτερο διεθνή χώρο, απηύθυναν επιστολή στον Κωνσταντίνο Καραμανλή, στις 14 Μαΐου 1983, στην οποία ο Κ. Καραμανλής ανταποκρίθηκε θετικά στην πρόταση και το ίδρυμα ξεκίνησε να λειτουργεί το 1987. Το Ίδρυμα αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Η σύσταση και η λειτουργία του βασίστηκε αποκλειστικά στην οικονομική ενίσχυση ιδιωτών, στενών συγγενών και φίλων του Κ. Καραμανλή. Πρώτος Πρόεδρος διετέλεσε ο Κωνσταντίνος Τσάτσος.

Κύριος σκοπός του Ιδρύματος είναι η πληρέστερη διαφώτιση των ιστορικών γεγονότων της περιόδου μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, σε συνδυασμό με τη συστηματική μελέτη και έρευνα του έργου του Κωνσταντίνου Καραμανλή και την προώθηση της ιδέας της Ενωμένης Ευρώπης. Θεμελιακή προϋπόθεση για την επίτευξη του σκοπού αυτού υπήρξε η συγκέντρωση, διαφύλαξη και αξιοποίηση του προσωπικού του αρχείου, με επιδίωξη την προαγωγή της επιστημονικής έρευνας, μακράν κάθε πολιτικής ή άλλης σκοπιμότητας.

Συλλογές

1) Συλλογή του Ιδρύματος, αυτή δηλαδή που εμπλουτίζεται μέχρι και σήμερα, και περιλαμβάνει βιβλία με κύριο αντικείμενο τη σύγχρονη ελληνική ιστορία, από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο έως τις μέρες μας, περίοδο κατά την οποία δραστηριοποιήθηκε πολιτικά ο Κωνσταντίνος Καραμανλής. Ιδιαίτερη βαρύτητα, επίσης, ύστερα και από προτροπή του ίδιου του Καραμανλή και των υπευθύνων του Ιδρύματος, δόθηκε στον εμπλουτισμό της συλλογής με θέματα που αφορούν την Ευρωπαϊκή Ένωση, από τη σύλληψη της Ευρωπαϊκής Ιδέας έως τις σύγχρονες εξελίξεις και τις προσπάθειες για ευρύτερη πολιτική σύγκλιση. Σε αυτή την συλλογή εντάσσονται και οι εφημερίδες, με πρώτη την Καθημερινή, η οποία υπάρχει σε microfilm από το 1955 και σε έντυπη μορφή από την Μεταπολίτευση και μετά. Υπάρχουν, επίσης, συγκεκριμένες χρονολογίες και άλλων εφημερίδων, όπως το Βήμα, η Βραδυνή και η Ελευθερία.

2) Αρχείο οπτικοακουστικού υλικού του Ιστορικού Αρχείου που περιλαμβάνει φωτογραφίες, κινούμενες εικόνες (video) και ηχητικές εγγραφές (audio). Η συλλογή αυτή έχει αποτυπωθεί σε οπτικά φιλμ των 16 και 25 ιντσών και 375 βιντεοκασέτες τύπου BETA, UMATIC και VHS, που ψηφιοποιήθηκαν σε 375 DVD.

3) Συλλογή των κειμηλίων που φυλάσσεται στο Ίδρυμα και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων προσωπικά ενθύμια και έργα ζωγραφικής ή γλυπτικής με ιδιαίτερο ιστορικό και καλλιτεχνικό ενδιαφέρον. Τα προσωπικά του ενθύμια (παράσημα, μετάλλια, πλακέτες, διπλώματα, βραβεία, κ.ά) συνδέονται άμεσα με κορυφαία γεγονότα της πολιτικής του σταδιοδρομίας που δρομολογούν την ιστορική πορεία της Ελλάδας κατά τη μεταπολεμική περίοδο, στο εσωτερικό και στο διεθνές πεδίο.

4) Προφορικές μαρτυρίες από πρόσωπα που συνεργάστηκαν στενά με τον Κ. Καραμανλή ή διαδραμάτισαν σημαντικό πολιτικό ρόλο στην ευρύτερη διάρκεια της παρουσίας του στο δημόσιο βίο. Η εφαρμογή του προγράμματος αυτού βασίζεται στην επιλογή δεκάδων προσώπων κατά κύριο λόγο από την Ελλάδα, αλλά και από το εξωτερικό.

5) Συλλογή Κωνσταντίνου Καραμανλή που κατατέθηκε στο Ίδρυμα από τον ίδιο και περιλαμβάνει έργα ποικίλων θεματικών ενοτήτων μεταξύ των οποίων ξεχωρίζουν τίτλοι αρχαίας, νεώτερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, καθώς και έργα με αναφορά στον πολιτισμό και την υψηλή διανόηση.

6) Συλλογή Γεώργιου Δασκαλάκη που κατατέθηκε στο Ίδρυμα το 1989 από τον ίδιο. Η προσωπική του βιβλιοθήκη, που βρίσκεται, πλέον, υπό την κατοχή του Ιδρύματος αριθμεί γύρω στους 10000 τόμους και εστιάζει κυρίως σε ζητήματα, τόσο της νομικής επιστήμης, όσο και των κοινωνικών επιστημών, με έμφαση στην πολιτική και κοινωνική θεωρία. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός πως η συλλογή περιλαμβάνει, κατά κύριο λόγο, έργα τα οποία εκδόθηκαν κατά τη διάρκεια της ψυχροπολεμικής περιόδου, ενώ ταυτόχρονα εμπεριέχει μεγάλο όγκο γερμανικών και άλλων ξενόγλωσσων βιβλίων και περιοδικών.

7) Συλλογή Δημήτρη Φλάμπουρα που δώρισε στη Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος τη συλλογή του το 1984 και περιλαμβάνει 1500 τίτλους βιβλίων, οι οποίοι επικεντρώνονται στην ιστορία του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου και του Εμφυλίου, καθώς και την ιστορική πορεία της Σοβιετικής Ένωσης.

Διαχείριση υλικού και πρόσβαση σε αυτό.

Πρωταρχική μέριμνα του Ιδρύματος είναι:

α) η σωστή διαφύλαξη, συντήρηση και διαχείριση του αρχειακού υλικού υιοθετώντας τους κανόνες που θεσμοθετούνται από το Διεθνές Συμβούλιο Αρχείων που έχει ως κεντρικό σκοπό την εφαρμογή ενιαίας στρατηγικής στο πεδίο των αρχείων σε παγκόσμιο ή περιφερειακό επίπεδο

Β) οι συνεχείς προσπάθειες να αξιοποιηθούν οι σύγχρονες εξελίξεις της τεχνολογίας για την προστασία του αρχειακού υλικού και την ευχερέστερη πρόσβαση σε αυτό.

Πιο συγκεκριμένα ο τεχνικός εξοπλισμός (υπολογιστές, σαρωτές, μηχάνημα ανάγνωσης μικροφίλμ, infokiosk, κ.α.) ανανεώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Να αναφερθεί επίσης, ότι από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 80' αποφασίστηκε η μικροφωτογράφιση του αρχείου με σκοπό την ασφαλή διαφύλαξή του. Σημαντική τομή στον εκσυγχρονισμό του Ιδρύματος στην νέα ψηφιακή εποχή υπήρξε η ψηφιοποίηση μεγάλου όγκου ψηφιακού υλικού δίνοντας την

δυνατότητα στον ερευνητή να έχει πρόσβαση στα έγγραφο και ηλεκτρονικό υλικό. Στην συνέχεια πραγματοποιήθηκαν τρία έργα ψηφιοποίησης στο πλαίσιο της κοινωνίας της πληροφορίας, για τα οποία την ευθύνη του συντονισμού και του ελέγχου είχε η Μαριέττα Μινώτου, τότε υπεύθυνη του Ιστορικού Αρχείου του Ιδρύματος, νυν λέκτορας του TABM.

Οι εργασίες αυτές ολοκληρώθηκαν το 1992 και στη συνέχεια εγκαταστάθηκε στο Ίδρυμα κεντρικό δίκτυο υπολογιστών στο οποίο καταχωρήθηκαν όλα τα επεξεργασμένα στοιχεία. Το λογισμικό παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες να εντοπίζουν κάθε πληροφορία που είχε καταχωρηθεί στα πεδία της ηλεκτρονικής φόρμας τεκμηρίωσης, αφού κάθε λέξη λειτουργούσε ως λέξη κλειδί.

Όσον αφορά την πρόσβαση η έρευνα και μελέτη στο Αρχείο του Ιδρύματος πραγματοποιείται μετά από έγκριση γραπτής αίτησης που υποβάλλει ο ενδιαφερόμενος στον επιστημονικό υπεύθυνο των Αρχείων, συμπληρώνοντας σχετικό έντυπο. Η άδεια για την αξιοποίηση του υλικού παρέχεται όταν αυτό δεν εμπίπτει στους περιορισμούς που προβλέπονται, σε εφαρμογή των κανόνων περί απορρήτου, από την εθνική και διεθνή νομοθεσία, τον κανονισμό του Ιδρύματος ή τη θέληση του δωρητή (όταν το αρχείο προέρχεται από δωρεά).

Η μελέτη των εγγράφων πραγματοποιείται στο αναγνωστήριο του Ιδρύματος. Κάθε ερευνητής είναι υπεύθυνος για την ασφαλή διατήρηση και επιστροφή του υλικού που παραλαμβάνει.

Οι ερευνητές ενημερώνονται για το περιεχόμενο των αρχείων και εντοπίζουν το υλικό που τους ενδιαφέρει, με τις υποδείξεις του υπευθύνου του τμήματος, μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή. Προκειμένου, στη συνέχεια, να παραλάβουν και να αξιοποιήσουν το υλικό αυτό, συμπληρώνουν ειδικό δελτίο, όπου αναγράφουν τα σχετικά στοιχεία. Περιορισμός στον όγκο του προς έρευνα υλικού δεν υφίσταται. Για τη διευκόλυνση δε των ερευνητών, επιτρέπεται η χρήση ηλεκτρονικών μέσω αντιγραφής των εγγράφων (φωτογραφική μηχανή, σαρωτή, κινητό τηλέφωνο), καθώς και η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, πάντοτε μετά από συνεννόηση με τον υπεύθυνο.

Οι ερευνητές, εφόσον συμπεριλάβουν στοιχεία που έχουν αντλήσει από το Αρχείο του Ιδρύματος, σε συγγράμματα, άρθρα, ή μελέτες τους, οφείλουν να αναφέρουν ρητά την προέλευση του σχετικού υλικού. Επίσης, έχουν την υποχρέωση να καταθέσουν αντίτυπο του σχετικού κειμένου στη Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος. Η έρευνα και αξιοποίηση στοιχείων από το οπτικοακουστικό και φωτογραφικό αρχειακό υλικό είναι δυνατή στον χώρο αποκλειστικά του Ιδρύματος, μετά από σχετική άδεια της Διεύθυνσης.

2) Το Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο

Σύντομο Ιστορικό και Σκοπός

Το Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο (Ε.Ο.Α) είναι ο δημόσιος φορέας που λειτουργεί ως εθνική αρχειοθήκη οπτικοακουστικού και πρωτογενούς ψηφιακού υλικού στην Ελλάδα. Είναι δημόσιος φορέας που περιέχει οπτικοακουστικό και πρωτογενώς ψηφιακό υλικό, ιδρύθηκε το 2006 ως ανώνυμη εταιρία και ανήκει στο ελληνικό δημόσιο και επόπτης του συγκεκριμένου φορέα ήταν αρχικά το Υπουργείο Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, το 2010 αποτελούσε φορέα του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού από το 2011 περνάει στον έλεγχο του Υπουργείου Τύπου και Μ.Μ.Ε. Το 2011 η Ελληνική Κυβέρνηση στο πλαίσιο εξορθολογισμού των δημοσίων υπηρεσιών ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου και μείωση του λειτουργικού κόστους που επέβαλε η κρίση χρέους, ανακοίνωσε ότι μελετά την κατάργηση του φορέα και την υπαγωγή του οπτικοακουστικού του υλικού στην ευθύνη της Διεύθυνσης Μουσείου-Αρχείου της ΕΡΤ, κάτι που τελικά έγινε μέχρι την επαναλειτουργία της στις 11 Ιουνίου 2015.

Σκοπός του Εθνικού Οπτικοακουστικού Αρχείου είναι η διάσωση και διατήρηση οπτικοακουστικών και πρωτογενώς ψηφιακών έργων, έτσι ώστε να διαφυλαχθεί το αρχειακό υλικό, να αναδειχθεί και να είναι προσβάσιμο στον κάθε ενδιαφερόμενο. Μεταξύ των στρατηγικών του, είναι η συλλογή του οπτικοακουστικού υλικού και η τεκμηρίωση του, η διάθεσή του και η προβολή του, η συνεργασία με άλλους ελληνικούς και ευρωπαϊκούς φορείς, η αξιοποίησή του και η συμμετοχή του σε διεθνείς εκθέσεις και οργανισμούς.

Ο χρήστης μπορεί να μπει στην ιστοσελίδα του Εθνικού Οπτικοακουστικού Αρχείου ή αλλιώς ΕΟΑ, το πρώτο που θα δει είναι η Εισαγωγή η οποία μπορεί να βοηθήσει τον χρήστη να βρει το υλικό που τον ενδιαφέρει και να περιηγηθεί στις ψηφιοποιημένες συλλογές του ΕΟΑ και στην τεκμηρίωση των οπτικοακουστικών έργων που τις συγκροτούν.

Συλλογές

Συλλογή Ελληνικών Επικαίρων που περιλαμβάνει:

1) Συλλογή Ελληνικών Επικαίρων που περιλαμβάνει:

α) Ελληνικά Επίκαιρα που είναι ένα είδος κινηματογραφικού δελτίου ειδήσεων της εποχής και καλύπτει την χρονική περίοδο 1945-1980. Στο μεγαλύτερο θεματικό μέρος τους κάλυπταν δραστηριότητες της πολιτικής και πολιτειακής ηγεσίας, την κοινωνική ζωή, την οικονομία, τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και μετέδιδαν τοπικά νέα αλλά και διεθνή.

Προβάλλονταν στους θερινούς και χειμερινούς κινηματογράφους συνοδεύοντας το πρόγραμμά

τους, ενώ προβάλλονταν και σε ειδικές αίθουσες. Τα Επίκαιρα ξεκίνησαν πριν και παράλληλα με την έλευση της τηλεόρασης και πριν την εξέλιξη του Διαδικτύου και αποτελούν μια πολύ σημαντική ιστορική πηγή που μας προσφέρει έναν τρόπο να βιώσουμε την καθημερινότητα των λαών που έζησαν στον 20ο αιώνα και να τους κατανοήσουμε.

β) Συλλογή των αμοντάριστων Επικαίρων που καλύπτουν την χρονική περίοδο 1982-1996 και αποτελούν συνέχεια της προηγούμενης συλλογής που ανήκει στην κατηγορία των Επικαίρων.

Περιλαμβάνει υλικό με θέματα μείζονος σημασίας για αρχειακή χρήση ή για αποστολή σε υπηρεσίες και φορείς του εξωτερικού, διότι πολύ μικρό μέρος τους έχει συγκροτηθεί σε ολοκληρωμένες ταινίες.

γ) Συλλογή υπόλοιπων μοντάζ που καλύπτει την χρονική περίοδο 1940-1982 και περιλαμβάνει αμοντάριστα πλάνα από τις πρώτες τυπωμένες λήψεις των κινηματογραφιστών της Υπηρεσίας Επικαίρων, πριν αυτές περάσουν από το στάδιο του μοντάζ και θεωρούνται πλέον μονταρισμένες. Ακόμη υπάρχουν μέσα σε αυτή την συλλογή αμοντάριστα θέματα που δεν περιλαμβάνονται στις ταινίες επικαίρων και εικόνες από όσες μπήκαν στις ταινίες και πολύ σημαντικές είναι αυτές που δεν μπήκαν στην τελική κόπια.

2) Συλλογή Ντοκιμαντέρ που περιλαμβάνει ένα άγνωστο σύνολο ταινιών που αποτελείται από ιστορικά, ενημερωτικά, περιηγητικά και λαογραφικά ντοκιμαντέρ.

Η Συλλογή χωρίζεται σε τρεις ενότητες:

α) Ντοκιμαντέρ από την υπηρεσία Επικαίρων που καλύπτει την χρονική περίοδο 1940-1990.

β) Ντοκιμαντέρ από τη υπηρεσία του Υπουργείου Προεδρίας τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στις προβολές τους και είχαν συμβάλει στην δημιουργία τους,

αλλά και ντοκιμαντέρ εγχώριας παραγωγής που συλλέγει το Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο.

γ) Ξένα Ντοκιμαντέρ, συνήθως μεταγλωττισμένα ή με ελληνικούς υπότιτλους, από τα οποία κάποια είχαν δοθεί στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Προεδρίας και διανέμονταν για προβολή και άλλα παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον διότι αναπαριστούσαν την Ελλάδα στο εξωτερικό.

3) Συλλογή της Δίκης των πρωταιτίων του πραξικοπήματος του 1967 που περιλαμβάνει την ροή αυτής της δίκης για την εδραίωση της Δημοκρατίας στην χώρα και συνοψίζει την μετεμφυλιακή Ελλάδα αλλά και την μεταπολίτευση.

4) Συλλογή Ξένων Επικαίρων που έχει δύο ενότητες:

α) Ξένα Επίκαιρα Ελληνικού Ενδιαφέροντος που περιλαμβάνει ολόκληρες ταινίες επικαίρων ή θέματα τους που φυλάσσονται σε αρχεία του εξωτερικού, που είναι πολύ σημαντικά, γιατί δεν

βρίσκονται στην αντίστοιχη ελληνική συλλογή, είτε γιατί είναι διαφορετικές αποτυπώσεις σημαντικών γεγονότων της ελληνικής ιστορίας.

β) Ξένες ταινίες Επικαίρων, οι οποίες είτε είχαν προβληθεί στην Ελλάδα και είναι με κάποιο τρόπο μέρος της οπτικοακουστικής μνήμης της χώρας, είτε συγκεντρώνονται λόγω του ενδιαφέροντος του θέματος τους και πολύτιμα τεκμήρια για την έρευνα.

5) Συλλογή Τηλεοπτικού Προγράμματος, που περιλαμβάνει την 24ώρη ροή τηλεοπτικού προγράμματος της 27 Οκτωβρίου 2008, που είναι η παγκόσμια ημέρα της Unesco για την διατήρηση της οπτικοακουστικής κληρονομιάς, που παραχώρησαν 30 τηλεοπτικοί σταθμοί εθνικής, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας.

6) Συλλογή Ελληνικών Ταινιών που περιλαμβάνει ταινίες μυθοπλασίας μεγάλου μήκος, που ξεκινάει από την μεταπολεμική περίοδο και φτάνει μέχρι την μεταπολίτευση, όπως και ταινίες μυθοπλασίας μικρού μήκους των πρόσφατων δεκαετιών.

7) Συλλογή Ξένων Ταινιών περιέχει έναν μικρό αριθμό ξένων ταινιών μυθοπλασίας, που έχουν προβληθεί κάποιες φορές στην Ελλάδα και είναι ενδιαφέρουσες όσον αφορά την διαμόρφωση της πολιτισμικής πραγματικότητας της χώρας.

Διαχείριση υλικού και πρόσβαση σε αυτό.

Όσον αφορά την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ στο Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο υπάρχει μεγάλος πλούτος πληροφοριών. Ο χρήστης αποκτά πρόσβαση σε συνομιλίες και διαπραγματεύσεις σε οπτική και ηχητική μορφή.

Η τεκμηρίωση των οπτικοακουστικών έργων επιχειρεί να υποστηρίξει την αξιοποίησή τους από την πλευρά των χρηστών. Με στόχο τη μεγαλύτερη δυνατή ιστορική ακρίβεια, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κατά το δυνατόν πλήρη ταυτοποίηση των γεγονότων, των ημερομηνιών, των τόπων και των προσώπων που περιλαμβάνονται στις ταινίες, πράγμα που απαιτεί ειδικές ιστορικές γνώσεις, χρονοβόρα βιβλιογραφική έρευνα και προσεκτική περιγραφή. Η τεκμηρίωση των ταινιών στηρίζεται σε συγκεκριμένα πρωτόκολλα, τα οποία απορρέουν από το «Εγχειρίδιο Τεκμηρίωσης» που συνέταξε το Τμήμα Αρχαιοθήκης, Καταλογογράφησης & Τεκμηρίωσης, της Διεύθυνσης Ανάπτυξης Περιεχομένου του ΕΟΑ. Η ομάδα που -ύστερα από εκπαίδευση-

συμμετέχει στην εκπόνησή της αποτελείται από εξειδικευμένους επιστήμονες σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους του 20ου αιώνα, όσο το δυνατόν έμπειρους στις ιδιαιτερότητες του οπτικοακουστικού υλικού.

Από μεθοδολογική άποψη, η διαδικασία κινείται τόσο προς την τεκμηρίωση της ταυτότητας κάθε ταινίας, όσο και ειδικότερα προς τις επιμέρους θεματικές της ενότητες, τα θέματα που την αποτελούν, συλλέγοντας τις αναγκαίες πληροφορίες που συνεισφέρουν στην άρτια περιγραφή τους. Προς τούτο, χρησιμοποιείται ένα ερευνητικό σχήμα που υπαγάγει τα γεγονότα κάθε θέματος στα κλασικά ιστοριογραφικά ερωτήματα «Τι; Ποιος; Πού; Πότε;», ώστε να οριστεί και περιγραφεί το κάθε γεγονός, να εντοπιστούν ο χώρος και ο χρόνος που συνέβη, τα κύρια πρόσωπα που εμφανίζονται στην εικόνα. Ως γενική αρχή, η τεκμηρίωση περιγράφει ό,τι εμφανίζονται στην εικόνα και εμμένει στα περιεχόμενα αυτής χωρίς αξιολογικές κρίσεις ή ερμηνεία και χωρίς να είναι δέσμια του σπικάζ των ταινιών. Η όλη διαδικασία της τεκμηρίωσης υπόκειται συνεχώς σε τακτικούς ελέγχους, για το λόγο αυτό άλλωστε ζητήθηκε η βοήθεια έγκυρων ακαδημαϊκών στον δειγματοληπτικό έλεγχο της τεκμηρίωσης. Επιπλέον, η γλωσσική επιμέλεια των κειμένων ανατέθηκε σε έμπειρους επιμελητές που συγχρόνως είναι ιστορικοί οι ίδιοι, ώστε να έχουν εποπτεία του υλικού και να μπορέσουν να αποτελέσουν ένα ακόμα φίλτρο ελέγχου και ορθότητας.

Όσον αφορά την πρόσβαση ο ενδιαφερόμενος μπορεί να βρει στην ιστοσελίδα ότι χρειαστεί. Μέσω της μηχανής αναζήτησης βρίσκει το υλικό που τον ενδιαφέρει. Τα τεκμήρια που υπάρχουν στην ιστοσελίδα έχουν κωδικό θέματος, τον τίτλο του τεκμηρίου και το είδος του. Την χρονική περίοδο που καλύπτει, μια μικρή περίληψη, μια περιγραφή, την θεματική κατηγορία, λέξεις κλειδιά, τοποθεσία, γλώσσα, συντελεστές, την χώρα παραγωγής και τοποθεσία και μια βιβλιογραφία για το τεκμήριο αυτό.

3) Υπουργείο Εξωτερικών

Σύντομο Ιστορικό και Σκοπός

Το Υπουργείο Εξωτερικών ή ΥΠ.ΕΞ. ιδρύθηκε το 1822, στην Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου, ως Γραμματεία επί των Εξωτερικών και το 1844, επίσημα, ως Υπουργείο Εξωτερικών.

Σκοπός του είναι η άσκηση της εξωτερικής πολιτικής της χώρας, η οποία περιλαμβάνει τα θέματα που αφορούν στις διεθνείς σχέσεις, τη διεθνή συνεργασία και τη διεθνή πολιτική της χώρας, τη διεθνή εκπροσώπηση της χώρας, την προάσπιση των ελληνικών συμφερόντων στο εξωτερικό

καθώς και την ενίσχυση της διεθνούς νομιμότητας. Σημαντικό για την πορεία της Ελλάδας στην Ενωμένη Ευρώπη είναι το Διπλωματικό και Ιστορικό Αρχείο του. Η Υπηρεσία Διπλωματικού & Ιστορικού Αρχείου (Υ.Δ.Ι.Α.) του Υπουργείου των Εξωτερικών (Υ Π. Ε Ξ.) συνιστά, βάσει του άρθρου 19 του Οργανισμού του Υπουργείου (Ν. 3566/2007), την υπηρεσία στην οποία ανήκει η ευθύνη φύλαξης, συντήρησης, ταξινόμησης και αξιοποίησης των γραπτών, οπτικοακουστικών και ηλεκτρονικών Αρχείων του ΥΠ.ΕΞ., τόσο της Κεντρικής Υπηρεσίας, όσο και των Αρχών του Εξωτερικού (Πρεσβείες, Προξενία, Μόνιμες Αντιπροσωπείες, Γραφεία Συνδέσμων).

Συλλογές

Στην ευθύνη της Υ.Δ.Ι.Α. ανήκουν:

- α) το Κινηματογραφικό Αρχείο** και τα υπαγόμενα σε αυτό τμήματα (Φωτογραφικό Αρχείο - Εργαστήριο Ψηφιοποίησης)
- β) η Βιβλιοθήκη του ΥΠ.ΕΞ.** Όπως σε όλα σχεδόν τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Υπηρεσία υπάγεται διοικητικά απευθείας στον Υπουργό των Εξωτερικών.

Διαχείριση υλικού και πρόσβαση σε αυτό.

Το υλικό έχει φωτογραφηθεί και έχει ανέβει στην ιστοσελίδα του αρχείου.

Υπάρχει η βάση δεδομένων του Διπλωματικού και Ιστορικού Αρχείου και ο ενδιαφερόμενος μπορεί να αναζητήσει το υλικό με βάση το θέμα ή την παλαιότερη θεματική ενότητα, αλλά και την ημερομηνία, το φάκελο ή τον υποφάκελο του αρχείου. Να σημειωθεί ότι επι σειρά ετών η τεκμηρίωση του υλικού γινόταν από επιστημονική ομάδα υπό την ευθύνη του σκηνοθέτη Φώτη Λαμπρινού.

Στην συνέχεια υπάρχουν αναλυτικοί τεκμηριωτικοί κατάλογοι για όλο το υλικό που καλύπτει θέματα της εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής της χώρα, ζητήματα, διεθνείς σχέσεις κ.α

Ο χρήστης για να μπορέσει να αναζητήσει υλικό πρέπει να εγγραφεί, να εισάγει τα στοιχεία του και το λόγο που χρειάζεται το υλικό. Περιλαμβάνει πλούσιο υλικό που αφορά την ενσωμάτωση της Ελλάδας στον κορμό της Ενωμένης Ευρώπης. Όμως στο υλικό μπορεί να υπάρξει πρόσβαση με τον δανεισμό του από το αρχείο με φυσική παρουσία του ενδιαφερόμενου.

4) Γενικά Αρχεία του Κράτους

Σύντομο Ιστορικό και Σκοπός

Η κρατική αρχειακή υπηρεσία στην Ελλάδα συστάθηκε το έτος 1914 επί της πρωθυπουργίας του

Ελευθερίου Βενιζέλου, με την επωνυμία Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ.). Η ίδρυση των Γ.Α.Κ. πραγματοποιήθηκε με μεγάλη καθυστέρηση σε σύγκριση με άλλα κράτη της Ευρώπης, τα οποία είχαν ήδη οργανωμένες αρχειακές υπηρεσίες και τα απασχολούσε ήδη η προβληματική της ελεύθερης έρευνας στο αρχειακό τους υλικό. Συστηματική παραγωγή εγγράφων για το μετέπειτα Ελληνικό Κράτος αρχίζει με την κήρυξη της Επανάστασης του 1821, όταν δημιουργούνται οι πρώτες κρατικές δομές. Αν και στα χρόνια του Αγώνα τηρούνται αρχεία σε κάθε βαθμίδα της διοίκησης, πολιτικής και στρατιωτικής, ουσιαστικά μέτρα για την αρχειακή οργάνωση θεσπίζονται κατά την περίοδο της διακυβέρνησης του Ιωάννη Καποδίστρια.

Σκοπός των Γενικών Αρχείων του Κράτους είναι η προώθηση της ανοικτής πρόσβασης και η διαχείριση των πληροφοριών αποθηκευμένες σε ποικίλα υποστρώματα, διασφαλίζοντας τα δικαιώματα του κράτους και των πολιτών. Διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στους τομείς της ιστορικής έρευνας, της διοικητικής πληροφόρησης, της εξυπηρέτησης του πολίτη και, εν γένει, του πολιτισμού. Διαφυλάσσουν την εθνική μας μνήμη αφού κύρια υποχρέωσή τους αποτελεί η μέριμνα για την εκκαθάριση, επιλογή, προστασία και αξιοποίηση όλων των ιστορικών τεκμηρίων του ελληνικού κράτους. Ως εθνικός αρχειακός φορέας, ρόλος του είναι να συνδιαμορφώνει πολιτικές και να αποτελεί τον καλύτερο σύμβουλο της διοίκησης, παρακολουθώντας τα τεκμήρια σε όλες τις φάσεις (από τη δημιουργία τους έως την καταστροφή ή τη διηνεκή διατήρησή τους).

Η εξωστρέφεια αποτελεί στρατηγικό στόχο τους. Επιδιώκονται συνεργασίες και ενεργός ρόλος στη διεθνή αρχειονομική κοινότητα, παρακολουθώντας και συνδιαμορφώνοντας τις διεθνείς εξελίξεις, μέσω της συμμετοχής στα αντίστοιχα διεθνή θεσμικά όργανα. Εργάζονται προς την κατεύθυνση της καλλιέργειας της αρχειακής συνείδησης σε όλη τη Δημόσια Διοίκηση, αλλά και της ανάδειξης της σπουδαιότητας και της χρησιμότητας των αρχείων στους πολίτες, υιοθετώντας τις βασικές αρχές της Παγκόσμιας Διακήρυξης για τα Αρχεία, όπως αυτές εγκρίθηκαν, το 2010, από τη Γενική Συνέλευση του Διεθνούς Συμβουλίου Αρχείων (ICA) και προσυπογράφησαν, το 2011, από τη Γενική Διάσκεψη της UNESCO.

Συλλογές

Τα Γενικά Αρχεία του Κράτους ή αλλιώς Γ.Α.Κ περιέχουν μέσα στις συλλογές τους και οπτικοακουστικά αρχεία. Ανάμεσα στις πλούσιες συλλογές ιδιαίτερη θέση κατέχουν οι ακόλουθες:

Η συλλογή φωτογραφιών (πορτραίτα κυρίως) διαφόρων φωτογράφων, οι οποίες είναι

ασπρόμαυρες σε άλμπουμ ή μεμονωμένες σε διάφορα μεγέθη, είναι φωτογραφίες σε στούντιο, φωτογραφίες από στιγμές του πολέμου και αναμνηστικές.

Η χρονολογία του πρώτου σύμμεικτου αρχείου ξεκινάει από το 1900 και φτάνει μέχρι το 1940. το αρχείο περιλαμβάνει τα εξής:

α) Ανάμεσα στα ιδιωτικά αρχεία ξεχωριστή θέση κατέχει η συλλογή **Χ. Μεγαλοκονόμου - Δ. Φωτεινόπουλου που καλύπτει την χρονική περίοδο 1937-1940 και περιλαμβάνει φωτογραφίες διαφόρων διαστάσεων από τις δραστηριότητες της Εθνικής Οργάνωσης Νεολαίων (Ε.Ο.Ν.).**

β) Συλλογή **Αλέξανδρου Τσακίρακη που καλύπτει την χρονική περίοδο 1929-1945 και περιλαμβάνει :**

1) Λεύκωμα φωτογραφιών από το 1929 διαφόρων μερών των Αθηνών με την κατά την εποχή εκείνη ιστορία και άποψή τους

2) Λεύκωμα φωτογραφιών 1941-1944 με διάφορα γεγονότα των στρατών Κατοχής και Εθνικής Αντιστάσεως.

3) Λεύκωμα φωτογραφιών κατά την περίοδο της απελευθέρωσης των Αθηνών και διαφόρων οργανώσεων και προσωπικοτήτων

4) Τρεις φωτογραφίες μεγάλου μεγέθους και ένα φύλλο εφημερίδας με δημοσίευμα σχετικό με τις δραστηριότητες του Βασίλειου Τσακίρακη

γ) Ενδιαφέρουσα είναι η συλλογή **η καρτ-ποστάλ και η Συλλογή Βασιλικού Θεάτρου που καλύπτει την χρονική περίοδο 1925-1970 και περιέχει φωτογραφίες παραστάσεων του Βασιλικού Θεάτρου και Δελφικές Εορτές.**

δ) Επίσης μεμονωμένα λευκώματα ή βιντεοταινίες παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον όπως το λεύκωμα της 4ης Αυγούστου και η συλλογή με τίτλο **Βιογραφία Ελευθερίου Βενιζέλου που χρονολογείται στο 1986.**

Διαχείριση υλικού και πρόσβαση σε αυτό.

Τα Γενικά Αρχεία του Κράτους διαχειρίζονται το υλικό σύμφωνα με όλα τα διεθνή πρότυπα και για αυτό τον τρόπο έχει δημιουργηθεί το λογισμικό διαχείρισης αρχειακών δεδομένων αρχειομνήμων που δίνει την δυνατότητα στον χρήστη να περιηγηθεί στις αρχειακές συλλογές των Γενικών Αρχείων του Κράτους, να αναζητήσει τεκμήρια με βάση την αρχειακή περιγραφή τους και να δει στην τα ψηφιακά αντίγραφα, που ζωντανεύουν τα ίχνη

του παρελθόντος. Για την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ τα Γενικά Αρχεία του Κράτους δεν διαθέτουν ψηφιοποιημένο οπτικοακουστικό υλικό.

5) Ταινιοθήκη της Ελλάδος

Σύντομο ιστορικό και σκοπός

Η Ταινιοθήκη της Ελλάδος είναι ένας πολιτιστικός φορέας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Η Ταινιοθήκη της Ελλάδος είναι, από το 1983, τακτικό μέλος της Διεθνούς Ένωσης Κινηματογραφικών Αρχείων (FIAF) και ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Κινηματογραφικών Αρχείων (ACE). Συμμετέχει επίσης στο Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και στην Κριτική Επιτροπή Κρατικών Κινηματογραφικών Βραβείων ποιότητας.

Στόχος της είναι η έρευνα, συγκέντρωση, διάσωση και προβολή της ελληνικής και παγκόσμιας κινηματογραφικής κληρονομιάς και σκοπός της λειτουργίας της Ταινιοθήκης της Ελλάδος είναι η συγκέντρωση ταινιών κινηματογράφου, όλων των ειδών και ανεξαρτήτως χώρας παραγωγής, η συντήρηση, η ταξινόμηση, η φύλαξη και η διάδοση τους και η συγκέντρωση και διαφύλαξη κινηματογραφικών τεκμηρίων (φωτογραφίες, άρθρα, βιβλία, σενάρια, μακέτες σκηνικών, εφημερίδες, κοστούμια, διαφημιστικό υλικό, προγράμματα και γενικά στοιχεία που έχουν σχέση με την ιστορία του Κινηματογράφου).

Συλλογές

Αρχικά η ψηφιακή συλλογή της Ταινιοθήκης της Ελλάδος χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:

α) το Ιστορικό Αρχειακό Υλικό που τοποθετείται χρονικά από το 1910 μέχρι το 1980 και περιέχει ποικίλα ιστορικά γεγονότα και αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της συλλογής και β) **το Κοινωνικό και Πολιτιστικό Αρχειακό Υλικό** και τοποθετείται χρονικά από το 1917 μέχρι το 1977 και αυτή η κατηγορία περιέχει υλικό για τον πολιτισμό και την κοινωνική ζωή αυτής της χρονικής περιόδου.

Διαχείριση υλικού και πρόσβαση σε αυτό.

Σημαντική προσφορά της Ταινιοθήκης αποτελεί ο τομέας παροχής υπηρεσιών σε ερευνητές του κινηματογράφου, σπουδαστές, καθηγητές, κριτικούς κινηματογράφου, δημοσιογράφους και κάθε ενδιαφερόμενο, τόσο από την Ελλάδα, όσο και από το εξωτερικό. Με μια πλούσια και ενημερωμένη συλλογή βιβλίων, η εξειδικευμένη κινηματογραφική βιβλιοθήκη, μαζί με την σπάνια συλλογή κινηματογραφικών ταινιών σε βίντεο που διαθέτει η Ταινιοθήκη, αλλά και η χρήση του ψηφιακού αναγνώστη, βοηθούν σημαντικά τον σύγχρονο μελετητή. Για την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ δεν υπάρχει οπτικοακουστικό υλικό.

Σημαντική εξέλιξη αποτελεί η μηχανογράφηση που αφορά στο σύνολο της Ελληνικής φιλμογραφίας, ώστε η πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές να γίνει ευχερέστερη και αμεσότερη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από το πολύ σημαντικό αρχειακό υλικό που διασώζεται στην Ελλάδα και στο εξωτερικό παρουσιάζεται ανάγλυφα ο στρατηγικός σχεδιασμός του Κωνσταντίνου Καραμανλή και του επιτελείου του για την Σύνδεση και Ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ. Μια καίρια επιλογή που αποτελεί βασικό άξονα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής έως σήμερα.

Ανάμεσα στο αρχειακό υλικό σημαίνοντα ρόλο παίζουν τα οπτικοακουστικά αρχεία που διαφυλάσσονται σε πολλούς φορείς στην χώρα και δίνουν την δυνατότητα στους μελετητές να μελετήσουν την ενδιαφερόμενη περίοδο. Παράλληλα με το έγγραφο υλικό και την πλούσια σχετική βιβλιογραφία, οι εξελίξεις στην τεχνολογία έχουν συντελέσει στο να οργανώσουν οι φορείς που κατέχουν το υλικό αυτό τις συλλογές τους με τρόπο που να επιταχύνεται η πρόσβαση

εξ αποστάσεως και να διευκολύνεται η έρευνα.

Στον τομέα της αρχειακής οργάνωσης πρωτοποριακή θέση κατέχει η ΕΡΤ λόγω των πλούσιων συλλογών της και τον τρόπο που την διαχειρίζεται. Η χώρα μας οφείλει μέσω των υπευθύνων να διαφυλάσσει την μνήμη του παρελθόντος, να δίνει δημοκρατική πρόσβαση σε αυτή και να την παραδίδει στις γενιές του μέλλοντος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Βιογραφικά πρωταγωνιστών

Κωνσταντίνος Καραμανλής

Ο Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής γεννήθηκε στις 8 Μαρτίου 1907 και ήταν Έλληνας πολιτικός, ο οποίος διετέλεσε τέσσερις φορές Πρωθυπουργός της Ελλάδας και δύο φορές Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας. Η καίρια τομή στην εξωτερική πολιτική του εντοπίζεται στην προσπάθεια για την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής πίστευε ότι η ΕΟΚ δεν αποτελούσε «απλώς οικονομική κοινοπραξία, αλλά οντότητα με ευρύτεραν πολιτικήν αποστολήν και σημασίαν». Έπειτα από επίπονες διαπραγματεύσεις διετούς διάρκειας, η Ελλάδα θα γίνει δεκτή στην αρχική ομάδα των Έξι, ως πρώτο συνδεδεμένο μέλος, στις 9 Ιουλίου 1961. Στις 24 Ιουλίου 1974 ο Κωνσταντίνος Καραμανλής επανήλθε θριαμβευτικά στην Ελλάδα. Στην εξωτερική πολιτική, η ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, τα διπλωματικά ανοίγματα τις γειτονικές κομμουνιστικές χώρες και τη Μόσχα καταγράφονται στο ενεργητικό του. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής εγκατέλειψε την ενεργό πολιτική το 1980, μετά την υπογραφή της συνθήκης προσχώρησης της Ελλάδας στην ΕΟΚ.

Γιάγκος Πεσμαζόγλου

Ο Ιωάννης (Γιάγκος) Πεσμαζόγλου γεννήθηκε το 1918 στη Χίο. Υπήρξε αρχηγός της ελληνικής αντιπροσωπείας στις διαπραγματεύσεις για τη σύνδεση της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) κατά τα έτη 1958-1961, επί πρωθυπουργίας Κωνσταντίνου Γ. Καραμανλή και διετέλεσε πρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής Ευρωπαϊκής Συνεργασίας (1962-1965).

Γιώργος Κοντογεώργης

Ο Γιώργος Κοντογεώργης γεννήθηκε το 1912 και έγινε ο πρώτος επίτροπος της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (1981 - 1985). Ως υπουργός επί των ευρωπαϊκών θεμάτων συνέβαλε σημαντικά στην ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ ενώ χαρακτηρίστηκε ως υπόδειγμα τέλειου κρατικού λειτουργού. Είχε συγγράψει το βιβλίο "Η Ελλάδα στην Ευρώπη. Η πορεία προς την Ένωση και η πολιτική Καραμανλή" (1985), Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η θέση των Βαλκανίων (1993), Η ευρωπαϊκή ιδέα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα (1995) κ.α.

Ζαν Μονέ

Γεννήθηκε το 1888 και το 1943 άρχισε να διατυπώνει ξεκάθαρα το όραμά του για μια ενωμένη Ευρώπη με στόχο τη διασφάλιση της ειρήνης.

Καθώς, μετά τον πόλεμο, οι διεθνείς εντάσεις αυξάνονταν, ο Μονέ θεώρησε ότι είχε φτάσει η στιγμή να γίνουν ουσιαστικά βήματα προς την ενότητα της Ευρώπης και, μαζί με την ομάδα του, άρχισε να επεξεργάζεται την ιδέα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στις 9 Μαΐου 1950 ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν εκφώνησε τη «Διακήρυξη Σουμάν» εξ ονόματος της γαλλικής κυβέρνησης.

Ιθύνων νους και συντάκτης της Διακήρυξης, με την οποία προτείνεται να τεθεί το σύνολο της γαλλογερμανικής παραγωγής άνθρακα και χάλυβα υπό τη διαχείριση μίας Ανώτατης Αρχής, ήταν ο Μονέ. Το σκεπτικό ήταν ότι η από κοινού παραγωγή των πόρων αυτών από τις δύο ισχυρότερες χώρες της ηπείρου θα μπορούσε να αποτρέψει έναν νέο πόλεμο στο μέλλον.

Ρομπέρ Σουμάν

Γεννημένος στο Λουξεμβούργο το 1886 και μετά τον πόλεμο, έγινε βασικός διαπραγματευτής σημαντικών συνθηκών και πρωτοβουλιών όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, το Σχέδιο Μάρσαλ και το ΝΑΤΟ — με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας στο πλαίσιο της δυτικής συμμαχίας και τη συνένωση της Ευρώπης. Σε συνεργασία με τον Ζαν Μονέ συνέταξε το παγκοσμίως γνωστό «σχέδιο Σουμάν». Το σχέδιο δημοσιεύθηκε στις 9 Μαΐου 1950, που θεωρείται πλέον η ημερομηνία γέννησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εορτάζεται κάθε χρόνο ως «Ημέρα της Ευρώπης». Στη συνοδευτική ομιλία του πρότεινε τον κοινό έλεγχο της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα, των σημαντικότερων υλικών για τη βιομηχανία εξοπλισμών. Η κεντρική ιδέα ήταν ότι καμία χώρα δεν θα μπορούσε να ξανακηρύξει πόλεμο, εάν δεν είχε τον έλεγχο της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα.

Κόνραντ Αντενάουερ

Ο Αντενάουερ γεννήθηκε στην Κολωνία στις 5 Ιανουαρίου 1876. Λόγω των εμπειριών του κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, ο Αντενάουερ έγινε ένας πραγματιστής πολιτικός, που εστίασε την προσοχή του στην προώθηση της ιδέας της πανευρωπαϊκής συνεργασίας. Ο Αντενάουερ υπήρξε μέγας υπέρμαχος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, η οποία προτάθηκε με τη Διακήρυξη Σουμάν στις 9 Μαΐου 1950, καθώς και της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, που υπογράφηκε τον Μάρτιο του 1957.

Αλτσίντε ντε Γκάσπερι

Ο Αλτσίντε ντε Γκάσπερι ήταν Ιταλός πολιτικός, ο οποίος διετέλεσε πρωθυπουργός οκτώ διαδοχικών κυβερνήσεων από το 1945 έως το 1953.

Το όραμά του Ντε Γκάσπερι για την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, το 1952 και ο Ντε Γκάσπερι ανέλαβε πρώτος την προεδρία της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης της ΕΚΑΧ.

Ο Ντε Γκάσπερι υποστήριξε θερμά την Ευρωπαϊκή ιδέα και γι' αυτή του την προσήλωση τιμήθηκε με το βραβείο «Καρλομάγνος», το 1952.

Πολ Ανρί Σπάακ

Για τον Σπάακ, η ενοποίηση των χωρών μέσω της σύναψης δεσμευτικών συμβατικών υποχρεώσεων αποτελούσε το αποτελεσματικότερο μέσο για την εξασφάλιση της ειρήνης και της σταθερότητας. Συνέβαλε στην επίτευξη των στόχων αυτών ως πρόεδρος της πρώτης ολομέλειας των Ηνωμένων Εθνών (1946) και ως γενικός γραμματέας του NATO (1957–1961). Ο Σπάακ διαδραμάτισε ηγετικό ρόλο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της Συνθήκης της Συνθήκης της Ρώμης. Στη διάσκεψη της Μεσσήνης, το 1955, οι έξι συμμετέχουσες κυβερνήσεις τον διόρισαν πρόεδρο της επιτροπής εργασίας που επεξεργάστηκε τη Συνθήκη.

Σαρλ ντε Γκωλ

Ο Σαρλ ντε Γκωλ γεννήθηκε στις 22 Νοεμβρίου 1890. Το 1962 τελικά αναγνωρίζει το αλγερινό κράτος βλέποντας ότι το μέλλον της Γαλλίας δεν θα ήταν η διατήρηση των αποικιών της, αλλά η νέα ευρωπαϊκή πορεία. Αναπτύσσει στενές πολιτικές σχέσεις με τη Δυτική Γερμανία και η προσωπική φιλία του με τον Γερμανό καγκελάριο Κόνραντ Αντενάουερ εξελίσσεται στην Γερμανο-Γαλλική Φιλία. Παράλληλα, ήταν αντιμέτωπος με την επιρροή των ΗΠΑ στο NATO και στην Ευρώπη. Από νωρίς υποστήριξε την προσέγγιση της Ελλάδος στην (τότε) ΕΟΚ, πράγμα που τόνισε και κατά την διάρκεια της επίσκεψης του Κωνσταντίνου Καραμανλή στο Παρίσι. Επίσης ήταν υπέρ της προστασίας της Ελλάδος από τους επικίνδυνους γείτονές της. Ο Ντε Γκωλ δέχτηκε και πρόσκληση από τον Βασιλιά Παύλο να επισκεφθεί την Ελλάδα. Έτσι, στις 16 Μαΐου του 1963 έφτασε στην Αθήνα ο πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας στρατηγός Ντε Γκωλ, συνοδευόμενος από τον υπουργό Εξωτερικών Κουβ ντε Μιρβίλ. Η υποδοχή που του έγινε ήταν εντυπωσιακή. Η κυβέρνηση Καραμανλή έπαιξε με μεγάλη προσοχή το ευρωπαϊκό χαρτί, προκειμένου να επωφεληθεί από τη σύνδεση με την Ε.Ο.Κ., φροντίζοντας ταυτόχρονα να μην υπάρξει η παραμικρή

αμφιβολία για τον σταθερό προσανατολισμό της στην Ατλαντική Συμμαχία, δεδομένου ότι ο Ντε Γκωλ την εποχή εκείνη συμβόλιζε την τάση χειραφέτησης της Ευρώπης από την αμερικανική κηδεμονία.

Βαλερί Ζισκάρ Ντ' Εσταίν

Ο Βαλερί Ζισκάρ Ντ' Εσταίν γεννήθηκε στο Koblenz της Γερμανίας και ήταν μια από τις κορυφαίες προσωπικότητες της Ευρώπης στη γενιά που ήρθε μετά από εκείνη των ιδρυτών πατέρων. Ήταν κοντά στον Ζάν Μονέ, αλλά ο ίδιος είπε ότι η κύρια πηγή έμπνευσής του ήταν ο Ρομπέρ Σουμάν. Τόσο για τον Σουμάν όσο και για τον Βαλερί Ζισκάρ Ντ' Εσταίν, η σχέση τους με τη Γερμανία ήταν ένα νήμα που διατρέχει τη ζωή τους. . Κατείχε διάφορες υπουργικές θέσεις στον τομέα αυτό, κινούμενος σε ευρωπαϊκούς κύκλους και περνώντας χρόνο με συναδέλφους από άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ηττημένος στις εκλογές του 1981, συνέχισε την πολιτική του καριέρα σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Συνέχισε να εργάζεται για την επίτευξη Νομισματικής Ένωσης και την ανάπτυξη της γαλλογερμανικής εταιρικής σχέσης, πριν προεδρεύσει της Σύμβασης για το μέλλον της Ευρώπης, η οποία κατέληξε στη σύνταξη της Συνταγματικής Συνθήκης. Παρά την απογοήτευσή του για την απόρριψη αυτής της Συνθήκης, συνέχισε να υπηρετεί την Ευρώπη μέχρι το τέλος της ζωής του.

Χέλμουτ Σμιτ

Ο Χέλμουτ Σμιτ ήταν Γερμανός πολιτικός του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος της Γερμανίας. Ήταν ο σημαντικότερος υποστηρικτής της ένταξης της Ελλάδος στην ΕΟΚ, η οποία πραγματοποιήθηκε τελικά το 1981. Τον συνέδεε στενή φιλία με τον Κωνσταντίνο Καραμανλή.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Λόγος του Κωνσταντίνου Καραμανλή μετά τη γνωστοποίηση της συνάψεως συμφωνίας για τή σύνδεση της Ελλάδος με την ΕΟΚ.

« Έκφράζω τήν ικανοποίησίν μου διότι, κατόπιν μακρῶν καί δυσχερῶν διαπραγματεύσεων, ἐμονο-γραφήθη σήμερον εἰς Βρυξέλλας ἡ Συμφωνία Συνδέ-σεως τῆς Ἑλλάδος μετά τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος. Ἐπιθυμῶ νά ἐξάρω τήν σημασίαν τοῦ γεγονότος, διότι τοῦτο ἀποδεικνύει ἀφ' ἑνός μέν τήν πολιτικήν βούλησιν τῶν ἑξ χωρῶν τῆς ΕΟΚ, ὅπως προχωρήσουν πρός τήν εὐρωπαϊκὴν ἐνότητα, ἀφ' ἑτέρου δέ τήν ἐπιθυμίαν των, ὅπως ἀντιμετωπί-σουν τὰ προβλήματα τῆς Ἑλλάδος ὡς εὐρωπαϊκῆς χώρας ὑπὸ ἀνάπτυξιν μέ μακράν παράδοσιν δεσμῶν μετά τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

» Ἡ σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μετά τῆς ΕΟΚ ἀπο-τελεῖ σταθμὸν πρός τήν διαδικασίαν, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ εἰς ἐξύψωσιν τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως τοῦ ἐλληνι-κοῦ λαοῦ καί εἰς βαθμιαίαν ἐξομοίωσιν τοῦτου πρός τὰς συνθήκας τῶν προηγμένων χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, μετά τῶν ὁποίων τίθενται τὰ θεμέλια μιᾶς γονίμου συνεργασίας. Διὰ τὰ ἐλληνικὰ ἀγροτικά προϊόντα διευρύνονται αἱ δυνατότητες ἐπὶ μιᾶς ἀγο-ρᾶς 160 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Ἡ ἐλληνικὴ βιο-μηχανία καί βιοτεχνία θά δυνηθοῦν ἐπίσης νά ἀπο-λαύσουν τὰ πλεονεκτήματα μιᾶς τοιαύτης εὐρείας ἀγορᾶς. Διὰ τῆς μονογραφηθείσης συμφωνίας λαμβά-νονται αἱ ἀπαραίτητοι κατοχυρώσεις πρός προστα-σίαν τῆς ἐλληνικῆς παραγωγῆς κατὰ τοῦ ἀνταγωνι-σμοῦ ἀπὸ τὰς οἰκονομικῶς ἰσχυροτέρας εὐρωπαϊκὰς χώρας.

» Ἡ Ἑλλάς, προσανατολιζομένη πρός τήν ὑπὸ διαμόρφωσιν μεγάλην Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Ἑ-νότητα, θά ἐξακολουθήσῃ νά διατηρῇ καί νά εὖνοῇ τήν ἀνάπτυξιν τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων μέ ὁλό-κληρον τόν κόσμον.

» Ὁ παραγωγικὸς κόσμος τῆς χώρας καί ὁλό-κληρος ὁ ἐλληνικὸς λαὸς δεόν νά ἐντείνῃ τήν προ-σπάθειάν του, ὅπως, ἀξιοποιῶν τὰς δυνατότητας αἱ ὁποῖαι διὰ τῆς συνδέσεως τῆς Ἑλλάδος μετά τῆς ΕΟΚ δημιουργοῦνται, ἐπιτύχῃ εὐχερέστερον καί τα-χύτερον τήν οἰκονομικὴν του ἀνάπτυξιν».

Ο ιστορικός λόγος του Καραμανλή μετά την υπογραφή της προσχώρησης της Ελλάδας στην ΕΟΚ

«Ἐπιθυμῶ νά ἐκφράσω τήν εἰλικρινή χαρά μου, πού εἶναι καί χαρά τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, γιά τήν παρουσία σας στήν χώρα μου, πού γίνεται ἀπό σήμερα καί δική σας χώρα. Παρουσία, πού τιμᾷ τήν Ἑλλάδα καί μαρτυρεῖ τήν ιδιαίτερη σημασία πού ἀποδίδετε στήν ἑνταξή της στήν Κοινότητα.

»Τήν ἱστορική αὐτή ὥρα πού ὀριοθετεῖται τό τέρμα μιᾶς πορείας καί περιβάλλεται πανηγυρικό τύπο ἢ ταύτιση τῶν πεπρωμένων μας μέ τήν Εὐρώπη, ἐπιθυμῶ νά εὐχαριστήσω πρῶτα τήν πολιτική ἡγεσία τῶν ἑννέα χωρῶν τῆς Κοινότητος. Χάρις στήν κατανόησή της καί τίς ἔγκαιρες παρεμβάσεις της ὑπερπηδήθηκαν πολύμορφες δυσχέρειες καί ἐπιτεύχθηκε ἡ ὑπογραφεῖσα Συμφωνία.

»Ἐπιβεβαιώθηκε ἔτσι, γιά ἄλλη μιᾶ φορά, ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκή Κοινότητα δέν εἶναι, οὔτε ἐπιθυμεῖ νά γίνει κλειστή λέσχη καί μάλιστα λέσχη πλουσίων.

»Θεωρῶ ἐπίσης ὑποχρέωσή μου, νά ἐξάρω τήν συμβολή τῆς Ἐπιτροπῆς. Τόσο ἡ Ἐπιτροπή ὅσο καί τά τεχνικά καί διοικητικά στελέχη ἐργάστηκαν γιά τόν σκοπό αὐτό μέ ἐπιστημονική εὐσυνειδησία, ἀντικειμενικότητα καί εἰλικρινή ἀφοσίωση στήν κοινοτική ἰδέα.

»Τέλος, αἰσθάνομαι τό χρέος νά ἀποτίσω φόρο τιμῆς πρὸς τοὺς ἀνωτέρους καί ἐγγυτέρους σκαπανεῖς τῆς εὐρωπαϊκῆς ἰδέας.

»Προσωπικῶς αἰσθάνομαι τήν στιγμὴ αὐτὴ βαθύτατη συγκίνηση. Ἕνας σταθερὸς ὁραματισμὸς καί

μιὰ ἀταλάντευτη πίστη στήν ἀναγκαιότητα τῆς Ἑνωμένης Εὐρώπης καί στήν εὐρωπαϊκὴ μοῖρα τῆς χώρας μου βρίσκουν σήμερα, ὕστερα ἀπὸ 15 χρόνια, τήν δικαίωσή τους.

»Ἡ ἑνταξὴ τῆς Ἑλλάδος στήν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα, μολονότι ἀποτελεῖ πολυσήμαντο ἱστορικό γεγονός δέν συνεπάγεται ὥστόσο ἀλλαγὴ κλίματος γιά τήν χώρα μου. Ἡ Εὐρώπη μέ τό ἑλληνικὸ της ὄνομα, τῆς εἶναι οἰκεῖος χώρος, ἀφοῦ ὁ πολιτισμὸς της εἶναι σύνθεση τοῦ ἑλληνικοῦ, τοῦ ρωμαϊκοῦ καί τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος. Μιὰ σύνθεση, στήν ὁποία, ὅπως εἶπα καί ἄλλοτε, τό ἑλληνικὸ πνεῦμα εἰσέφερε τήν ἰδέα τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀλήθειας καί τῆς ὁμορφιάς. Τό ρωμαϊκὸ πνεῦμα τήν ἰδέα τοῦ κράτους καί τοῦ δικαίου. Καί ὁ Χριστιανισμὸς τήν πίστη καί τήν ἀγάπη.

» Ἡ ἐνοποίηση τῆς Εὐρώπης πιστεύω ὅτι θά εἶναι τό μεγαλύτερο πολιτικό γεγονός στήν ἱστορία τῆς Ἑπείρου μας. Ἐνα γεγονός, πού θά ἐπηρεάσει ὄχι μόνο τήν μοῖρα τῆς Εὐρώπης, ἀλλά καί τήν πορεία τῆς ἀνθρωπότητος. Γιατί θά ἐξισορροπήσει τόν συσχετισμό δυνάμεων στόν κόσμο, θά κατοχυρώσει τήν ἀνεξαρτησία τῆς Εὐρώπης καί θά συμβάλει στήν ἐμπέδωση τῆς παγκόσμιας τάξεως καί εἰρήνης.

» Ἡ Ἑλλάς προσέρχεται στήν Εὐρώπη μέ τήν βεβαιότητα, ὅτι στήν πλαίσιον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀλληλεγγύης ἐμπεδώνεται γιά ὅλα τά μέρη ἡ ἐθνική ἀνεξαρτησία, κατοχυρώνονται οἱ δημοκρατικές ἐλευθερίες, ἐπιταγχύνεται ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξη καί γίνεται μέ τήν συνεργασία ὅλων κοινός καρπός ἡ κοινωνική καί οἰκονομική πρόοδος.

» Καί γιά νά μετᾶσχουμε σ' αὐτή τήν προσπάθεια, ἔχομε τήν ἀπόφαση νά ἐπιχειρήσουμε τίς διαρθρωτικές μεταβολές καί τούς θεσμικούς ἐκσυγχρονισμούς, πού θά διευκολύνουν τήν πορεία μας. Ἐχομε συνείδηση τῶν δυσχερειῶν. Αἰσιοδοξοῦμε, ὅμως, ὅτι μέ τήν πάνδημη κινητοποίηση, τήν διαρκῆ ἐγρήγορηση, ἀλλά καί τήν κατανόηση τῶν ἐταίρων μας, θά ξεπεράσουμε τίς δυσκολίες. Διδαχθήκαμε ἀπό τόν κλασικό Ἑλληνισμό, ὅτι "χαλεπά τά καλά".

» Παράλληλα ὅμως, ἡ χώρα μας φιλοδοξεῖ νά συμβάλει, στό μέτρο τῶν δυνατοτήτων της, στήν πραγματοποίηση τῆς ἰδέας τῆς Ἑνωμένης Εὐρώπης, στήν ὁποία βαθύτατα πιστεύει. Ἡ Ἑλλάς πιστεύει ὅτι μπορεῖ νά προσφέρει τήν δυνατότητα ἐνός εὐρυτέρου καταμερισμοῦ τοῦ ἔργου, μέ βάση τά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Ἡ γεωγραφική της θέση, τό πολιτικό της παρελθόν καί τό πολιτιστικό της ἐπίπεδο προσφέρουν τίς προϋποθέσεις τῆς ἀναπτύξεως εὐρυτέρων οἰκονομικῶν καί πολιτιστικῶν σχέσεων μέ τόν βαλκανικό καί τόν μεσογειακό χῶρο.

» Ἡ Ἑλλάς εἶναι ὁ ἀκρίτας τῶν εὐρωπαϊκῶν συνόρων καί ὁ μεσογειακός ἐξώστης τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Μέ τό ἐγκατεστημένο σέ ὅλες τίς Ἑπείρους ἀνθρώπινο δυναμικό της καί μέ τήν ναυτιλιακή της δύναμη, μπορεῖ νά συμβάλει καί στήν προβολή τῆς εὐρωπαϊκῆς ἰδέας.

»Κυρίες καί κύριοι,

»Ἡ ἔνωτική διαδικασία τῆς Εὐρώπης προχωρεῖ ἀμετάκλητη. Βρισκόμαστε στά σημεῖα πού δέν ἔχει ἐπιστροφή. Χρειάστηκε πολύ αἷμα καί πολύς χρόνος γιά νά συνειδητοποιήσουν οἱ Εὐρωπαῖοι τήν ταυτότητά τους, τίς κοινές ρίζες τους καί τήν κοινή τους ἀποστολή. Ἡ ἐνοποίηση, ἔστω καί ἄν βραδύνει, κινεῖται μέ χαρακτηῖρα νομοτελειακό. Παρά τήν διαφορά ἀπόψεων, ὅσον ἀφορᾷ τόν ρυθμό, τήν μορφή καί τήν ἔκταση τῆς ἐνοποιήσεως, ἡ λογική τῆς ἱστορίας κατέστησε τήν ἔνωση κατηγορηματική προσαγή.

»Ἡ Ἐνωμένη Εὐρώπη θά ἀποτελέσει, ὅπως εἶπα, μέγα σταθμό στήν παγκόσμια ἱστορία τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας καί τοῦ πνεύματος. Τό ἀνθρώπινό της δυναμικό καί ἡ πολιτιστική της κληρονομιά ἐγγυῶνται γι' αὐτό.

»Πρὶν ἀπ' ὅλα, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση θά σταθεῖ ἀποφασιστικός παράγοντας τῆς εἰρήνης στόν κόσμο. Γιατί μέ τό κύρος καί τήν δύναμή της θά ἐπηρεάζει ἀποφασιστικά τίς διεθνεῖς ἐξελίξεις, ἀρχῆς γενομένης ἀπό τόν χῶρο τόν δικό της. Ὁ εὐρωπαϊκός χῶρος ὑπῆρξε ἀνέκαθεν τό θέατρο καί ἡ πηγή τῶν μεγάλων συγκρούσεων. Ἄν τὰ Βαλκάνια ἐθεωροῦντο κάποτε ἡ πυριτιδαποθήκη τῆς Εὐρώπης, ἡ Εὐρώπη ἦταν ἡ πυριτιδαποθήκη τοῦ κόσμου. Καί μόνο τό γεγονός, ὅτι μέ τήν σημερινή φάση συνεργασίας ἐγκαταλείπονται ἐθνικές προκαταλήψεις, ἐξαλείφονται μίσση ἱστορικά καί γεφυρώνονται μακροχρόνιες ἀντιθέσεις, θά ἦταν ἀρκετό νά δικαιώσει τήν ἰδέα τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνότητας.

»Θά σταθεροποιήσει καί, θά ἔλεγα, θά διασώσει τοὺς δημοκρατικούς μας θεσμούς πού διέρχονται σήμερα ἀναμφισβήτητη κρίση. Γιατί μόνο στόν χῶρο τῆς μείζονος Εὐρώπης θά καταστεῖ δυνατή ἡ δημιουργία μιᾶς εὐρύτερης βάσεως γιά τήν ἀναμόρφωση τῆς δημοκρατίας καί τήν προσαρμογὴ της στίς συνθήκες τῆς ἐποχῆς μας. Εἶναι προφανές ὅτι, ἀντίθετα μέ τήν ἐκρηκτικὴ πρόοδο πού σημειώθηκε στόν τεχνικό καί ἐπιστημονικό τομέα, ἡ πολιτικὴ σκέψη τοῦ ἀνθρώπου παραμένει στάσιμη. Ἄν μελετήσῃ κανεὶς τόν Πλάτωνα καί τόν Θουκυδίδη θά διαπιστώσῃ ὅτι τὰ πολιτειακά καί τὰ πολιτικά προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας εἶναι τὰ ἴδια μέ τὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Μέ τόν ἐκσυγχρονισμό τῆς δημοκρατίας μπορεῖ νά ἀναχθεῖ καί πάλι σέ πρωταρχικὴ ἀξία ἡ ἀρετὴ τοῦ πολίτη πού θά "ἐπίσταται καί ἄρχειν καί ἄρχεσθαι" κατὰ τόν Ἀριστοτέλη. Καί θά θεμελιωθοῦν οἱ βασικὲς ἀρχές τῆς ἐλευθερίας καί

της δικαιοσύνης πάνω στην υπευθυνότητα του πολίτη, που περιορίζει την κατάχρηση της ελευθερίας και έγγυαται την ομαλή λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών.

»Μέ την ένοποίηση έξ άλλου, θά διασωθεῖ καί έν συνεχεία θά προαχθεῖ ό εύρωπαϊκός πολιτισμός. Εἶναι έκδηλο ότι ό πολιτισμός αὐτός αντιμετώπιζει τόν κίνδυνο τῆς παρακμῆς. Ἡ ἀνθρωπότης περνᾷ σήμερα μιᾷ κρίσιμη μεταβατική περίοδο πού τήν χαρακτηρίζει καθολική καί έντονη ἀνησυχία. Ἀνησυχία πού έκδηλώνεται υπό διάφορες μορφές, ἀπό τό ἄγχος μέχρι καί τήν βία. Γιατί ό ἀνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας θέλει νά ἀπομακρυνθεῖ ἀπό ἕνα τρόπο ζωῆς καί ἀναζητεῖ καινούργιο. Καί τήν ἀλλαγῆ αὐτή μόνο ἡ Εὐρώπη μπορεῖ νά τήν δώσει.

» Ἡ σύγχυση ἰδεῶν, ό εὐδαιμονισμός, μαζί μέ τόν στυγνό ὀρθολογισμό πού τείνει νά ἀγνοήσει τόν ἀνθρώπο σάν σκοπό τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως, ἔχουν παραμορφώσει τό πολιτιστικό πρότυπο τῆς Εὐρώπης. Ἡ πρόκληση τῆς ἐπιβιώσεως τοῦ πολιτισμοῦ μας μπορεῖ νά αντιμετωπισθεῖ μόνο μέ τήν ἀναμόρφωση τῶν θεσμῶν καί τήν ἐπανασύνδεση τοῦ ὀρθολογισμοῦ μέ τόν συναισθηματισμό, τοῦ Ἀπόλλωνα μέ τόν Διόνυσο. Εἶναι καιρός, ό Εὐρωπαῖος Φάουστ νά ἐπιχειρήσει νέο ταξίδι στήν χώρα τοῦ μέτρου καί τῆς ἰσορροπίας, γιά νά γεννήσει ξανά τόν Εὐφορίονα. Ἡ Εὐρώπη πού γέννησε ὅλες τίς ἰδέες εἶναι καί ἡ μόνη πού μπορεῖ νά τίς ἀνανεώσει καί νά τίς ἐξανθρωπίσει καί πάλι. Φθάνει νά μή θέτουμε σάν πρωταρχικό σκοπό τῆς ἐνώσεως τῆς Εὐρώπης τήν ὕλική εὐημερία.

» Αλλά εξ ἴσου θεμελιώδης γιά τήν ἐπιβίωση τῆς Εὐρώπης εἶναι ἡ σταδιακή οἰκονομική της ἐνοποίηση, πού θά ἐξασφαλίσαι τήν ἀξιοποίηση ἐνός τεράστιου δυναμικοῦ φυσικῶν καί ἀνθρώπινων πόρων. Θά ὀργανώσει τήν οἰκονομία γύρω ἀπό τόν ἄνθρωπο, ἀντί τόν ἄνθρωπο γύρω ἀπό τήν οἰκονομία. Θά πραγματοποιήσai τήν ἰδέα τῆς πολυδιάστατης ἀναπτύξεως καί θά προαγάγει τήν ποιότητα τῆς ζωῆς· ἐνῶ παράλληλα θά ὑπηρετήσai σέ διεθνή κλίμακα τήν ἰδέα τῆς οἰκονομικῆς δικαιοσύνης καί τῆς προαγωγῆς τῶν λιγότερο ἀνεπτυγμένων χωρῶν.

» Ὁ ἀπομονωτισμός, τά δασμολογικά τείχη καί ἡ ἀνέφικτη αὐτάρκεια εἶναι ἱστορικά ξεπερασμένα στάδια οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς δράσεως καί ἀποτελοῦν παθητική ἀντιμετώπιση τῶν γεγονότων. Τά σύγχρονα προβλήματα τῆς Εὐρώπης, καί συνεπῶς καί τῆς ἀνθρωπότητος, προϋποθέτουν τήν λογική μεγαλυτέρου χώρου καί μεγαλυτέρων ἀριθμῶν, γιά νά βροῦν τήν ὀρθή λύση τους. Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν δυσχερειῶν δέν θά ἐπιτευχθεῖ μέ τόν ἀνταγωνιστικό ἀπομονωτισμό, ἀλλά ἀντίθετα μέ τήν ἐπιτάχυνση τῶν διαδικασιῶν τῆς ἐνοποιήσεως.

» Κυρίες καί κύριοι,

» Μέ ὅσα σᾶς εἶπα προσπάθησα νά δώσω τήν εἰκόνα πού ἔχω γιά τήν Εὐρώπη τοῦ μέλλοντος. Εἰκόνα πού θά μπορούσε νά ἀποτελέσει, κατά τήν γνώμη μου, τό ἰδανικό τῆς νέας γενιᾶς.

» Γνωρίζω τίς δυσχέρειες, οὐσιαστικές καί διαδικαστικές. Ὅπως γνωρίζω καί τά πολιτικά, οἰκονομικά καί κοινωνικά προβλήματα, πού ἀντιμετωπίζει σήμερα ἡ Εὐρώπη. Πιστεύω ὅμως, ὅτι τά προβλήματα αὐτά, ὅχι μόνο δέν δικαιολογοῦν τήν καθυστέρηση τῆς ἐνοποιήσεως τῆς Εὐρώπης, ἀλλά ἐπιβάλλουν τήν ἐπιτάχυνσή της. Γιατί ἡ λύση τους δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ παρά μονάχα στό εὐρύτερο πλαίσιο μιᾶς Ἑνωμένης Εὐρώπης.

»Γνωρίζω, επίσης, ότι τόν τελευταίο καιρό παρατηρείται μιά άμβλυνση του ενδιαφέροντος για την ένωση της Εύρώπης. Καί αυτό, γιατί μερικοί άνθρωποι αποδίδουν τά προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα στους ισχύοντες ήδη εύρωπαϊκούς θεσμούς. Δέν αντιλαμβάνονται, όμως, ότι χωρίς τούς στοιχειώδεις αυτούς θεσμούς ή κατάσταση της Εύρώπης θά ήταν πολύ χειρότερη. Όπως δέν αντιλαμβάνονται ότι μόνο ή ολοκλήρωση των θεσμών αυτών θά δώσει λύση στά προβλήματά τους, ύλικά καί ήθικά. Άλλά καί γιατί αυτή ή ψυχολογία τροφοδοτείται κατά τρόπο έντεχνο καί από δυνάμεις που προτιμοϋν την Εύρώπη κατακερματισμένη καί εύάλωτη.

»Πάντως, παρά την βραδύτητα μέ την όποία συντελείται ή ένοποίηση της Εύρώπης, έσημειώθηκαν τελευταία ώρισμένα ένθαρρυντικά βήματα, όπως οί επικείμενες εκλογές για τό Εύρωπαϊκό Κοινοβούλιο καί τό ένιαίο εύρωπαϊκό νομισματικό σύστημα. Βήματα που αποδεικνύουν ότι ή βούληση για ένοποίηση της Εύρώπης παραμένει σταθερά. Η βούληση όμως αυτή θά πρέπει νά προσλάβει συγκεκριμένη καί όριστική μορφή, για νά κερδηθεί ό χρόνος που άπωλέσθη. Άν δεχθοϋμε ότι επάνοδος στην προτέρα κατάσταση είναι άδιανόητη, δέν έχομε παρά νά προχωρήσουμε μέ αποφασιστικότητα καί θάρρος.

» Η στασιμότης είναι ή χειρότερη λύση. Άν λύσουμε τό βασικό πρόβλημα της μορφής που θά δώσουμε στην Εύρώπη του μέλλοντος, οί διαδικασίες για την πραγματοποίησή της θά απλουστευθοϋν αυτόματα. Καί σ' αυτή την προσπάθεια ό έλληνικός λαός διεκδικεί την τιμή καί την εύθύνη νά μετάσχει.

» Η Έλλάς από σήμερα αποδέχεται όριστικά την ιστορική πρόκληση καί την εύρωπαϊκή της μοίρα. Διατηρώντας την έθνική της ταυτότητα. Έχομε έμπιστοσύνη καί στην Εύρώπη καί στην Έλλάδα. Έχομε την άπόφαση νά είμαστε όλοι Εύρωπαίοι, όπως θά έλεγε ό Τσώρτσιλ, καί όλοι Έλληνες, όπως θά έλεγε ό Σέλλεϋ. Γιατί, όπως έγραψε ό Ίσοκράτης, Έλληνες δέν είναι εκείνοι που γεννήθηκαν στην Έλλάδα, αλλά εκείνοι που υιοθέτησαν τό πνεϋμα τό κλασικό».

Ομιλία Κωνσταντίνου Καραμανλή στις 12 Ιανουαρίου 1981 με ευκαιρία την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ

«Έκτιμῶ ιδιαίτερα τήν τιμή πού μοῦ κάνατε σήμερα. Καί τήν ἐκτιμῶ γιατί ἀποτελεῖ ἀναγνώριση τῆς συμβολῆς μου στόν μακρύ καί δύσκολο ἀγώνα γιά τήν ένταξη τῆς χώρας μας στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα.

»Γιά τήν σημασία τῆς ἐντάξεως αὐτῆς ὀμιλῶ ἐπί εἴκοσι περίπου χρόνια. Καί δέν νομίζω ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη νά σᾶς ἀπασχολήσω καί σήμερα μέ αὐτήν.

»Πιστεύω, ἄλλωστε, ὅτι ὁ ἑλληνικός λαός ἔχει ἤδη κατανοήσει καί ἔχει ἐκτιμήσει στίς βασικές γραμμές τῆς τήν σημασία τῆς ἐντάξεως. Καί πέραν αὐτοῦ, μέ ἀπαλλάσσουν ἀπό τήν ἀνάγκη αὐτή οἱ σημερινές σας ὀμιλίες. Ὅμιλίες, οἱ ὁποῖες ἐνίσχυσαν τήν αἰσιοδοξία μου γιά τό μέλλον.

»Παρά ταῦτα, δέν μπορῶ νά μὴν τονίσω καί μέ τήν εὐκαιρία αὐτή, ὅτι ἡ ένταξη τῆς χώρας μας στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα θά ἀποτελέσει μεγάλο σταθμό στήν ἐθνική μας ἱστορία. Ἐνα σταθμό πού θά γίνει ἀφετηρία μιᾶς καινούργιας πορείας γιά τό ἔθνος καί πού θά ἀνοίξει καινούργιους ὁρίζοντες γιά τό λαό μας.

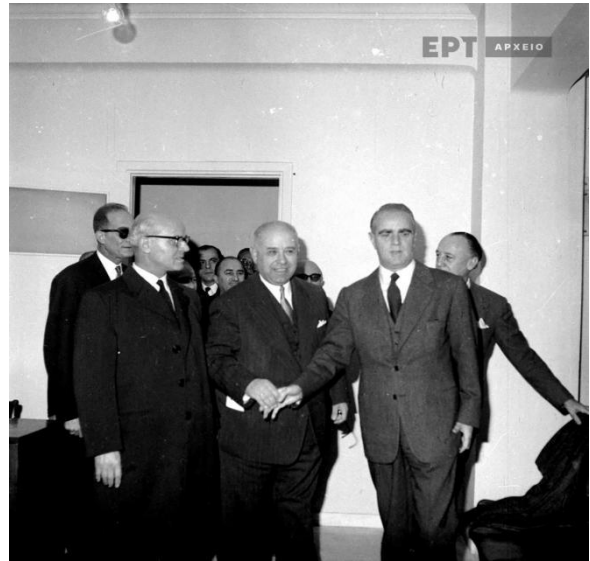
»Ὅπως εἶπα πολλές φορές, γιά νά ἀξιοποιήσουμε τά πλεονεκτήματα τά ὁποῖα μᾶς προσφέρει ἡ ένταξη, θά χρειαστεῖ νά καταβάλουμε μεθοδική καί ἐπίμονη προσπάθεια. Θά χρειαστεῖ νά πραγματοποιήσουμε σημαντικές ἀλλαγές ὄχι μόνον στήν δομή τῆς οἰκονομίας μας, ἀλλά καί στήν νοοτροπία μας ἀκόμη. Θά χρειαστεῖ, δηλαδή, νά βελτιώσουμε ὄχι μόνον τίς μεθόδους μας ἀλλά καί τίς συνήθειές μας ἀκόμη.

»Γιατί, ὅπως γνωρίζετε, ἡ προσαρμογή — κάθε προσαρμογή — σέ νέες καταστάσεις δημιουργεῖ σέ πρώτη φάση προβλήματα. Καί γιά τήν ἀντιμετώπιση αὐτῶν τῶν προβλημάτων χρειάζεται προσπάθεια. Ὅπως χρειάζεται προσπάθεια γιά νά φθάσει κανένας ἐκείνους πού προπορεύονται.

»Κύριοι πρόεδροι,

»Οί τάξεις πού εκπροσωπεῖτε καλοῦνται νά διαδραματίσουν ἀποφασιστικό ρόλο στήν διαδικασία τῆς ἀξιοποίησης τῆς ἐντάξεώς μας στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα. Θά πρέπει συνεπῶς νά κινητοποιηθεῖτε μεθοδικά καί ἔγκαιρα, γιά νά ἀποκομίσει ἡ χώρα μας τά μεγαλύτερα δυνατά ὀφέλη ἀπό τήν προσχώρησή της στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα.

»Πιστεύω ὅτι θά τό κάνετε, συνεργαζόμενοι τόσο μέ τήν Πολιτεία ὅσο καί μέ τίς ἄλλες παραγωγικές τάξεις τῆς χώρας».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Ξενόγλωσση

Συνθήκη της Ρώμης. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-rome>

Συνθήκη Συγχώνευσης. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/el/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/merger-treaty>

Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0026>

Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://www.efta.int/about-efta/european-free-trade-association>

Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των συνθηκών, περί της οικονομικής και βιομηχανικής αναπτύξεως της Ελλάδος. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:11979H/PRO/07&qid=1652462760725&from=EL>

B. Ελληνόγλωσση

Αρχείο ΕΡΤ, *Δομή-Λειτουργίες*, Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://archive.ert.gr/domi-litourgies/>

Αρχείο ΕΡΤ, *Δράσεις*, Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://archive.ert.gr/draasis/>

Αρχείο ΕΡΤ, *Εγκαταστάσεις*, Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://archive.ert.gr/egkatastasis/>

Αρχείο ΕΡΤ, *Περιγραφή του Αρχείου*, Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://archive.ert.gr/perigrifi-ergou/>

Αρχείο ΕΡΤ, *Ψηφιακές συλλογές*, Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://archive.ert.gr/arxiki/sylloges/>

Αρχείο Κωνσταντίνου Καραμανλή, Κωνσταντίνος Καραμανλής: *Αρχείο, Γεγονότα και Κείμενα*. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://ikk.gr/dodekatomo/>

Βικιλεξικό, το ελεύθερο λεξικό.

Λήμμα *μουβιόλα*. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://el.wiktionary.org/wiki/%CE%BC%CE%BF%CF%85%CE%B2%CE%B9%CF%8C%CE%BB%CE%B1>

Βικιπαίδεια, ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια.

Λήμμα *Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο*. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%9F%CF%80%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CF%85%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF

Βικιπαίδεια, ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια.

Λήμμα *Ελληνική Ραδιοφωνία*. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1_%CE%A4%CE%B7%CE%BB%CE%B5%CF%8C%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B7#1975-1987

Λήμμα *Ευάγγελος Αβέρωφ*. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%85%CE%AC%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%B%CE%BF%CF%82_%CE%91%CE%B2%CE%AD%CF%81%CF%89%CF%86

Λήμμα *Σχέδιο Μάρσαλ*. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF_%CE%9C%CE%AC%CF%81%CF%83%CE%B1%CE%BB

Λήμμα *Σπύρος Θεοτόκης*. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%80%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%98%CE%B5%CE%BF%CF%84%CF%8C%CE%BA%CE%B7%CF%82

70ή επέτειος της Διακήρυξης Schuman, Οι διαπραγματεύσεις για τη Συνθήκη ΕΚΑΧ, 9 Μαΐου 1950. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<https://www.europeana.eu/el/exhibitions/70th-anniversary-of-the-schuman-declaration/negotiations-on-the-ecsc-treaty>

Clogg, R., *Συνοπτική ιστορία της Ελλάδας, 1770-1990*, Αθήνα, 1995.

Δαμαλάς, Β.,

—, *Η Ελλάδα και η Κοινή Αγορά*, Αθήνα, 1962.

—, *Η πορεία της οικονομίας μας. Επιτακτική ανάγκη λήψεως ενός συνόλου μέτρων προς αποφυγήν μελλοντικών εκπλήξεων*, Αθήνα, 1963.

Δαμασκηνίδης, Α.,

—, *Ευρωπαϊκή Κοινή Αγορά, Η Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών και η στάσις της Ελλάδας έναντι αυτών*, Θεσσαλονίκη, 1957.

—, *Η Σύνδεσις της Ελλάδος με την Ευρωπαϊκήν Οικονομικήν Κοινότητα και η επίδρασις της Συνδέσεως ταύτης επί της ελληνικής οικονομίας*, Θεσσαλονίκη, 1962.

Εθνικό Οπτικοακουστικό αρχείο. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο:

<http://www.avarchive.gr/portal/>

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Συλλογή Θεσμικών Κειμένων της Κοινότητας από το 1950 ως το 1982*, Λουξεμβούργο, χ.χ.

Ζενεβουά, Μ., *Η Ελλάς του Καραμανλή: ή η δημοκρατία δυσχερής*; Αθήνα, 1972.

Ζολώτας, Ξ.,

—, *Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα*, Αθήναι, 1976.

—, *Η συμβολή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα*, Αθήναι, 1978.

Ηλιού, Η.,

—, *Η θύελλα της Κοινής Αγοράς*, Αθήνα, 1962.

—, *Η αλήθεια για την Κοινή Αγορά*, Αθήνα, 1962

Ίδρυμα Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής- Εκδοτική Αθηνών, *Αρχείο, Γεγονότα και Κείμενα* (γεν. επιμ.), Κ. Σβολόπουλος, τ. 1-12, Αθήνα, 1992-1997.

—, *In Memoriam: Η διεθνής Κοινότητα τιμά τον Κωνσταντίνο Καραμανλή*, Αθήνα, 1999.

—, *Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και η ευρωπαϊκή πορεία της Ελλάδας*, Αθήνα, 2000.

—, *Ντε Γκωλ και Καραμανλή: Το Έθνος, το Κράτος, η Ευρώπη*, Αθήνα, 2002

Ίδρυμα Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής, *Η ένταξη στην Ευρώπη*. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο: <https://ikk.gr/i-entaxi-stin-eyropi/>

Ιωακειμίδης, Π., *Ο Διεθνής Ρόλος των Μικρών Χωρών και η Ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ*, Αθήνα, 1980.

—, *Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 1981-1996*, Επιλογές βιβλιογραφίας, Αθήνα, 1997.

—, *Ευρωπαϊκή Ένωση και ελληνικό κράτος. Οι επιπτώσεις από την συμμετοχή στην ενοποιητική διαδικασία*, Αθήνα, 1998.

Καραμούζη, Ε., *Αίτηση για ένταξη στην ΕΟΚ*, Η καθημερινή, 16.11.2020. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό ιστότοπο: <https://www.kathimerini.gr/politics/561158665/aitisi-gia-entaxi-stin-eok/>

Κοντογεώργης, Γ., *Η Ελλάδα στην Ευρώπη. Η πορεία προς την Ένωση και η πολιτική του Καραμανλή*, Αθήνα, 1985.

Μινώτου, Μ. *Η ευρωπαϊκή επιλογή του Κωνσταντίνου Καραμανλή, 1957-1959*, στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο, Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής στον 20ο αιώνα, Ζάππειο Μέγαρο, 5-9 Ιουλίου 2007.

- Μινώτου, Μ. *Το περιεχόμενο του αρχείου του Κωνσταντίνου Γ. Καραμανλή, Η ευρωπαϊκή του διάσταση*.
- Πεσμαζόγλου, Ι., *Η Ελλάς έναντι των τάσεων Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ενοποίησης*, Αθήναι, 1958.
- , *Η Σύνδεσις της Ελλάδος μετά της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος*, Αθήναι, 1962.
- , *Κρίσιμαί επιλογαί οικονομικής πολιτικής*, Αθήναι, 1967.
- , *Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Κοινότητα*, Αθήνα, 1980.
- Σβολόπουλος, Κ., *Η εξωτερική ελληνική πολιτική μετά την Συνθήκιν της Λωζάνης. Η κρίσιμος καμπήν*, Ιούλιος-Δεκέμβριος 1928, Θεσσαλονίκη, 1977.
- , «*Η ελληνική στάση απέναντι στο σχέδιο Briand για μια φεντεραλιστική Ένωση της Ευρώπης, στο Hellenic Review of European Law*», 3, 1982.
- , «*Η Ευρώπη του Καραμανλή*», Ίδρυμα Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής, *Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής και η ευρωπαϊκή πορεία της Ελλάδας*, Αθήνα, 2000.
- , *Η εξωτερική ελληνική πολιτική, 1945-1981*, τ. Β, Αθήνα, 2001.
- , «*Η ευρωπαϊκή προοπτική της Ελλάδας και ο στρατηγός Ντε Γκωλ 1959-1963*», Ίδρυμα Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής, *Ντε Γκωλ και Καραμανλής, Το Έθνος, το Κράτος, η Ευρώπη*, Αθήνα, 2002.
- Τσάτσος, Κ., *Ελλάς και Ευρώπη*, Αθήνα, 1977.
- , *Ο άγνωστος Καραμανλής: μια προσωπογραφία*, Αθήνα, 1984.
- Τσούκαλης, Λ., *Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση*, Αθήνα, 1990.
- , (επιμ.), *Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα: Η πρόκληση της προσαρμογής*, Αθήνα, 1993.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	5
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
Κεφάλαιο 1ο: Η Ευρωπαϊκή επιλογή της Ελλάδας	
1.1 Η κατάσταση στην Ελλάδα.....	10
1.2 Περίοδος Κωνσταντίνου Καραμανλή. Η ευρωπαϊκή επιλογή.....	11
1.3 Οι διπλωματικοί σχεδιασμοί που οδηγούν στην Συμφωνία Σύνδεσης.....	16
1.4 Επανενεργοποίηση της Συμφωνίας και αίτηση ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και διαπραγματεύσεις Ελλάδας-ΕΟΚ	20
1.5 Επίτευξη του τελικού στόχου: Υπογραφή της Συμφωνίας Ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ.....	27
Κεφάλαιο 2ο: Οπτικοακουστικά Αρχεία στην Ελλάδα: Συνοπτική Παρουσίαση	
2.1 Οπτικοακουστικά αρχεία: Ορισμός και Σημασία.....	31
2.2. Η ιστορία της ΕΡΤ.....	32
2.3 Η ταυτότητα της ΕΡΤ.....	33
2.4 Σύσταση Μουσείου-Αρχείου. Δομή και λειτουργίες.....	34
2.5 Περιγραφή του Αρχείου.....	35
2.6 Εγκαταστάσεις.....	37
2.7 Δράσεις.....	39
2.8 Παρουσίαση της ιστοσελίδας της ΕΡΤ.....	42

2.9 Φορείς Οπτικοακουστικών Αρχείων στην Ελλάδα που οι συλλογές τους έχουν σχέση με την Σύνδεση-Ένταξη.....	44
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	56
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	57
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	71
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	75

